

R

r, R 1. *чешиятъ съгласен звук [r] и буквата r, която го обозначава* 2. [er] и **er** нескл. ср. название на съгласния звук [r] и на буквата **r**: **vyslovit r** произнесе r; **napsat malé r, velké R** напиша малко r, главно R

rab, -a м. книж. роб

rabiát, rabiák, -a м. пейор. грубиян; жесток, безчувствен човек; побойник

rabiátský, rabiácký, -á, -é пейор. грубиянски, жесток, побойнически

rabín, -a м. равин

rabínský, -á, -é равински

rab|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со, рядко *koho*)

1. грабя, ограбвам (някого, нещо), плячкосвам, разграбвам, опустошавам (нещо): **dobytelé ~ovali v okupovaných zemích** завоеватели ограбиха окупираните територии 2. нар. тършувам (някъде) 3. безразборно експлоатирам (гори, мини и под.)

rabský, -á, -é книж. робски: **~é jho** робство

rabyn|ě, -ě ж. книж. робиня

rac|í, -í, -i на чайка; който се отнася към чайка

rac|ek, -ka м. зоол. чайка (Larus): **hejna ~ků na Vltavě** ята чайки над Влтава

racie вж. **razie**

racionalist|a, -y м. рационалист, привърженик на рационализма

racionalit|a, -y ж. рационалност

racionalizace, -e ж. 1. рационализация, рационализиране, усъвършенстване: **~e práce** рационализиране, усъвършенстване на труда; **~e průmyslu** усъвършенстване на промишлеността

racionalizačn|í, -í, -i в съчет. **~í komise** комисия по рационализацията; **~í opatření** мерки за усъвършенстване, за подобряване на нещо

racionalizátor, -a м. икон. рационализатор

racionalizátorsk|ý, -á, -é рационализаторски: **~á brigáda** рационализаторска бригада; **~é hnutí** рационализаторско движение

racionalizm|us, racionalism|us [-zm-], **-mu** м. филол. рационализъм

racionaliz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. (со) рационализирам, усъвършенствам (нещо): **~ovat pravopis** рационализирам, опростявам/опростя правопис; **~ovat výrobu** рационализирам производство; правя/направя производството по-икономично, по-ефективно

racionálně нар. рационално, целесъобразно

racionáln|í, -í, -i рационален, разумен, смислен, целесъобразен

racionálnost, -i ж. рационалност, целесъобразност

rač|í, -í, -i рачешки, рачи

rač|it, -ím нескв. остар. 1. желая, искам 2. **blahopřání** ♦ **mít co srdce říci** имам всичко в изобилие, каквото сърце, душа иска; **raďte odpovědět** бъдете така добър да отговорите

ráčk|ovat, -uji/разг. -uju нескв. изговарям гърлено r, диал. картая, ръркам

rád, -a, -o прил. 1. в съчет. с гл. охотно, с радост, с удоволствие (правя нещо); обичам (да правя нещо): **~ pracuji (tančím, zpívám, čtu)** обичам да работя (да танцувам, да пеля, да четя); **to ~ slyším** радвам се да чуя това 2. в съчет. **být ~ (něčemu)** радвам се (на нещо), радвам се, че...; доволен съм (от нещо): **jsem ~, že vás vidím** радвам се, че ви виждам 3. в съчет. **mít (koho, co) ~** обичам (някого, нещо): **mají se ~i a budou se brát** обичат се и ще се женят; **má ~ své přátele** той обича приятелите си ♦ **nědomá holky druhý zedvoly**

пословица всеки си има различен вкус; един обича едно, друг друго 4. обикновено, често (при повтарящо се действие): **na Vánoce ~o přání** ♦ **~o přání** обикновено правя ♦ **nerad** волю-неволю; **rádo se stalo!** моля! направи го на драго сърце

rad|a I, -y м. съветник: **velvyslanecký ~a** съветник на посланика; **vládní ~a** правителствен съветник

rad|a II, -y ж. 1. съвет, препоръка, указание, **наставене** ♦ **tady žádná rada není**

сега?! тук никакъв съвет не може вече да помогне; **dobrá ~a nad zlato** пословица добрият съвет е по-скъп от злато; **(ne)vědět si (s něčím) ~y** (не) мога да се справя (с нещо), да се ориентирам (в нещо); **komu není ~y, tomu není pomoci** пословица помогни си сам, за да ти помогне и бог; сам си е виновен; който не слуша съвети, пасти 2. съвет, съвещателно тяло; съвещателен, консултативен орган: **redakční ~a** редколегия; **vědecká ~a** научен съвет; **~a ministrů** Министерски съвет; **~a bezpečnosti OSN** Съвет за сигурност на ООН; **Světová ~a míru** Световен съвет на мира; **ústřední ~a odborů (URO)** по-рано Централен съвет на профсъюзите; **Rada vzájemné hospodářské**

pomoci (RVHP) по-рано Съвет за икономическа взаимопомощ (СИБ)
radar, -u м. техн. радър
rád|ce, -ce м. съветник: **byl mu pomocníkem a ~cem** той му беше помощник и съветник
raději нар. по-добре, за предпочитане: ~ **zůstanu doma** предпочитам да остана вкъщи; **jdi ~ domů!** по-добре си отиди (иди) вкъщи
radia|ce [-dy-], -e ж. радиация, излъчване
radiačn|í [-dy-], -í, -í радиационен
radiáln|í [-dy-], -í, -í радиален
radiátor [-dy-], -u м. радиатор: ~ **ústředního topení** радиатор на парно отопление
radikál I [-dy-], -a м. полит. радикал
radikál II [-dy-], -u м. хим. радикал
radikalit|a [-dy-], -y ж. радикалност, радикализъм
radikalizm|us, radikalism|us [-dy- -iz-], -u м. полит. радикализъм
radikaliz|ovat [-dy-], -uji/разг. -uju св. и несов. (koho, co) радикализирам (някого, нещо)
radikaliz|ovat se [-dy-], -uji se/разг. -uju se св. и несов. полит. радикализирам се: **dělnické hnutí se ~ovalo** работническото движение се радикализира
radikálně [-dy-] нар. радикално
radikáln|í [-dy-], -í, -í радикален: ~í **hnutí**, ~í **názory** радикално движение, радикални възгледи
2. коренен, безкомпромисен: **uskutečnily se ~í změny** бяха осъществени радикални, коренни промени; ~í **řešení** радикално, последователно, безкомпромисно решение **3.** основен, радикален, принципен: ~í **obrat** принципен, радикален обрт
radikálnost [-dy-], -i ж. радикалност
rádi|o [-dy-], -a ср. радио, радиоапарат, радиоприемник: **tranzistorové ~o** транзистор
radioaktivit|a [-dy- -ty-], -y ж. радиоактивност: **území zamořené ~ou** радиоактивно заражена територия, област
radioaktivně [-dy- -ty-] нар. радиоактивно
radioaktivn|í [-dy- -ty-], -í, -í радиоактивен
radioamatér [-dy-], -a м. радиолюбител
radiodispečink [-dy-], -u м. радиодиспечерство, радиодиспечеране
radioizotop [-dy-], -u м. хим. радиоактивен изотоп
radioklub [-dy-], -u м. радиоклуб, клуб на радиолюбители
radiolokac|e [-dy-], -e ж. техн. радиолокация
radiolokačn|í [-dy-], -í, -í радиолокационный: ~í **stanice** радиолокационная станция
radiolokátor [-dy-], -u м. радиолокатор
radiomechanik [-dy-], -a м. радиомеханик

radiopřijímač [-dy-], -e м. радиоприемник
radiopřehrávač [-dy-], -e м. радиокасетофон
radiosoučástk|a [-dy-], -y ж. радиоčást
radiosouprav|a [-dy-], -y ж. уредба, радиоуредба
radiostanic|e [-dy-], -e ж. радиостанция
radiotechnick|ý [-dy- -ny-], -á, -é радиотехнически: ~ý **průmysl** радиотехническа промишленост
radiotechnik [-dy- -ny-], -a м. радиотехник
radiotechnik|a [-dy- -ny-], -y ж. радиотехника
radiotelefon [-dy-], -u м. радиотелефон
radiotelefonick|ý [-dy- -ny-], -á, -é радиотелефонен; ~é **spojení** радиотелефонна връзка
radiotelefonie [-dy- -ny-], -e ж. радиотелефония
radiotelegraf [-dy-], -u м. радиотелеграф
radiotelegrafick|ý [-dy-], -á, -é радиотелеграфен
radiotelegrafie [-dy-], -e ж. радиотелеграфия
radiotelegrafist|a [-dy-], -y м. радиотелеграфист
radiotelegram [-dy-], -u м. радиотелеграма
radiotelekomunikac|e [-dy- -ny-], -e ж. радиосъобщения, (радио)телекомуникации
rádi|ovk|a [-dy-], -y ж. барета, кепе, така
rádi|ov|ý [rády-], -á, -é който се отнася към радиий
rádi|ov|ý [-dy-], -á, -é **1.** който се отнася до радиовълни; който се отнася до радиоприемник: ~á **lampa** радиолампа **2.** който се отнася до радио: ~á **správa** управление на радиото, радиокомитет
radiowalkman [radiovolkmén, rádyovolkmen], -u/-e м. радио уокмен; уокмен с радио
radist|a [-dy-], -y м. радист
radistick|ý [-dy- -ty-], -á, -é радистки; който се отнася до радист
rad|it, -ím несов. **1.** (komu co; komu v čem, s čím) съветвам (някого нещо, някого в нещо, за нещо): ~il **mu v práci, s úkolem** той го съветваше в работата, по задачата **2.** (komu co) препоръчвам (на някого нещо), съветвам (някого за нещо): **lékař mi ~il odjet** лекарят ме посъветва да замъна
rad|it se, -ím se несов. **1.** (s kým, s čím; o kom, o čem) съветвам се, съвещавам се, консултирам се (с някого, за нещо): ~it **se s lékařem o nemocném dítěti** съветвам се с лекар за болно дете; ~il **jsem k rozvaze** (аз) призовавах към благоразумие **2.** (-; o čem) правя съвещание (-; за нещо): ~it **se o dalším postupu, o žácích** съвещавам се за по-нататъшни действия, за ученици
rad|ium [rády-], -a ср. хим. радий (Ra)
rádi|us [-dy-], -a м. **1.** геом. радиус **2.** спец. радиус на действие, обсег, обхват; **akční ~us**

letadla максимален обсе́г, ра́диус на де́йстви-
на самолёт
rádkyn|ě, -e *жс.* съвѣтничка, съвѣтница
radlic|e, -e *жс.* палешнк, ралник на рало
radličk|a, -y *жс.* умал. палешнице, ралнице
rádl|o I, -a *ср.* рало, ора́ло
rádl|o II, -a *ср. спец.* у́ред (във вид на колелце с
дръжка) за очертаване (при кроене на пла-
тове), за кроене на тесто от корà
radn|í, -ího *м.* общински съвѣтник
radnic|e, -e *жс.* община, кметство: **Staroměstská**
~e Старомѣсткото кметство, Старомѣстката
община (в Прага); **mít svatbu na ~i** жєня се,
склѹчвам брак в общината
radničn|í, -í, -í общински; кѹйто се отна́ся към
кметство
radno *нар. предикативно книж.* препорѹчй-
телно, желателно: **není ~** не ѣ препорѹчително,
не сѣ препорѹчва, не ѣ желателно, не ѣ изгѹдно
rádoby *нар. експр.* сякаш, като че ли: **mluvit ~**
vtipně тѹй гѹвѹри с претенция за остроумие,
сякаш е остроумен
radost, -i *жс.* радост, задовѹлство: ~ **ze života**
жизнерадост; **mít ~ z něčeho** ра́двам се, из-
питвам радост от нѣщо; **plakat ~i** пла́ча от
радост; **být ~i bez sebe** не сѣм на се́бе си от
радост; умира́м от радост; **s ~i** с удовѹлствие;
mít po ~i нищо не излѣзе; не сполу́ча; ста́не
нѣщо, кѹето да ми развали настроє́нието;
světské ~i свѣтски удовѹлствия **2. в свѣт.** ~
pohledět радост за окѹто; (**je to, jde to**) **jedna**
~ *разг. експр.* сѹпер е, добрѣ върви, процѣф-
тѣва; *разг. експр.* да ти ста́не дра́го да глѣдаш
radostně *нар.* радостно
radostnost, -i *жс.* зара́дваност
radostn|ý, -á, -é радостен: ~**á událost a**) ра-
достно събѣтие, ра́ждане на дете́, увелича́ване
на семе́йството **б)** щастливо събѣтие
radov|á, -é *жс. остар.* женà на съвѣтник
radován|ky, -ek *жс. само мн.* развлє́чения, удо-
вѹлствия, празненствà; игри́, весє́лие
rad|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. (z koho, z*
čeho) ра́двам се (на ня́кого, на не́що): ~**ovat**
se z úspěchu ра́двам се на успе́х
radýr|ovat, -uji/разг. -uju *несв. остар.* трѣя с
гѹма
rař|at, -ám *несв. експр. (po kot, po čet)* **1.** лàя
злѹбно, джа́фкам (по ня́кого, по не́що) (за
куче) **2.** рѣ́фам, пося́гам да уха́пя (ня́кого,
не́що) **3.** гру́бо лàя, злослѹ́ва, джа́фкам (по
адрес на ня́кого) (за чѹвек)
rářek, -ku *м.* **1.** техн. джа́нта на колелѹ **2.** ра́мки
на очилà **3.** ѹбръч

rafičk|a, -y *жс. остар. разг.* стрелка́ (на часов-
ник)
rafinac|e, -e *жс. хим.* рафини́ране (на масла, на
захар и под.)
rafinačn|í, -í, -í *хим.* рафини́ращ, слѹжещ за ра-
фини́ране: ~**í instalace** рафини́раща инста-
лация
rafineri|e, -e *жс.* рафинѣ́рия
rafinovaně *нар. 1.* рафини́рано **2. прен.** рафи-
ни́рано, изтъ́нчено, лѹвко, хѣтро
rafinovanost, -i *жс. 1.* рафини́раност **2. прен.**
рафини́раност, изтъ́нченост, лѹвкост, хѣтрост
rafinovan|ý, -á, -é **1.** рафини́ран, пречѣ́стен **2. прен.**
рафини́ран, изтъ́нчен, лѹвѣк, хѣтър
rafin|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. спец. (со)*
рафини́рам, пречѣ́ствам/пречѣ́стя (не́що)
ragbist|a, -y *м. спорт.* рѣгбѣ́ст, състєзàтел по
рѣгби
ragby *ср. нескл. спорт.* рѣгби
ragbyov|ý, -á, -é кѹйто се отна́ся до рѣгби: ~**ý**
zápas състєзàние по рѣгби
raglàn, -u *м.* **1.** регла́н (кройка) **2. разг.** регла́н
(горна дрєха)
raglànov|ý, -á, -é регла́н; кѹйто се отна́ся до
(кройка) регла́н: ~**ý střih** кро́йка регла́н; ~**ý**
rukáv регла́н рѣка́в
ragú *ср. нескл. гѹтв.* рагѹ́: **telecí ~** тѣлєшко рагѹ́;
srnčí ~ сѣрнєшко рагѹ́
ráhn|o, -a *ср.* прѣт, ма́чта, стѹжер, рѣя
ráhnov|í, -í *ср. събир.* сѣстєма от кѹрабни ма́чти
rachejt|l|e, -e *жс. 1. остар. експр.* раке́та **2. разг.**
пейор. дѣрта брантѣя, дѣртофѣ́лница
rachitick|ý [-ty-], -á, -é **1.** мед. рахитѣ́чен **2. прен.**
хѣлав, нѣмо́щен
rachi|tida, rachi|tis [-ty-], -tidy *жс. мед.* рахѣ́т:
dostat ~tidu, onemocnět ~tidou забѹлє́я от
рахѣ́т
rachot, -u *м.* трѣсѣ́к, трѹпот, гѣрмѣж, шум
rachot|a, -y *жс. разг. експр. 1.* съборѣ́тина; стàра,
грѹзна кѣща **2.** таратàйка, брѣ́чка, стàра кола́
3. стàр, грѹхнал чѹвєк; развалина́ **4. жарг.**
ба́чкане, ра́бота
rachotin|a, -y *жс. разг. експр. 1.* съборѣ́тина;
стàра, грѹзна кѣща **2.** таратàйка, брѣ́чка, стàра
кола́ **3.** стàр, грѹхнал чѹвєк; развалина́
rachot|ít, -ím *несв. (čít)* тра́кам, трє́щя, гѣрмѣя,
вдѣ́гам шѹм (с не́що): ~**ít nádobím** тра́кам
сѣс сѣдѹве
ráj, -e *м.* **1.** библ. рай: **být, žít, mít se jako v ~i**
живѣ́я ра́йски, като в ра́я ♦ **studený máj, v**
stodole ~ поговѹрка студѣ́н ма́й, рекѹлта без
кра́й **2. експр.** рай, чѹдєсно мѣсто; източник
на щàстие, на блажє́нство: **je tam jako v ~i**
там е сѣщѣ́нски рай

rajče, -te *ср.* домът

rajčatov|ý, -á, -é домътен: **~ý protlak** домътено поре, сълца

rajčatov|ý, -á, -é районово **~u** бъркам се на някого в работата

rajonov|ý, -á, -é районен, участъков

rajsk|ý I, -a, -é 1. райски, който се отнася към рай 2. чуден, райски, прекрасен: **mít ~ý život** живее царски, като в рай 3. *в съчет.* **~ý plyn** мед. хим. райски газ

rajsk|ý II, -a, -é домътен: **~é jablíčko** домът; **~á omáčka** домътен сос; **~á polévka** домътена супа

rajsk|ý, -á, -é райски **~u** бъркам се на някого в работата **ani ~** разг. нито риба, нито рак 2. **Rak a)** *астр.* Рак (свезвездие): **obratník ~a** тропик на Рака б) Рак (зодия)

raket|a I, -y жс. 1. ракета: **kosmická ~a** космическа ракета; **mezikontinentální ~a** между-континентална ракета 2. ракета, пиратка, фишък: **vypálit ~u** изстрелям ракета; **signální ~a** сигнална ракета

raket|a II, -y жс. спорт. ракета: **tenisová ~a** тенис-ракета; **badmintonová ~a** ракета за бадминтон

raketomet, -u м. воен. ракетомет

raketometn|ý, -á, -é ракетометен: **~á baterie** ракетна батерия

raketoplán, -u м. ракетоплан

raketov|ý, -á, -é 1. ракетен; който се отнася към ракета 2. реактивен: **~é letadlo** реактивен самолет

rakos|ý, -á, -é рако- **~u** бот. тръстика, камъш (Phragmites) **rákos|í, -í ср.** събир. тръстика, ракица, камъш **rákosk|a, -y жс.** 1. тръстиково пръчица 2. тръстиково бастунче: **dostat výprask ~ou** ям пердах с пръчка

rákosov|ý, -á, -é тръстиков: **~á rohož** тръстиков, камъшитена рогозка

rakousk|ý, -á, -é австрийски

rakovin|a, -y жс. мед. рак, карцином: **boj proti ~ě** борба срещу рака

rakovinov|ý, rakovinn|ý, -á, -é мед. раков: **~ý nádor** злокачествен, раков тумор; **~é bujení** раков тумор, ракови разсейки, метастази; **~é novotvary** ракови новообразования

Rakušák, -a м. разг. австриец

Rakušan, -a м. австриец

rakvičk|a, -y жс. умал. 1. малък ковчег; ковчеже

(за погребение) 2. кулин. паста (правоъгълна целувка със сметанов пълнеж)

rallye *вж.* **rely**

rám, -u м. 1. рамка 2. техн. рама 3. гергел (за бродиране и под.)

rámcově нар. в общи черти, общо, обобщено, по принцип: **~ informovat** информирам в общи черти, обобщено

rámcov|ý, -á, -é общ, обобщен, принципен; рамков; който съдържа само основни черти, точки: **~ý plán, návrh** общ, обобщен план, предложение; **~ý zákon** закон, който съдържа общи положения

rám|ec, -ce м. книж. рамка, контур, очертаване: **v ~ci něčeho** в рамките на нещо

rám|ec, -ce м. книж. рамка, контур, очертаване: **v ~ci něčeho** в рамките на нещо

do ~ku сложа си нещо в рамка; запазя нещо за спомен; **to si nedá za ~ek** за него/нея това не е за хвалене, за хвалба; с това нещо той/тя не може да се хвали

ramenác, -e м. експр. едър, широкоплещест човек

ramenář, -e м. двуличник

ramenat|ý, -á, -é плещест, широкоплещест

ramenn|í, -í, -í раменен: **~í kloub** раменна става

ramenn|í, -í, -í раменен: **~í kloub** раменна става

klepat někomu na rameno потупвам някого по рамото; похваля някого; **krčít ~y** свивам рамен; **vzít nohy na ~a** плъжа си на петите, търтя да бягам; **dívat se na někoho přes ~o** гледам някого с пренебрежение, от високо; презирам, подценявам някого; **nabídnout někomu rámě** предложа на някого да ме хване под ръка; **~o spravedlnosti** блясител на реда 2. ръкав (на река) 3. страна на геометрична фигура

ramínk|o, -a ср. 1. умал. раменце 2. презрамка 3. закачалка за дрехи 4. готв. плешка: **vepřové ~o** свинска плешка

raml|í, -í ср. събир. клонък, съчки

ramlic|e, -e жс. зайка

ramlík, -a м. (мъжки) заек

rám|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со; со čím) поставям в рамка (на нещо), обрамчвам (нещо)

rampa, -y жс. рампа, (товарна, разтоварна) площадка 2. *в съчет.* **odpalovací ~a** ракетна площадка, площадка за изстрелване на ракети 3. театрална рампа

rampouch, -u м. ледена висулка, шушулка; ледна **~a** замръзнал съм като ледена висулка

rámus, -u м. шум, глъчка, врява, гюрюлтия:

tropit ~ вдигам гюрюлтия; **dělat něco s velkým ~em** прен. експр. правя нещо демонстративно, с голям блясък и шум

raport, -u *м. остар.* р̀апорт, отчѣт
rapso|di|e [-dy-], -e *ж.* 1. муз. рапсод́ия 2. лит. старогрѣцка героична поѣма
rarach, -a *м. остар.* 1. дя̀вол, бяс: **vjel do něho** ~ хва̀на го бяс, пошрѣкля, ядо̀са се 2. не-мирник, лудѣтина
raráš|ek, -ka *м. умал.* 1. митол. виден; дома̀шен дух 2. дя̀волче, неми́рниче, па̀лавник
rari|ta, -y *ж.* рѣдкост: **auto bylo tenkrát ještě ~ou** тог̀ава кола̀та всѣ оше бѣше рѣдкост
raroh, -a *м. зоол.* соко̀л (Hierofalco)
ras, -a *м.* 1. кожодѐр 2. разг. жесто̀к, суро̀в, **суро̀в** суро̀в е кѣм хо̀рата, го̀ни хо̀рата; **je na práci, do práce jako** ~ лу̀д е за ра̀бота, рабо̀ти с настьрѣвѣние, всеотда̀йно
ras|a, -y *ж.* р̀аса; поро̀да: **lidé žluté ~y** хо̀ра от жѣлтата р̀аса; **klisna arabské ~y** кобила от ара̀бска поро̀да
rasist|a, -y *м.* раси́ст
rasistick|ý, -á, -é раси́стски: ~á **politika** раси́стка политика, политика на раси́зм; ~é **organizace** раси́стки организаци́и
rasizm|us, rasism|us [-zm-], -u *м.* раси́зм
rasov|ý, -á, -é р̀асов: ~á **diskriminace** р̀асова дискримина́ция; ~á **nenávisť** р̀асова нена́вист, омр̀аза; ~é **rozdíly** р̀асови разли́чия
rastr, -u *м.* 1. полиг̀р. ра̀стер 2. миллиметро̀ва харти́я
rašelin|a, -y *ж.* торф
rašeliník, -u *м. бот.* то̀рфен мѣх (Sphagnum)
rašelinisk|o, -a, **rašeliništ|ě**, -ě *ср.* то̀рфище
rašeliništn|í, -í, -í то̀рфищен, то̀рфен
rašelinn|ý, -á, -é то̀рфен: ~á **koupel** ка̀лна, то̀рфена ба̀ня
rašelinov|ý, -á, -é то̀рфен
raš|it, -ím *несв.* 1. по́кѣлвам, напѣлвам, разви́вам се 2. *прен.* възни́квам, появѣ́вам се 3. шумо́ля, шу́лкам
rašpl|e, -e *ж.* 1. техн. ра̀шпила; дърводе́лска, обушарска пи́ла 2. ста̀ра, грѣзна же́на; дѣрта бранти́я
rašpl|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв. (со)* пи́ля, за-глажда́м с пи́ла (*нещо*)
ratifikac|e [-ty-], -e *ж.* рати́фикация
ratifikačn|í [-ty-], -í, -í рати́фикацио̀нен: **výměna ~ích listin** размя́на на рати́фикацио̀нни до-кумен́ти
ratifik|ovat [-ty-], -uji/*разг.* -uju *несв. и св. (со)* рати́фицирам (*нещо*)
ratlík, -a *м.* кѣ́че мише́ловец
ratolest, -í *ж.* 1. фили́з, издѣ́нка: ~ **míru** масли́нено клѣ́нче на ми́ра 2. *прен. разг.* на-сле́дник, че́до, дете: **mají dvě ~i** има́т две де́ца

raubír, -e м. 1. крадец, разбойник 2. *разг. пейор.* нехранимайко, разбойник

raz, ráz I числ. нескл. раз, едно: ~, dva, tři ráz, двараз, трираза

dva приключа, свърша нещо много бързо, за нѹла време, за две бройки

ráz II, -u м. 1. път, опит; движение: **useknout jedním ~em** отсека наведнѹж, на един път, с един удар; **vypít jedním ~em** изпия на един дѹх; **hned na první ~** още от първи път; **v ten ~** начаса, мигновено, веднага 2. откос, замах на косата (*при косене*) 3. релеф на монета, отпечатък, печат 4. характер, вид, облик: **starobylý ~ města** дѹвен, старинен вид, характер на града; **místní ~** местен колорит; **otázky praktického ~u** въпрѹси с практически характер; ~ **doby** дѹх на времето; **úřední ~** официален характер; **jde to ~ na ~** всѹчко върви бързо, гладко, ритмично 5. *език.* прекъсване, отдѹляне на съседни вокали; придихание

razance, -e ж. мѹщность, стремителност, устремѹеност: **vstřelit gól s ~í** стремително вкарам гол

razantní, -í, -í стремителен, ѹстремен, мѹщен: ~í **výbušnina** *техн.* взрив с повишѹена мѹщность; ~í **útok** стремителна атака

rázem нар. 1. отведнѹж, изведнѹж 2. внезапно, неочаквано: **byl ~ pryč** той мигновено изчѹзна

razič, -í, -í *техн.* 1. пробѹден: ~í **stroj** пробѹйна машина (*в мину*) 2. кѹйто сечѹ (*монети*): ~í **stroj** машина за сѹчене на монѹти

razič, -e м. 1. кѹйто сечѹ монѹти 2. (*минно*) миньѹр-проходчик

razídko, -a ср. печат, клеймѹ, щампа: **značkovací ~o** клеймѹ

razič, -e ж. хайка, внезапна проверка, ѹбиск, блокада

razí, -ím нескв. (со) 1. сѹка (*монети, отличителни знаци*) 2. пробѹвам, прокарвам (*пѹт, тунел и под.*): ~í **si cestu** пробѹвам си пѹт, *прен.* издѹгам се 3. *техн.* чеканѹ, занѹтвам (*нещо*) 4. издѹгам, прокламѹрам, пропагандѹрам, разпространѹвам (*идѹи*)

razítko, -a ср. печат, клеймѹ, щѹмпел

razítkovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) подпечатвам (*нещо*), слагам печат, клеймѹ (*на нещо*)

razítkový, -á, -é щѹмпелов, щамповаш; кѹйто се отнася към печат: ~ý **polštářek** тапѹн за печатѹи

rázně нар. енергично, решително

raznice, -e ж. *техн.* матрица

ráznost, -i ж. решителност, енергичност

rázný, -á, -é енергичен, решителен: ~ý **krok** ре-

шителна стѹпка; ~á **odpověď** тѹврд, категоричен ѹтговор

rázovitě нар. своеобразно, характерно, оригинално, самобѹйтно, типично

rázovitost, -i ж. своеобразие, типичност, характерност, самобѹйност, оригиналност

rázovitý, -á, -é своеобразен, типичен, самобѹйтен, характерен, оригинален

rázovlý, -á, -é физ. ѹдарен: ~á **vlna** ѹдарна вълна

ráž, rážle I, -e ж. калибър

ráž, rážle II, -e ж. обикн. *в съчет.* **být v ~i** разпалѹл съм се, запалѹл съм (*по нещо*), в разгара (*на нещо*) съм; **dostat se do ~e** разгорещѹ се, разпалѹ се (*по нещо*)

ražení, -í ср. 1. сѹчене (*на монѹти*), щамповане (*върху метал*) 2. тип, вид, характер, стил: **člověk osobitého ~í** чѹвѹк с ѹсѹбен, специфичен характер

ražniči ср./м. нескл. мн., ražniče ср. нескл., ražniče, -ů м. мн. шийшѹета

rčení, -í ср. поговорка; крилатата фраза, сентѹенция, пословѹица, идиѹм, фразеологизъм: **lidové ~í** поговорка; **ustálené ~í** ѹстойчиво съчетание; **okřídlené ~í** крилатата фраза; **obrazné ~í** ѹбразен ѹзраз; **jeho oblíbené ~í** любимата му поговорка

rdesno, -a ср. бот. пипѹрѹче, пачина, пача трѹва (Polygonum)

rdest, -u м. бот. мрѹсњак (Potamogeton)

rdít se, -ím se, 3. мн. -í se/-ějí se нескв. червя се, изчервявам се, срамѹвам се: ~ít **se studem** изчервявам се от свѹн, потѹвам в земята от срам

rdousít, -ím нескв. (koho, co) задѹшавам, душѹа, потѹскам (*някого, нещо*): **reakce ~í kulturu** реакцията потѹска, задѹшава културата

reagenci, -e ж. хим. реагѹнт, реактѹв

reagovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. (на со; рядко proti komu, proti čemu) реагѹрам, ѹтговарям/ѹтговѹря (*на нещо*), взѹмам/взѹма ѹношѹение (*по някакѹв въпрѹс*)

reakce, -e ж. 1. реакция, реагѹране, съпрѹтивѹа (*срѹщѹ нещо*): **akce a ~e** дѹйствиѹе и прѹтиво-дѹйствиѹе 2. ѹтзвук, реакция

reakcionář, -e м. реакционѹр, *книж.* ретроград

reakcionářský, -á, -é реакционѹрски, ретрограден

reakčně нар. реакциѹнно

reakční, -í, -í 1. реакциѹнен 2. ѹвѹетен 3. реактѹвен

reaktivita [-ty-], -y ж. реактѹвност

reaktivní [-ty-], -í, -í реактѹвен

reaktivovat [-ty-], -uji/разг. -uju нескв. и св.

1. (*koho — вин.*) ѹтноѹво призовѹвам/призова на дѹйствиелна ѹѹенна служба (*някого*)

2. (*koho, co*) активизѹрам (*някого, нещо*)

reaktor, -u *м.* реактор: **atomový, jaderný** ~ атомен, ядрен реактор
reali|e, -í *ж. мн.* реалия, реалии
realist|a, -y *м.* 1. привърженик на реализма, реалист 2. *остар.* реалист, ученик в реална гимназия
realistick|ý [-ty-], -á, -é реалистичен
realit|a, -y *ж.* 1. реалност, действителност: **to je tvrdá** ~a това е суровата действителност 2. недвижимо имущество, имот
realitn|í, -í, -í който се отнася до недвижими имоти: ~í kancelář фирма за търговия с недвижими имоти
realizac|e, -e *ж.* 1. реализация, реализиране, осъществяване 2. пласмент, реализация: ~e zboží пласиране, продажба, реализация на стока
realizačn|í, -í, -í който служи за реализиране: *обикн. в съчет.* ~í směrnice конкретни директиви; ~í opatření конкретни мерки
realizm|us, **realism|us** [-zm-], -u *м.* реализъм
realiz|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св.* реализирам
reáln|a, -y *ж.* *остар.* реална гимназия
reálně *нар.* реално, действително
realnost, -í *ж.* реалност, осъществимост, действителност
reáln|ý, -á, -é реален, действителен, осъществим: ~é gymnázium реална гимназия; ~ý důchod реален доход; ~á mzda *икон.* реална заплата
rebarbor|a, -y *ж.* ревен
rebelant, **rebel**, -a *м.* бунтовник, въстаник, метежник
rebelantsk|ý, -á, -é бунтовнически, бунтарски, въстанически, метежнически
rebelantstv|í, -í *ср.* бунтарство, метежничество
rebeli|e, -e *ж.* *остар.* бунт, въстание, метеж
rebus, -u *м.* 1. ребус: **luštit** ~ решавам ребус, разгадавам загадка 2. *прен.* загадка
recenz|e, -e *ж.* рецензия, отзив
recenzent, -a *м.* рецензент
recenzn|í, -í, -í рецензентски; който се отнася до рецензия
recenz|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* рецензирам (*нещо*)
recepce, -e *ж.* 1. прием, банкет: **pořádat** ~i давам, устройвам прием 2. рецепция (*на хотел*) 3. *лит.* рецепция; прием, възприемане (*на лит. произведение*)
recepčn|í, -í, -í 1. който се отнася към прием; банкетен: ~í místnost зала за приеми, банкетна зала 2. който се отнася към рецепция (*на хотел*) 3. *лит.* рецепционен; който се отнася към възприемане на литературно произведение
recept, -u *м.* рецепта: ~ na zhubnutí рецепта, упитване, инструкция за отслабване

reces|e I, -e *ж.* *икон.* рецесия
reces|e II, -e *ж.* *разг.* груба шега, ексцентричност: **dělat** ~i грубо се шегувам
recidiv|a [-dy-], -y *ж.* рецидив *и прен.*
recidivist|a [-dy-], -y *м.* рецидивист, непоправим човек
reciprocit|a, -y *ж.* реципрочност, взаимност, взаимноизгодност: ~a hodnot *мат.* взаимнообратимост, реципрочност на величини
recipročn|í, -í, -í, **reciprok|ý**, -á, -é *мат.* реципрочен, взаимен
recitac|e, -e *ж.* декламиране, рецитиране: **sbořová** ~e хорово декламация
recitačn|í, -í, -í декламаторски, рецитаторски
recitál, -u *м.* рецитал, солова изява
recitativ [-či-/ci- -tý-], -u *м.* рецитатив
recitátor, -a *м.* рецитатор, четец, декламатор
recit|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* рецитирам, декламирам (*нещо*)
redakce, -e *ж.* 1. редакция (*помещение, институция*) 2. редактиране, редакция: **poslední** ~e **povídky** последна редакция на разказ
redakčn|í, -í, -í редакционен: ~í kruh *остар.* редколегия; ~í místnost редакция, редакционно помещение; ~í uzávěrka последен подпис за печат
redaktor, -a *м.* редактор: **odpovědný** ~ отговорен редактор; **výkonný** ~ (отговорен) секретар на редакция
redig|ovat [-dy-], -uji/разг. -uju *несв. (со)* редактирам (*нещо*)
redukc|e, -e *ж.* редукция, съкращение
redukčn|í, -í, -í редукционен: ~í dieta диета за отслабване; ~í činidlo *хим.* възстановител
reduk|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* редуцирам, съкращавам (*нещо*)
redundanc|e, -e *ж.* *спец.* излишък, излишество, редундантност
redut|a, -y *ж.* 1. сграда с танцовална зала 2. *остар.* маскен бал
refektář, -e *м.* манастирска трапезария
referát, -u *м.* 1. реферат, доклад: **mít** ~ изнасям доклад, реферат; ~ o činnosti отчетен доклад 2. рецензия, преценка 3. *остар.* отдел: **školský** ~ отдел „Просвета“; **bytový** ~ отдел „Жилищно настаняване“; **má to v** ~u това е в неговия ресор, от негова компетенция е
referend|um, -a *ср.* референдум; всенародно допитване, гласуване
referent, -a *м.* 1. докладчик, референт 2. сътрудник в отдел: **zdravotní** ~ сътрудник, работник в отдел „Здравеопазване“; **divadelní** ~ театрален рецензент
refer|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св.* 1. (*о ком, о*

čet) доклаждавам (за някого, за нещо) **2.** (со) рецензирам (нещо)

reflektor, -u м. рефлѐктор, прожѐктор, фар

reflekt|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (на со) **1.** претендирам (за нещо), предявявам претенции, стремя се (към нещо) **2.** отразявам (нещо) **3.** книж. размишлявам (над нещо, върху нещо)

reflex, -u м. рефлѐкс, отражение, отзвук, реакция на нещо: **nepodmíněný** ~ мед. безусловен рефлѐкс; **podmíněný** ~ мед. условен рефлѐкс

reflex|e, -e ж. **1.** размисъл, медитация **2.** рефлѐкс, отражение

reflexivně нар. рефлектòрно, по рефлекс, невòлно, несъзнателно, автоматично, механично

reflexivn|í, -í, -í **1.** невòлен, несъзнателен, автоматичен, механичен **2.** език. възвратен (за местоимение, глагол) **3.** съзерцателен, философски: ~í **poezie** философска поезия

reflexivnost, -i ж. език. рефлексивност, възвратност

reflexiv|um, -a ср. език. **1.** възвратно местоимение **2.** възвратен глагол

reform|a, -y ж. рефòрма: **měnová** ~a парична рефòрма; **pozemková** ~a поземлена, аграрна рефòрма

reforma|e, -e ж. истор. реформация

reformačn|í, -í, -í **1.** реформациòнен: ~í **literatura** литература от периода на Реформацията **2.** реформаторски

reformátor, -a м. реформатор

reformátorsk|ý, -á, -é реформаторски

reformist|a, -u м. реформист, привърженик на реформизъм

reformistick|ý [-ty-], -á, -é реформистки

reformizm|us, **reformism|us** [-zm-], -u м. реформизъм

reformn|í, -í, -í **1.** рефòрмен **2.** реформаторски; който проявява стремеж към рефòрми

reformovan|ý, -á, -é реформиран, преобразуван, преустроен: ~á **církev** евангелистка реформаторска църква

reform|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. (со) реформирам, преобразувам, преустройвам (нещо)

refrén, -u м. рефрѐн, припев

refundanc|e, -e ж. икон. обезщетѐние, компенсация; връщане, възстановяване на парична сума

refund|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. (со) икон. обезщетявам/обезщетя, компенсирам; връщам/върна, възстановявам/възстановя парична сума

refúž, -e ж. островче на ўлично платно (при спирка на транспортни средства)

regál I, -u м. рафт, полица (за книги)

regál II, -u м. истор. изключително държавно право

regat|a, -y ж. регата

regenerac|e, -e ж. регенерация, възстановяване, освежаване, подновяване

regeneračn|í, -í, -í регенерациòнен, възстановителен

regener|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. (кого, со) регенерирам, възстановявам/възстановя, обновявам/обновя: ~ovat **barvy obrazu** освежавам/освежа, възстановявам/възстановя цветове, багри на картина; **buňky se ~jí** клетките се обновяват, регенерират

regenschor|j [-chó-], -iho м. дирижент на църковен хор

regent, -a м. регент

regiment, -u м. *остар.* полк: **jezdecký** ~ кавалерийски полк; **pěší** ~ пехòтен полк

regionalizm|us, **regionalism|us** [-zm-], -u м. регионализъм

regionálně нар. регионàлно

regionáln|í, -í, -í регионàлен, мѐстен: ~í **muzeum** регионàлен, областен музей

registrac|e, -e ж. регистрация: ~e **závodníků** регистрация на състезатели

registračn|í, -í, -í регистрациòнен

registratur|a [-tú-], -y ж. регистратура

registrovan|ý, -á, -é регистриран: ~á **tuna** мор. регистър-тòн

registr|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. (кого, со) регистрирам/зарегистрирам (някого, нещо)

regresivně нар. регресивно, наза̀дничаво

regresivn|í, -í, -í регресивен, наза̀дничав

regulac|e, -e ж. регулация, регулиране, поставяне в ред: ~e **cen** регулиране на цените; ~e **parětí (proudu)** регулиране на напрежението (на електрически ток)

regulačn|í, -í, -í регулациòнен, регулиращ: ~í **zařízení** техн. регулиращ прибор, регулиращо съоръжение; ~í **knoflík** регулациòнен бутон; ~í **plán** план за регулиране (на нещо)

regulátor, -u м. регулатор: ~ **tlaku** регулатор на налягане

regulérně нар. регулярно, редòвно, равномерно, нормàлно

regulérn|í, -í, -í регулярен, редòвен, правилен, нормàлен

regul|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) регулирам, насòчвам (нещо): ~ovat **řeku** коригирам корито на река

rehabilitac|e, -e ж. **1.** реабилитация, възстановяване на положение **2.** мед. рехабилитация;

възвръщане, възстановяване на работоспособност

rehabilitační, **-í**, **-í** 1. реабилитационен: **~í řízení** юрид. дело за реабилитация 2. мед. реабилитационен, възстановителен: **~í cvičení** лечебна физкултура

rehabilitovat, **-uji**/разг. **-uju** неск. и св. (koho, co) 1. реабилитирам, възстановявам/възстановявам 2. мед. реабилитирам, възвръщам, възстановявам работоспособността, дейността (на различни органи на човешкото тяло и под.)

rehlek, **-ka** м. зоол. червеноопашка (Phoenixurus)

recht нар. разг. обикн. в съчет. **není mi to ~** не ми е по душа; **je mi to ~** по вкуса ми е; **má ~** има право, прав е

rej, **-e** м. хорò, бързо въртене в кръг, кръжене

rejdla, **-y** ж. морски рейд, открито пристанище

rejdař, **-e** м. притежател на морски съдове, корабовладелец

rejdiště, **-ě** ср. 1. игрище за деца 2. свърталище; място, където се събират съмнителни елементи 3. арена (за действие)

rejdít, **-ím** неск. 1. шаря насам-натъм, циркулирам, движа се бързо и свободно 2. играя, палувам 3. танцувам

rejdovat, **-uji**/разг. **-uju** неск. (čít, по-рядко s čít) 1. кормувам, насочвам, управлявам (кола, шейна) 2. движа се бързо насам-натъм и лавирам (през нещо)

rejdy, **-ů** м. само мн. интриги, сплетни: **provádět ~y** създавам интриги

rejnok, **-a** м. зоол. скат (Raja)

rejslek, **-ka** м. зоол. острозърла мишка (Sorex)

rejstřík, **-u** м. 1. регистър, списък: **obchodní ~** юрид. търговски регистър 2. индекс, указател, показалец: **abecední, jmenný, věcný** ~ азбучен, именен, предметен показалец, указател 3. муз. регистър, диапазон: **hlasový** ~ гласов регистър, диапазон

rejžák вж. **rýžák**

rek, **-a** м. книж. герой, богатир, юнак

rekapitulace, **-e** ж. рекапитулация, равнометка; резюме

rekapitulovat, **-uji**/разг. **-uju** неск. и св. (co) рекапитулирам, кратко и ясно обобщавам/обобща (нещо)

rekc, **-e** ж. език. рекция, управление

rekla, **-m** м. рекламна агенция

reklamní, **-í**, **-í** рекламен: **~í agentura** рекламна агенция

reklamovat, **-uji**/разг. **-uju** неск. (koho, co) 1. ре-

кламирам, правя рекламация (на нещо): **~ovat vadný přístroj** правя рекламация на дефектен уред 2. рекламирам (нещо), правя реклама (на някого, на нещо): **~ovat nový film** рекламирам нов филм; **~ovat knihu** рекламирам книга 3. изисквам, предявявам претенции

rekodifikace [-dy-], **-e** ж. рекодификация, установяване на нова система от правни норми

rekognoskace, **-e** ж. воен. рекогносцировка, проучване, оглед, оглеждане: **~e terénu** рекогносцировка на терен

rekomand, **-o** I, **-a** ср. препоръчана пратка: **dostat, poslat ~o** получа, изпрати препоръчана пратка

rekomando II нар. препоръчано; като препоръчана пратка: **dostat, poslat dopis ~** получа, изпрати препоръчано писмо

rekonstrukce, **-e** ж. 1. ремонт, реконструкция, преустройство, преизграждане, пресъоръжаване: **budova je v ~i** сградата е в ремонт, в реконструкция 2. възстановяване: **poválečná ~e průmyslu** следвоенно възстановяване на промишлеността; **~e zločinu** юрид. възстановяване, реконструкция на престъпление

rekonstrukční, **-í**, **-í** 1. реконструкционен, преустройствен, ремонтен: **~í práce** ремонтни работи 2. възстановителен: **~í plán něčeho** план за реконструкция на нещо

rekonstruovat, **-uji**/разг. **-uju** неск. и св. (co) 1. реконструирам, преустроявам (нещо) 2. възстановявам (нещо)

rekonvalescence, **-e** ж. реконвалесценция, възстановяване на здравето

rekonvalescent, **-a** м. реконвалесцент; човек, който възстановява здравето си; оздравяващ човек

rekord, **-u** м. рекорд: **dosáhnout ~u, vytvořit ~** поставя рекорд; **překonat ~** счупя, подобря рекорд

rekordman, **-a** м. спорт. рекордьор

rekordní, **-í**, **-í** рекорден: **~í výkon, čas** рекордно постижение, рекордно време

rekreace, **-e** ж. почивка, отдох: **poslat na ~i** изпрати на почивка; **podniková ~e** почивка, организирана от службата, от работата

rekreačně нар. в курортно отношение

rekreační, **-í**, **-í** курортен, почивен: **~í středisko** почивен дом; курортен център; **~í zájezd** екскурзия; **~í pobyt** почивка, курорт; **~í jízdenka** билет за пътуване с намаление през ваканция

rekreovat se, **-uji se**/разг. **-uju se** неск. почивам, възстановявам силите си, на курорт съм

rekriminace, **-e** ж. книж. обвинение, обвиняване, укор, упрек

rekrimin|ovat, -uji/разг. -uju несл. (кого – вин.) обвинявам, упрёквам (някого)
rekrut, -a м. *остар.* новобранец
rektor, -a м. ректор
rektorát, -u м. 1. ректорат 2. ректорство
rektorátní, -í, -í ректоратски: ~í kancelář ректорат
rektorský, -á, -é ректорски
rekultivace, -e ж. рекултивация, рекултивирование
rekultiv|ovat, -uji/разг. -uju несл. и св. (со) възстановявам/възстановя, култивирам (нещо)
rekurz, -u м. *остар. юрид.* обжалване, апелация, протест: **podat** ~ обжалвам
rekvalifikace, -e ж. преквалификация, реквалификация
rekviem ср. нескл. църк. и муз. реквиём
rekvír|ovat, -uji/разг. -uju несл. (со) реквизирам, секвестрирам (нещо)
rekvizit|a, -y ж. реквизи́т, аксесоари, необходими предмети
relace I, -e ж. 1. предаване, излъчване (по радио, по телевизия и под.): **hudební ~e** музикално предаване 2. адм. предаване, движение, съобщение (на служебна информация)
relace II, -e ж. (съ)отношение: ~e mezd (съ)отношение между заплати
relační, -í, -í 1. предавателен, съобщителен 2. съотносителен 3. относителен
relativit|a [-ty-], -y ж. релативност, относителност: **Einsteinova teorie ~y** теория за относителността на Айнщайн
relativizm|us [-ty-], relativism|us [-ty- -zm-], -u м. релативизъм
relativně [-ty-/-tý-] нар. относително, сравнително, релативно: ~ **bohatší** сравнително, относително по-богат
relativní, -í, -í относителен, релативен
relativnost [-ty-/-tý-], -í ж. относителност, релативност
relaxace, -e ж. мед. релаксация, отпускане, освобождаване от напрежение (физическо и умствено)
relé нескл. ср. техн. релё
reléov|ý, -á, -é релёен
relevantní, -í, -í книж. релевантен, решаващ, важен, задължителен
relief, -u м. релеф
reliefní, -í, -í релефен (с изпъкнали очертания): ~í mapa релефна карта
religiózní, -í, -í книж. религиозен, набоджен
relikviář, -e м. църк. дарохранителница
relikvíe, -e ж. 1. реликва 2. църк. мощи
rely, rallye [reli] нескл. ж. рали

remilitarizace, -e ж. ремилитаризация, ремилитаризиране
remilitariz|ovat, -uji/разг. -uju несл. и св. (кого, со) ремилитаризирам (някого, нещо)
reminiscence [-ny-], -e ж. реминисценция, възпоминание, спомен
remis вж. **remíza II**
remíz, -u м. изкуствено създадена горичка, дъбрава в полето (за ловуване); ловен парк
remíza I, -y ж. депò (трамвайно)
remíza II, -y ж. ремй, равен резултат при състезание (на шах и под.): **hra skončila ~ou** играта завърши наравно
remiz|ovat, -uji/разг. -uju св. и несл. завърша/завършвам, приключа/приключвам среща с ремй
remorkér, -u м. ремаркò, буксир
remosk|a, -y ж. електрическа тенджера
rendlík, -u м. тенджерка с дръжка
renegát, -a м. ренегат, предател, изменник, родоотстъпник
renegátský, -á, -é ренегатски, изменнически
renet|a, -y ж. ренета (сорт ябълка)
renesance, renesance, -e ж. ренесанс, възраждане
renezanční, renesanční, -í, -í 1. ренесансов, възрожденски, будителски 2. възродителен, обновителен
renomé нескл. ср. реномè
renomovan|ý, -á, -é реномиран, известен, прочут
renovac|e, -e ж. реставриране, възстановяване, възобновяване, ремòнт: ~e **historických památek** реставриране на исторически паметници
renov|ovat, -uji/разг. -uju несл. и св. (со) реставрирам, възстановявам/възстановя, обновявам/обновя, ремонтирам (нещо)
rent|a, -y ж. 1. рента: **pozemková ~a** поземлена рента 2. пенсия: **doživotní ~a** пожизнена рента, пожизнена пенсия; **invalidní ~a** инвалидна пенсия
rentabilit|a, -y ж. рентабилност, доходност
rentabilně нар. рентабилно, доходно, доходносно
rentabilní, -í, -í рентабилен, печеливш, доходен, доходносен
rentabilnost вж. **rentabilita**
rentgen, -u м. 1. рентген, рентгенов апарат 2. физ. рентген
rentgenolog, -a м. рентгенолог
rentgenologický, -á, -é рентгеноложки
rentgenologije, -e ж. рентгенология

rentgen|ovat, -uji/разг. -uju неск. (кого, со) преглеждам на рентген (някого, нещо)
rentgenový вж. **roentgenový**
rentiér [-ty-], -а м. рентиер
rent|ovat se, обикн. третол. -uje se неск. и св. рентира се, оправдава/оправдае съществуването си: **to se mi vůbec ne~uje** това никак не ми е изгодно; **těžba se ne~uje** добивът е нерентабилен
reorganizac|e [-ny-], -е ж. реорганизация, преустройство: **~e školství** реорганизация на образованието
reorganizačn|í [-ny-], -í, -í реорганизационен, преустройствен
reorganiz|ovat [-ny-], -uji/разг. -uju неск. и св. (со) реорганизирам, преустройвам/преустроя (нещо)
reostat, -u м. техн. реостат
reparac|e, -e ж. репарация
reparačn|í, -í, -í репарационен: **~í splátky** репарационни плащания
reparát, -u м. остар. поправителен изпит: **mám ~ z matematiky** имам поправителен изпит по математика
repatriac|e, -e ж. репатриране, завръщане от емиграция, завръщане в отечеството: **~e zavlečených dětí** репатриране на отвлечени деца
repatriant, -a м. репатриант; репатриран, завърнал се от емиграция, завръщаш се в отечеството
repatri|ovat, -uji/разг. -uju неск. и св. (кого, со) репатрирам, връщам/върна от емиграция, връщам/върна в отечеството
repertoár, -u м. репертоар
repetent, -a м. малко остар. повтаряч (в училище)
repetice [-ty-], -е ж. муз. 1. повторение, реприза 2. репетиция
repetilk|a, -u ж. бърбрия жена, бърбрица, дърдорйца
repet|it, -ím неск. експр. бърбря, дърдоря, говоря неразбрано
replik|a, -u ж. реплика
replikant, -a м. андроид (робот с вид и качества на човек)
reportáž, -e ж. репортаж: **fotografická ~** фоторепортаж
reportážn|í, -í, -í репортажен
reportér, -a м. репортер, дописник
reportérsk|ý, -á, -é репортерски, дописнически
represál|e, -í ж. само мн. книж. 1. полит. репресалии 2. репресии
repres|e, -e ж. книж. репресия

represivn|í, -í, -í репресивен: **~í opatření** репресивни мерки
representac|e, -e ж. представителство, представяне, репрезентация
representačn|í, -í, -í репрезентативен, представителен, тържествен: **~í fond** фонд за представителни нужди; **~í místnost** зала за тържествени случаи; **~í mužstvo** представителен отбор
representant, -a м. представител: **sněmovna ~ů** камара на представителите; **fotbalový ~** играч в представителен (футболен) отбор
representativně [-ty-/tý-] нар. представително, тържествено, достойно, репрезентативно
representativn|í [-ty-/tý-], -í, -í представителен, репрезентативен, тържествен: **má ~í vystupování** държи се достойно
representativnost [-ty-/tý-], -i ж. представителност, репрезентативност
represent|ovat, -uji/разг. -uju неск. (кого, со) 1. представям официално (някого, нещо) 2. типичен представител съм (на някого, на нещо)
represent|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. достойно, добре се държа, представям се добре: **v společnosti se umí ~ovat** умее да се представя в общество
repríz|a, -y ж. реприза, повторение: **~a staršího filmu** повторно прожектиране на стар филм; **hra má stou ~u** това е стотното представление на пиесата
repriz|ovat, -uji/разг. -uju неск. и св. (со) повтарям (нещо)
reprodukce, -e ж. 1. репродукция (на картина) 2. възпроизвеждане (на запис) 3. прерзказ 4. възпроизводство: **prostá, rozšířená ~e** икон. просто, разширено възпроизводство 5. изпълнение (на музика)
reprodukčn|í, -í, -í 1. възпроизводствен 2. репродукционен 3. изпълнителски: **~í soubor** изпълнителски ансамбъл; **~í umění** изпълнителско изкуство
reprodukován|ý, -á, -é звукозаписен, записан: **~a hudba** музика от аудиотехника, от запис
reproduk|ovat, -uji/разг. -uju неск. и св. (со) 1. пресъздавам/пресъздам (случка) 2. възпроизвеждам/възпроизведа (разговор) 3. репродуцирам (картина) 4. възпроизвеждам/възпроизведа (материални блага)
reproduktor, -u м. високоговорител, репродуктор
reptal, -a м. недоволник, мърморко; вечно недоволен от нещо човек
rept|at, -ám неск. (на кого, на со) роптая, мърморя (срещу някого, срещу нещо)
republik|a, -u ж. република: **Česká ~a** Чешка

републіка; **Československá socialistická ~a (ČSSR)** *по-рано* Чехословашка социалистическа републіка (ЧССР); **svazová ~a** съюзна републіка; **lidovědemokratická ~a** *по-рано* народнодемократична републіка; **federativní ~á** федеративна републіка; **parlamentní ~a** парламентарна републіка

republikán, -a *м.* **1.** републиканец **2.** републиканец; член на Републиканска партия (*напр. в САЩ*)

republikánský, -á, -é републикански; който се отнася към републиканец

republikovský, -á, -é републикански; който се отнася към република

reputace, -e *ж.* репутация, реноме, име, имидж: **pokazit (napravit) si ~i** разваля (поправя) си името, репутацията, имиджа

resekcce, -e *ж. мед.* ресекция

resort, resortní *ж.* **rezort, rezortní**

respekt, -u *м.* респект, уважение, почитание

respektive [-ty-] *част.* респективно, сиреч

respektovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (кого, со)* уважавам/уважа, зачитам/зачета, вземам/взема предвид (*някого, нещо*); съблюдавам (*нещо*): **~ovat zákonu** съблюдавам законите

rest, -u *м. разг.* остатък; недоплатена сума, недовършена работа (*нещо*)

restaurace I, -e *ж.* ресторант: **zahradní ~e** ресторант на открито; **nádražní ~e** гаров ресторант

restaurace II, -e *ж.* реставрация (*и политическа*), реставриране

restaurační I, -í, -í ресторантски

restaurační II, -í, -í реставрационен, реставраторски: **~í snahu** стремѣж да се реставрира, да се възстанови нещо

restaurátor, -a *м.* реставратор

restaurátorský, -á, -é реставраторски

restaurovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* реставрирам, възстановявам/възстановя, възобновявам/възобновя (*нещо*)

restituce [-ty-], **-e** *ж. книж.* реституция, възстановяване, възобновяване

restrikce, -e *ж.* съкращаване, ограничаване: **~e rozpočtu** съкращаване, рестрикция на бюджета

restringovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* съкращавам/съкратя, ограничавам/огранича, намалявам/намаля (*нещо*)

restrukturovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* реструктурирам, преструктурирам (*нещо*)

resumé [-zi-], **résumé** [rezi-] *ср. нескл.* резюмѣ

resumovat [-zi-], **-uji/разг. -uju** *несв. и св. книж.* (*со*) резюмирам (*нещо*)

resuscitace, -e *ж. мед.* реанимация

resuscitační, -í, -í реанимационен: **~í oddělení** реанимационно отделение

resystemizace, -e *ж.* преразглеждане на щатни таблици, на система за заплащане

ret, rtu *м.* устна, бърна: **horní, dolní ~** горна, долна устна; **stisknout rty** стисна устни; **kousat se do rtů** хапя си устните; **libat na rty** целувам по устните; **malovat si rty** червя си устни

držet se високомерно, глѣдам отвисоко на някого, на нещо; **viset (očíma) na rtech někomu** слѣшам някого със зяпнала уста, внимателно

retardace, -e *ж.* забавяне, закъснение

retnice, -e *ж. език.* устнена съгласна

retný, -á, -é, retní, -í, -í устен: **~á souhláska** език. устнена съгласна

rétorika, -y *ж.* реторика, красноречие, ораторско изкуство

retranslační, -í, -í ретранслационен: **~í stanice** ретранслационна станция

retrográdní, -í, -í който е, който върви в обратна посока, отзад напред; обратен, ретрограден: **~í slovník** език. обратен речник

retrospektiv[a] [-ty-/tý-], **-y** *ж.* ретроспектива

retrospektivní, -í, -í ретроспективен:

~í film ретроспективен филм

retuš, -e *ж.* ретуш, ретуширане

retušovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* ретуширам (*нещо*)

rév[a, -y *ж. бот.* лоза (Vitis)

revalvacce, -e *ж. икон.* ревалвация, ревалоризация

revanš, -e *ж.* реванш

revanšista, -y *м.* реваншист

revanšistický [-ty-], **-á, -é** реваншистски

revanšizmus, revanšism[us] [-iz-], **-u** *м.* реваншизъм

revanšovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. и св. (кому за со)* реванширам се, отблагодарявам се/отблагодаря се (*на някого за нещо*)

reveň, -ně *ж. бот.* ревѣн (Rheum)

reveňový, -á, -é ревѣнов: **~ý květ** ревѣнов цвят

revers, -u *м.* **1.** реверс, поръчителство, гаранция, обещание: **propustit z nemocnice na ~** пусна от болница срещу подпис, на собствена отговорност **2.** обратна страна на монѣта

revidovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* **1.** ревизирам, разглеждам/разгледам, преразглеждам/преразгледам (*нещо*): **~uji svůj poměr k něčemu** преразглеждам/преразгледам отношѣнието си към нещо **2.** проверявам/проверя, контролирам

revír, -u *м.* **1.** (горски) участък **2.** минен басѣйн: **Ostravsko-Karvinský uhelný ~** Остравско-

карвински мйнен (каменовъглен) басейн **3.** в съчет. **policejní** ~ остар. полицейски участък
revírní|-í, -í участък
reviz|e, -e ж. ревизия, проверка, преглед: **jdu na ~i k lékaři** отивам на контролен преглед при лекар; **přijde ~e** ще дойде, ще има ревизия; **dělat ~i v tiskárně** правя ревизия, последна коректура в печатница
revizn|-í, -í ревизионен, контролен, проверен: **~i komise** ревизионна комисия; **~i zpráva** отчет на ревизионна комисия; **~i lékař** председател на ТЕЛК
revizionist|a [-ny-], -y м. ревизионист
revizionistick|ý [-ny- -ty-], -á, -é ревизионистичен, ревизионистки
revizionism|us [-ny-], **revizionism**|us [-nyz-], -u м. ревизионизъм
revizor, -a м. ревизор, контролър: **~ pokladen, účtů** ревизор-счетоводител; **~ jízdenek** билетен контролър (в транспорта)
revma нескл. ср. разг. ревматизъм
revmatick|ý [-ty-], -á, -é ревматичен
revmatik [-ty-], -a м. ревматик, болен от ревматизъм
revmatizm|us [-ty-], **revmatism**|us [-tyz-], -u м. ревматизъм: **kloubní ~us** ставен ревматизъм
révokaz, -a м. сел. стоп. филоксера: **mšice** ~ бот. филоксера (Phylloxera vastatrix)
revolt|a, -y ж. книж. бунт, метеж, въстание
revolt|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (proti komu, proti čemu) бунтувам се, въставам (срещу някого, срещу нещо)
revoluc|e, -e ж. революция, преврат: **socialistická ~e** социалистическа революция; **palácová ~e** дворцов преврат; **Velká francouzská ~e** истор. Великата френска революция; **vědeckotechnická ~e** научно-техническа революция
revolucionář, -e м. революционер
revolucionářsk|ý, -á, -é революционерски, революционен
revolucion(iz)|ovat [-ny-], -uji/разг. -uju нескв. и св. (koho, co) революционизирам (някого, нещо)
revolučně нар. революционно
revoluční|-í, -í революционен: **~í demokraté** революционни демократи
revolučnost, -i ж. революционност
revolver, -u м. револвер, пистолет
revolverov|ý, -á, -é **1.** револверен, пистолетен **2.** техн. револверен, автоматичен: **~ý soustruh** револверен струг
révov|-í, -í ср. събир. лози, лозници
révov|ý, -á, -é лозов
revuální|-í [-vi-/-vu-], -í, -í ревию; който се отнася

към ревию: обикн. в съчет. **~í program, pásmo** ревию, програма-ревию
revu|e [-ví-], -e и нескл. ж. **1.** списание, журнал **2.** ревию: **lední ~e** балет върху лед
rez, rzi ж., **rez, -u** м. **1.** ръжда **2.** бот. ръжда (Uredo, Puccinia): **~ obilná сел. стоп.** житна ръжда
rezavě нар. **1.** ръждиво, покрито с ръжда **2.** ръжаво
rezav|ět, **reziv**|ět, **rezovat**|ět, обикн. третол. -í, **3.** ръжда
rezav|e, -e ж. **1.** ръждивост **2.** ръжавост
rezav|ý, **reziv**|ý, **rezovat**|ý, -á, -é **1.** ръждив, ръждясал **2.** ръжав
rezed|a, -y ж. **1.** резеда (цвят) **2.** бот. резеда (градинска билка) (Reseda lutea)
rezerv|a, -y ж. **1.** резерва, резерв, запас: **mám v ~ě** имам в запас: **výrobní ~y** производствени резерви, запаси; **zlatá ~a** златен резерв, запас **2.** резерва, резерви, резервираност: **chovat se s ~ou** държа се съдържано, резервирано; **beru (něco) s ~ou** отнасям се съдържано, резервирано (към нещо)
rezervac|e, -e ж. **1.** резерват: **státní památková ~e** държавен музей-резерват; **indiánská ~e** индиански резерват; резерват на индианци **2.** резервирано, запазено място; резервация
rezervn|-í, -í резервен, запасен
rezervoár, -u м. резервоар
rezervovaně нар. съдържано, резервирано
rezervovanost, -i ж. резервираност, съдържаност
rezervovan|ý, -á, -é **1.** съдържан, резервиран **2.** запазен, ангажиран
rezerv|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. (co) запазвам/запазя, резервирам (нещо): **~uji si vstupenky** запазвам, резервирам си билети
rezidenc|e, -e ж. резиденция
reziduální|-í, -í остатъчен
rezidu|um, -a ср. остатък: **magnetické ~um** физ. остатъчен магнетизъм
reznac|e, -e ж. **1.** покърност, примирение: **s tupou ~í** с тъпо покърство, примирение **2.** оставка, отказ: **~e na funkci prezidenta** оставка от поста президент
reznovan|ý, -á, -é смирнен, пасивен, безропотен
rezn|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. **1.** (na co) отказвам се/откажа се (от нещо), примирявам се/примиря се с нещо, напускам/напуска (нещо) **2.** (z čeho) подавам/подам оставка (от длъжност и под.): **předseda ~oval z funkce** председателят се отказа от поста си
rezistenc|e, -e ж. книж. резистентност, устойчивост

чивост, съпротива: **pasivní ~e** пасивна съпротива (*на организма*)
rezistentní, **-í, -í** резистентен, устойчив, съпротивляващ се: **~í choroba** упорито заболяване
rezivět, rezivost, rezivý *вж. rezavět, rezavost, rezavý*
rezoluce, **-e** *ж.* резолюция: **protestní ~e** протестна резолюция
rezolutně *нар.* решително, категорично
rezolutní, **-í, -í** решителен, категоричен, безапелационен: **~í odpověď** решителен, категоричен отговор
rezolutnost, -i *ж.* решителност, категоричност, безапелационност
rezonance, **-e** *ж.* резонанс, отзвук
rezonanční, **-í, -í** резониращ, резонансов, звучащ
rezonovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (на со)* резонирам (*на нещо*)
rezort, resort [-zo-], **-u** *м.* ведомство, ресор: **ministr bez ~u** министър без портфейл
rezortní, **resortní** [-zo-], **-í, -í** ведомствен, ресорен: **~í výzkumný ústav** ведомствен изследователски институт
rezovatět, rezovatý *вж. rezavět, rezavý*
rezultát, -u *м. книж.* резултат, ефект
rež, rži *ж. бот. сел. стоп.* ръж (*Secale cereale*)
režije, -e *ж.* 1. разходи, режийни разходи: **ve vlastní ~i** за своя сметка, на собствени разходи 2. режисура, постановка: **mít ~i** режисирам, поставям; **asistent ~e** асистент-режисьор 3. *в съчет.* **tabáková ~e** управление на държавен тютюнев монопол
režijně *нар.* 1. режийно, по отношение на разходи, разходи 2. режисьорски, в режисьорско отношение, постановъчно: **hra je ~ dobře pracována** пиесата е режисьорски добре поставена
režijní, **-í, -í** 1. режийн, разходен: **~í náklady, vydání, výlohy** режийни разходи, разходи; **za ~í cenu** на цена по себестойност; **~í jízdenka** билет с намаление; **~í byt** държавна квартира 2. режисьорски: **~í koncepce** режисьорска концепция
režim, -u *м.* 1. режим, строй: **demokratický ~** демократичен режим; **svrhnuli vojenský ~** свалиха, събориха военен режим 2. *мед.* режим, условия на живот: **denní ~** дневен режим; **léčebný ~** лечебен, оздравителен режим; **~ hospodárnosti** режим на икономии
režír|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* режисирам и *прен.*; поставям пиеса, филм
režisér, -a *м.* режисьор, постановчик: **filmový ~** кинорежисьор
režiséřský, **-á, -é** режисьорски

režný, **-á, -é** 1. ръжен 2. груб, необлагороден
ribstol, -u *м. физкулт.* шведска стена (*гимнастически уред*)
ricinov|ý, -á, -é рицинов, обикн. **~ý olej** рициново масло
rigol, -u *м.* 1. отводнителна канавка 2. дупка, вдлъбнатина на пътя
rigorózní, **-í, -í** строг, безкомпромисен, решителен, ригорозен
rigorózum, -a *ср.* úстен изпит за получаване на докторска титла
rikš|a I, -i *ж.* рикша (*кола*)
rikš|a II, -i *м.* рикша (*човек*)
ring, -u *м.* ринг
ringov|ý, -á, -é рингов; *в съчет.* **~ý rozhodčí** съдия на ринга
risk|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (на со)* който рискува, той печели
riskantně *нар.* рисковано, опасно, несигурно
riskantní, **-í, -í** рисков, опасен, несигурен, рискован
riskantnost, -i *ж.* рискованост, опасност, несигурност
risk|nout, -nu *св. разг.* рискувам, осмеля се: **já to ~u** ще рискувам (*да го направя*)
risk|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св.* рискувам, осмелявам се/осмеля се: **~ovat život** рискувам живота си; **~oval, že přijde pozdě** рискуваше да закъснее
rituál, -u *м. църк.* ритуална обредна книга
rituální, **-í, -í** ритуален: **~í sebevražda** ритуално самоубийство
rit|us, -u *м.* ритуал, обред; църковен чин
rival, -a *м.* съперник, противник
rivalit|a, -y *ж.* съперничество
rizik|o, -a *ср.* риск: **vzít na sebe ~o ztráty** поемам риск от загуби; **na vlastní ~o** на собствен риск
rizikov|ý, -a, -é рискован, опасен: **~é pracoviště** рисковано работно място
rizot|o, -a *ср.* ризото, задушено месо с ориз
rmen, -u *м. бот.* подръмниче, бяла рада (*Anthemis*)
rmout|it, -ím *несв. (koho, co)* опечалявам, огорчавам, тормозя (*някого, нещо*): **co Vás ~í?** каквo ви огорчава, тормози?
rmout|it se, -ím se *несв.* огорчавам се, опечалявам се, натъжавам се, тормозя се, измъчвам се
roajalist|a, -y *м.* роялист
rób|a, -y *ж.* дълга официална рокля
robátk|o, -a *ср. умал. книж.* кърмаче, пеленаче, детенце, рожба
robě, -te *ср. книж.* кърмаче, пеленаче, детенце, рожба

rob|it, -ím *несв. (со) разг.* рабoтjа, прjавя, вjрша (нещо): **co pořád ~iš?** каквo прjавиш? каквo всe майсториш?

robot, -a *м. 1. съцо и -u м. неодуш./одуш.* робoт (машина): **kuchyňský ~** домакински робoт, миксер **2. одуш.** робoт и *прен.*; човeк, кoйтo много рабoти

robot|a, -y *ж. 1. истор.* ангария, принудителен труд **2.** тeжкa рaбoтa, изнурителен, кaтoржeн труд, бжтене, трeпанe

robotnický *нар.* безплатно, във вид на ангария **robotník, -a** *м. 1.* сeлянин, кoйтo рaбoти ангария **2.** рабoтник

robot|ovat, -uji/разг. -uju *несв. истор.* рабoтjа ангария

robustn|í, -í, -í *жк, силeн, мoщeн, eдjр:* **~í muž** eдjр, жк, силeн, мoщeн мжк

ročenk|a, -y *ж.* гoдишник, алманax

ročně гoдишнo, на гoдинa, всjкa гoдинa: **jednou dvakrát ~** eдин-двa пjти гoдишнo; **sborník vychází ~** сбoрникж излизa всjкa гoдинa

ročn|í, -í, -í *гoдишeн:* **čtyři ~í doby** чeтири гoдишни вpeмeнa **2.** eднoгoдишeн: **~í dítě** eднoгoдишнo дeтe; **~í příjem** гoдишeн дoхoд

ročník, -u *м. 1.* клac, кjрс, вjпуск, нaбoр: **první ~** пjрвa гoдинa, кjрс, клac; **je stejný ~ (se mnou)** вpьстник, вpьстницa, сьнaбoрник ми e; **je mladší ~ (než já)** пo-млaд(a) e oт мeн; **absolventi ~ 1999** абсoлвeнти oт вjпуск 1999 г.; **odvodní ~** вoeнeн нaбoр; **XXX. ~ Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech XXX** мeждyнaрoдeн кинoфeстивaл в Кaрлoви вaри **2.** гoдишнo тeчeниe нa спicаниe, нa вeстник

rod, -u *м. 1.* рoд: **význačný ~** зaбeлeжитeлeн рoд; ствeнo, в кpьвтa им e **2.** динaстия; **panovnický ~** цaрствaщa, yпpaвлявaщa динaстия **3.** пpoизхoд, рoждeниe: **je ~em Čech** пo пpoизхoд, пo рoждeниe e чeх; **to je ~em** тoвa e пo рoждeниe, вpoдeнo e **4.** в *сьчeт.* **mluvnický ~ jmenný** eзик. гpaмaтичeн рoд: **mužský, ženský, střední ~** мжкж, жeнски, сpьдeн рoд **5.** в *сьчeт.* **slovesný ~** eзик. зaлoг (нa глaгoлa): **činný ~ slovesný** дeйствитeлeн, дeятeлeн зaлoг; **trpný ~** стрaдaтeлeн зaлoг

rodák, -a *м.* зeмляк, сьoтeчeствeник

rodič, -e *м.* рoдитeл, *oбикн. мн.* **rodič|e, -ů** рoдитeли: **nevlastní ~e** рoдитeли-ocинoвитeли

rodičk|a, -y *ж.* рoдилкa

rodičovsk|ý, -á, -é рoдитeлски: **~é sdružení** рoдитeлскa сpьщa (в yчилищe); **~á láska, povinnost** рoдитeлскa лoбoв, рoдитeлскo зaдължeниe

rodičovstv|í, -í, -í *ср.* мaйчинствo, бaщинствo, рoдитeлствo; кaчeствoтo дa си рoдитeл

rodid|la, -el *ср. само мн.* дeтeрoдни oргaни, жeнски пoлoви oргaни, гeнитaлии

rodil|ý, -á, -é, oбикн. в сьчeт. **~ý Čech чeх пo пpoизхoд, чeх пo рoждeниe; **~ý mluvčí** нoситeл нa eзикa**

rodin|a, -y *ж.* сeмeйствo: **založil si ~u** тoй сe зaдoмi; **početná ~a** мнoгoбpoйнo, мнoгoлoднo сeмeйствo; **hlava ~y** глaвa нa сeмeйствo; **člověk bez ~y** чoвeк бeз сeмeйствo; **je z dobré ~y** oт дoбрo сeмeйствo e; **chodí (k někomu) do ~y** пoсeщaвa (някaквo) сeмeйствo; **má ~u** имa сeмeйствo, сeмeeн/сeмeйна e; **čeká ~u** тoй/тjа oчaкквa дeтe, чaкa дa мy /и сe рoди дeтe **rodinn|ý, -á, -é** сeмeeн: **~é přídavky** сeмeйни дoбaвки; **~é poměry** сeмeйни oтнoшeния; **~ý stav** сeмeйнo пoлoжeниe; **v ~ém kruhu** в сeмeeн кpъг; **~ý příslušník** члeн нa сeмeйствo; **~ý domek** eднoфaмилнa къщa; **~é právo** сeмeйнo пpávo

rodišt|ě, -ě *ср.* мeстoрoждeниe, рoднo мjстo

rod|it, -ím *несв. 1. (koho, co)* рaждaм (някoгo, нeщo), дaвaм плoд **2. (co)** пoрaждaм, сьздaвaм (нeщo)

rod|it se, -ím se *несв. 1.* рaждaм сe **2. oбикн. трeтoл. **-í se** пoрaждa сe, вьзниквa**

rodn|ý, -á, -é рoдeн: **~á země** рoдeн кpай, рoдинa; **~á řeč, ~ý jazyk** рoднa рeч, рoдeн eзик; **~é jméno** мaлкo имe; имe пo рoждeниe; **~ý list** свидeтeлствo, aкт зa рaждaнe

rododendron, -u *м. бoт.* рoдoдeндpoн (Rhododendron)

rodokaps, -u *м.* бyлeвaрдeн дeтeктивски рoмaн

rodokmen, -e/-u *м.* рoдoслoвиe, рoдoслoвнo дъpвo: **pes s ~em** кjчe c рoдoслoвиe (пoрoдистo)

rodopis, -u *м.* гeнeалoгия, рoдoслoвиe

rodov|ý, -á, -é **1.** рoдoв, фaмилeн: **~é jmění** сeмeйнo имyщeствo, рoдoв имoт; **~ý znak** фaмилeн, сeмeeн гeрб; **~á šlechta** пoтoмствeнo двoрянствo, **~é zřízení** рoдoв стрoй; **~ý náčelník** старeйшинa нa рoд **2. eзик.** кoйтo сe oтнaсa дo гpaмaтичeн рoд: **~á koncovka** oкoнчaниe зa рoд; рoдoвo oкoнчaниe

roentgen [re-], **-u** *м.* рeнтгeн

roentgenov|ý, rentgenov|ý, -á, -é, Roentgen|ův [re-], **-ova, -ovo** рeнтгeнoв; *oбикн. в сьчeт.* **~é/Roentgenovy paprsky** рeнтгeнoви лъчи; **~ý snímek** рeнтгeнoвa снимкa; *тexн.* **Roentgenův přístroj** рeнтгeнoв aпapaт

roh, -u *м. 1.* рoг (нa живoтнo): **tvrdý jako ~** твjрд кaтo кoкaл, кaтo кaмък; **~ hojnosti** рoг нa изoбилиeтo; **narostly mu ~y** тoй стaнa нaдмeнeн, висoкoмeрeн; **vystřkovat ~y** пoкaзвaм

си рогата, налагам си мнението **2.** муз. рог: **lesní** ~ валдохорна **3.** ѓгъл, кьошѐ: **bydlím na ~u** живея на ѓгъла (на улицата); **bazén v ~u za-
hľadím** бадим на рогата **4.** **vtá**
грубо хукна да бягам, плюя си на петите,
избягам; **vidět za ~** далновиден съм **4. спорт.**
корнер, ѓглов удар: **kop z ~u** ѓглов удар; **srazit
míč na ~** извадя топката в ѓглов удар
roháč, -e m. **1.** рогато животно **2. зоол.** брѓмбар-
рогач (Lucanus)
rohačk|a, -y жс. двузѓба вилица
rohač|ky, -ek жс. само мн. шейна с високò из-
вити отпрѐд плазове
rohat|ý I, -á, -é 1. рогат **2.** ѓглест, рѓбест, *прен.*
рѓбат
rohat|ý II, -ého m. *експр.* дявол, рогатият
rohlíč|ek, -ku m. умал. хлѓбче
roh|a (спорно) -o, -i жс. **qí**
něкого ~em разг. експр. лѓсно, баламски из-
лѓжа някого; избудѓлкам някого
rohován|í, -í ср. спорт. бокс
rohovatě|n|í, -í ср. мед. вроговяване, вкостеня-
ване, втвърдяване: **~í buněk** вроговяване на
клѓтките
rohovat|ět, обикн. третол. -í, 3. мн. -ějí/-í несс.
вроговява се, стѓва като рог, вкостенява се
rohovin|a, -y жс. рогово вещество (нокти, рога,
копита и под.)
rohovit|ý, -á, -é рогообразен, роговиден, рогов
rohovk|a, -y жс. мед. роговица (на око)
rohovnick|ý, -á, -é боксьорски: **~é utkání** срѓща
по бокс
rohovník I, -a m. спорт. боксьор
rohovník II, -u m. бот. рожков, рожковец, кòзи
рог (Ceratonia)
rohov|ý, -á, -é 1. рогов **2.** ѓглов: **~ý gauč** ѓгलोво
канапѐ, дивѓн под ѓгъл
rohož, -e жс. рогòзка, рогòзина: **slaměná** ~ слѓ-
мена рогòзка
rohožk|a, -y жс. изтривѓлка, мѓлка рогòзка: **oči-
stit, utřít si boty o ~u** изтриѓ си обѓвките в
изтривѓлка
rocháda вжс. rošáda
roj, -e m. рой, рояк, ѓто: **~ letadel** ѓто самолѓти;
meteorický ~ метеоритен потòк
rojít se, -ím se несс. **1.** роя се: **včely se ~í** пчелите
се роят **2.** тѓлпѓ се: **davý se ~í po ulicích експр.**
тѓлпѓте се множѓт, роят по ѓлиците
rojnic|e, -e жс. воен. верѓга: **jít v ~í** вървѓ във
верѓга
rok, -u m. **1.** година: **loňský, minulý** ~ миналата
година; **letošní, tento** ~ тѓзи, сегѓшната го-
дина; **půl ~u** половин година; **během ~u** в те-
чѓние на годината; **koncem ~u** в краѓ на го-

дината; **před ~em** преди една година; **za ~**
след една година; **do ~a** до една година; **~ na**
to една година слѓд товѓ; **po roce praktiky**
след една година прѓктика; **o ~ později** една
година пò-кѓсно; **jednou za ~** веднѓж годиш-
но; **po celý ~** през цялата година; **každý ~,**
každým ~em, ~ co ~ ежегодно, всѓка година;
~ od ~u от година на година; **dostal dva ~y**
осѓдиха го на двѓ години (*зѓтвор*); **školní** ~
учѓбна година; **obyčejný, přestupný** ~ обик-
новѓна, високòсна година; **světelný** ~ светлин-
на година; **Nový ~** Нòва година; **je mu deset**
~ů тòй е на дѓсет години; **jde mu na desátý ~**
тòй запòчна/кара десѓтата година; **je o pět ~ů**
starší než já с пѓт години е пò-вѓзрастен/пò-
вѓзрастна от мѓн; **jsou jen ~ od sebe** породѓни
са; рѓзликата им е сѓмо една година
rokfór, -u m. рокфòр (*сирене*)
rokl|e, -e, roklin|a, -y жс. оврѓг, ѓрва, мѓлка прò-
паст
rokok|o, -a ср. изк. рококо
rokokov|ý, -á, -é кòйто е в стил рококо
rok|ovat, -uji/разг. -uju несс. (*o čem*) обсѓждам,
разѓсквам (*нещо*), преговарѓм, съвѓщавам се,
бесѓдвам (*за нещо*)
roláda вжс. ruláda
rol|e I, -e жс. *остар.* нѓва: **úrodná ~e** плодòрдна
нѓва
rol|e II, -e жс. **1.** рòля: **titulní ~e ve filmu** глѓвна
рòля във филм; **vystupovat v ~i někoho** изпъл-
нявам рòлята на някого **2. прен.** рòля, значѓ-
ние, фѓнкция, положѓние: **hrát důležitou,**
významnou, velkou ~i играѓ значителна, вѓж-
на, голяма рòля; **převzít ~i někoho** поѓма рò-
лята на някого
rol|e III, -e жс. рулò (хартѓя)
rolet|a, -y жс. щòра, ролѓтка: **stáhnou, vytáhnou**
~u ще сваля, ще вдѓгна щòрата, ролѓтката
rolnick|ý, -á, -é земеделски, сѓлски: **~é masy** сѓл-
ски мѓси, сѓлячество; **~á vláda** сѓлско, земе-
делско правѓтелство
rolnictv|o, -a ср. сѓлячество
rolnick|a, -y жс. звѓнчѓ, камбѓнка (на шейна, на
кон)
rolník, -a m. сѓлянин, земеделец: **drobný** ~ дрѓ-
бен сѓлянин; **střední** ~ срѓден сѓлянин; **indi-
viduálně, soukromě hospodařící** ~ чѓстен сѓл-
ски стопѓнин; **družstevní rolníci** сѓляни-ко-
опѓратори
rolovan|ý, -á, -é навѓт на рулò (*за шунка и под.*)
rol|ovat, -uji/разг. -uju несс. (*co*) **1.** свѓвам (*не-
що*) на рулò **2.** търкалям се (*върху колѓла*)
romadúr, -u m. пикѓнтно топѓно сѓрене
román, -u m. ромѓн: **životopisný** ~ биогра-

фичен роман; **dobrodružný** ~ приключенски роман; **veršovaný** ~ роман в стихове; **to je celý** ~ *прен.* заплетена, сложна история; цял роман **2.** роман, преживяване: **prožil hotový** ~ той изживя цял роман
romance, **-e** *ж. лит. муз.* романс
romanet |o, **-a** *ср.* романето (*малка белетристична форма, в която постепенно привидно научно се разкрива някоя загадъчна случка*)
romanist |a [-ny-], **-u** *м. лит.* **1.** романист **2.** сценарист **3.** романист; студент, специалист по романска филология
romanistický [-ny-], **-á, -é** романистски; който се отнася към романистика
romanistik |a [-nysty-], **-u** *ж.* романистика, романска филология
romanopis |ec, **-ce** *м.* романописец; създател, автор на романи
románov |ý, **-á, -é** романов; който се отнася до роман: **~ý cyklus** цикъл романи; **~á postava** герой в роман; **~ý příběh** измислена случка, като в роман
románský, **-á, -é** романски: **~é národy** романски народи; **~é jazyky** романски езици; **~ý sloh** романски стил
romantický [-ty-] *нар.* романтично
romantický [ty-], **-á, -é** романтичен: **~ý básník** поет-романтик; **~á povaha** романтичен характер
romantičnost [-ty-], **-í** *ж.* романтичност
romantik [-ty-], **-a** *м.* **1.** романтик, мечтател, идеалист **2.** романтик; привърженик, представител на романтизма
romantik |a [-ty-], **-u** *ж.* романтика, романтичност
romantizmus [-ty-], **romantismus** [-tyz-], **-u** *м.* романтизъм
ronít, -ín *несв (со)рѣти (нацо) ◆ ~іть рѣти*
сълзи, плача
rop |a, **-u** *ж.* нефт
roplný, **-á, -é** нефтен, петролен: **~é produkty** нефтени продукти, нефтопродукти
ropovod, **-u** *м.* нефтопровод, петролопровод
ropuch |a, **-u** *ж. зоол.* крастава жаба (*Bufo*)
rorát |y, **-ů** *м. само мн.* католическа утринна литургия преди Коледа, богослужение през коледните пости
rorýs, rorejs, -a *м. зоол.* черна лястовица (*Micropus*)
ros |a, **-u** *ж.* роса: **krůpěj** ~y капка роса
rosnatk |a, **-u** *ж. бот.* росянка (*Drosera*)
rosničk |a, **-u** *ж. зоол.* дървесна жаба (*Hyla arborea*): **~a předpovídá počasí** дървесната жаба предсказва времето

rosn |ý, **-á, -é** росен; който се отнася към роса: **~é krůpěje** капки роса
rosol, **-u** *м.* пача, желе, пихтия: **ryba v ~u** желирана риба; **ovocný** ~ плодово желе
rosolovat |ět, *обикн. третол. -í, 3. мн. -ějí/-í* *несв.* желира се, става пихтиест
rosolovitý, **-á, -é** желеобразен, пихтиест, пихтиеобразен; **~á hmota** пихтиеста материя
rostbif, **-u** *м.* рѣстбиф
rostlin |a, **-u** *ж.* растѣние: **léčivě** ~y лечѣбни, лекарствени растѣния; **kulturní** ~y културни растѣния; **technické, průmyslové** ~y технически, промишлени растѣния, култури; **okrasné** ~y декоративни растѣния; **olejnaté** ~y масляни култури
rostlinář, **-e** *м.* **1.** растениевѣд **2.** *остар.* хербарий
rostlinný, **-á, -é** растителен: **~á výroba** растително производство; растениевѣдство; **~é bohatství kraje** растително богатство на областта; **~ý tuk, olej** растително маслѣ
rostlinopis, **-u** *м.* ботаника
rostlinstv |o, **-a** *ср.* събир. растителност
rostl |ý, **-á, -é** **1.** израснал, снажен, стрѣен: **pěkně** ~ý chlapec добрѣ слѣжено момчѣ **2.** естѣствен (*противопол. изкуствен*)
rostouc |í, **-í, -í** **1.** растящ **2.** увеличаващ се, нарастващ
rošád |a, **rochád** |a, **-u** *ж. спорт.* рокáда (*в шахмата*)
rošt, **-u** *м.* скáра: **~y na třídění uhlí** скáри за триаж на въглища; **roštěná na ~u** (телѣшка) пѣржѣла на скáра
rošťáck |ý, **-á, -é** *разг. експр.* **1.** нахáлен, бѣен, хлапáшки **2.** закачлив, пáлав
rošťák, **-a** *м. разг. експр.* **1.** калпáзанин, нахáльник, бездѣльник, негѣдник, хулигáн **2.** пáлавник
roštěn |á, **-é, roštěnk** |a, **-u** *ж.* задушѣно телѣшко филѣ
roštěn |ec, **-ce** *м.* филѣ
rošt |í, **-í** *ср.* събир. съчки, хрáсти: **schovat se do ~í** скрѣя се в хрáсти
rot |a, **-u** *ж. воен.* рѣта: **samopalná** ~a рѣта автомáтици; **rádiová** ~a рáдиорѣта; **ženijní** ~a сапѣрска рѣта
rotace, **-e** *ж.* ротáция, вѣртѣне: **~e země kolem osy** вѣртѣне на земята около остá ѝ
rotačk |a, **-u** *ж.* ротациѣнна, ротативна машинá за печáт; ротативка
rotační |í, **-í, -í** ротациѣнен: **~í stroj** ротациѣнна машинá; **~í čerpadlo** ротациѣнна пѣмпа; **~í pec** вѣртяща се пѣщ
rotaprint, **-u** *м.* ротапринт, офсѣт
rotaprintov |ý, **-á, -é** ротапринтов, офсѣтов

rotmistr, -a *м. воен. остар.* ротмистър
rotn|í, -í, -í *рòтен*
rotn|ý, -ého *м. воен.* старши сержант
rotor, -u *м.* рòтор
rotorov|ý, -á, -é *рòторен*
rot|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* въртя се
rotund|a, -y *ж.* ротонда
roub, -u *м.* 1. клин, тапа 2. калём, присад 3. кòл за връзване на сноп
rouben|í, -í *ср.* 1. сечене, дялане 2. ограда, парапет
rouben|ý, -á, -é *направен* от дървен материал; сглобен от дъски, от греди: ~á **studna** кладенец с дървен парапет
roubík, -u *м.* 1. кòлче за стягане на снопи 2. кант, тапа 3. предмет за запущване на уста
roub|it, -ím *несв.* 1. (со) строя (нещо) от греди 2. (со *četi*) присаждам, ашладисвам (нещо на нещо) 3. (со) поръбвам, кантирам (нещо) 4. (со) обграждам с парапет (нещо)
roub|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* (со *četi*) присаждам, ашладисвам (нещо на нещо)
rouge *вж.* růž
rouh|at se, -ám *св. несв.* (коти, *četi*) кощунствам, богохульствам (срещу някого, срещу нещо)
rouhav|ý, -á, -é *кощунствен, богохулен, ругателски*
rouch|o, -a *ср.* одёжда, рұхо; тържествена, официална дреха: řeholní ~o монашеско расо
♦ **rouchno** *ж.* рúхно
roun|o, -a *ср.* рúно
roup, -a *м. зоол.* глист, острица (Axiuris, Enteritida) *първична*
на едно място
rouř|a, -y *ж.* 1. тръба, кюнец: okapová ~a водосточна тръба, кюнец; plynová ~a газопроводна тръба; vodovodní ~a водопроводна тръба; výfuková ~a ауспук 2. руло: ~a papíru руло хартия
rous|at se, -ám *св. несв.* гáзя (из) рòсна тревà
rouš|k|a, -y *ж.* 1. бóло, воàл, покривàло: smuteční ~a траурна воалетка; pod ~ou přátelství, pomoci *прен.* под мáската, под предлòг, под претèкт на приятелство, на пòмощ 2. мед. мårлена мáска
rout|a, -y *ж.* 1. бот. седèфче (Ruta) 2. диамàнт, шлифòван като мàлка пирамидка
rov, -u *м. книж. и поет.* гроб, могила
rov|eň, -ně *ж. обикн. в съчет.* stavět někoho, něco na ~eň s někým, s něčím *сравнявам* някого, нещо с някого, с нещо; поставям някого, нещо на равна нòгà с някого, с нещо; еднàкво оценявам някого, нещо с някого, с нещо; být,

stát na ~ni s někým *на едно равнище с*м с някого; рàвен сьм с някого
rovin|a, -y *ж.* 1. равнинà: úrodná ~a плодородна равнинà; náhorní ~a плàтò; na ~ě *на рàвно място*; v ~ně... *на равнището на...*; nad ~ou něčeho *над равнището на нещо* 2. *мат.* плòскост: promítací ~a плòскост, равнинà на проèкция; nakloněná ~a наклòнена равнинà, плòскост 3. равнище: ve filmu jsou dvě ~y *филмът е изравнен*
♦ **rovinný** *ж.* *казвам* нèщо рàво в очите, директно, рàмо
rovinat|ý, -á, -é *равнинен (терен, местност)*
rovink|a, -y *ж. умал.* равнинкà 2. спорт. cílová ~a *финàл, финиш*
rovinn|ý, -á, -é *мат.* равнинен, плòськ: ~á plocha плòска повèрхност, плòскост; ~á geometrie *планимèтрия*; ~é zrcadlo *плòско оглèдàло*
rovnačk|a, -y *ж. техн.* рихтовàлна машинà, измервàтелна машинà, станòк
rovn|at, -ám *несв. (со)* 1. изравнявам, уравнивам, изпàравям (нещо): ~at záda *изпàравям, изпòвам гръб* 2. нарёждам, подрёждам (нещо): ~at si v hlavě *обмýслям* 3. изпàравям (нещо)
rovn|at se, -ám *св. несв. (коти čím)* 1. сравнявам се, равнявам се (с някого по нещо) 2. обикн. третол. -á se (četi) *мат.* рàвно; е рàвно: x se ~á y *x е рàвно на y (x=y)*
rovně *нар.* рàво, напàво, рàвно, изпàравено: jít ~ *вървя напàво*; ~ přistřižené vlasy *рàвно подстригана косà*; sedět ~ *седя изпàравен(а)*
rovněž *нар.* сьщо такà, сьщо
rovnice, -e *ж. мат. хим. физ.* уравнèние: ~e o jedné neznámé, o dvou neznámých *уравнèние с еднò, с двè неизвèстни*; ~e kvadratická, druhého stupně *квадрàтно уравнèние*
rovník, -u *м. геогр.* еквàтор
rovníkov|ý, -á, -é *екваториàлен*
rovnítk|o, -a *ср.* знàк за рàвенство
rovnoběžk|a, -y *ж.* 1. *мат.* ўспоредна, паралèлна лèния 2. *геогр.* паралèл
rovnoběžně *нар.* ўспоредно, паралèлно
rovnoběžník, -u *м. геом.* ўспоредник
rovnoběžnostěn, -u *м. геом.* паралелèпипед
rovnoběžn|ý, -á, -é *паралèлен, ўспореден* на нèщо
rovnocennost, -i *ж.* еквивалèнтност, равнòзнàчност, равнòстòйност, равнòчèнност
rovnocenn|ý, -á, -é *равнòстòен, равнòзнàчен, равнòчèнен, еквивалènten*: ~ý soupeř *равнòстòен сьпèрник*
rovnodennost, -i *ж.* равнòдèнствие
rovnoměrně *нар.* равнòмèрно: ~ rozložený *равнòмèрно разпòложен*
rovnoměrn|ý, -á, -é *равнòмèрен*: ~ý pohyb *равнòмèрно движèние*

rovnoprávně нар. равноправно
rovnoprávnost, -i ж. равноправие
rovnoprávní, -á, -é ж. равноправен
rovnoramenný, -á, -é геом. равнобедрен: ~ý **trojuhelník** равнобедрен триъгълник; ~á **páka** равнораменен лост
rovnost, -i ж. 1. правост, правота: ~ulic правост на улици 2. равенство: **volnost**, ~, **bratrství** свобода, равенство, братство 3. равност: ~ **dlažby** равност на настилка
rovnostářský, -á, -é който се отнася към уравниловка: ~é **tendence** тенденции към уравниловка
rovnostářství, -í ср. уравниловка
rovnostřanný, -á, -é равнострънен
rovnou нар. 1. направо, право: **jdu ~ domů** отивам си направо вкъщи; **řekl mu ~ do očí** каза му право в очите 2. веднага: **co vydělá, to ~ utratí** разг. каквото изчука, веднага изпуща
rovnouhlý, -á, -é равноъгълен
rovnováha, -y ж. равновесие, баланс: **ztratit ~u** загубя равновесие; ~a **sil** равновесие на силите; **vyvést někoho z ~y** извадя от равновесие, ядосам някого; **misky vah jsou v rovnováze** везните са в равновесие; **udržel duševní ~u** той запази вътрешно спокойствие, равновесие, самообладание
rovnovážný, -á, -é равновесен: ~á **poloha** равновесно положение; ~ý **stav** състояние на равновесие
rovní, -á, -é 1. прав: ~é **vlasý** прави коси; ~ý **jakýsi** стрънен като бор, като тополя; **skočit tam ~ýma nohama** бързо, без замисляне, през глава се впъсна в нещо 2. равен, изравнен, плосък: ~ý **jako stůl** равен като тепсия 3. еднакъв: **tři ~é díly** три еднакви, равни части; **všichni lidé jsou si ~i** всички хора са равни помежду си; ~ý **vráně sedá**, ~ý ~ého si **hledá** поговорка краставите магарета през девет байра, през девет бърда се подувшат 4. точен: **dostal ~ých sto korun** получи точно сто крони
rozbahněný, **rozbahnělý**, -á, -é разкалян: ~ý **terén** разкалян терен
rozbalený, -á, -é 1. разопакотван 2. развит, разповит
rozbalit, -ím св. (кого, со) 1. развия, разопакотвам (някого, нещо): ~il **kufr** той изпразни куфара; ~ila **koberec** тя разви килима 2. развия, разповия (някого, нещо): ~ila **miminko** тя разпови бебето
rozběh, -u м. 1. засилване (при бягане): **skok s**

~em **skok** със засилване 2. започване (на работата): ~ **motoru** загаряване на двигател
rozběh|nout se, -nu se св. 1. (kam) затичам се, започна да тичам (нанякъде): **děti se ~ly k babičce** децата се затичаха към баба си 2. обикн. мн. -neme se разбягаме се, раздалечим се, пръснем се с тичане: **studenti se ~li na všechny strany** студентите се разбягаха на всички страни
rozběhový, -á, -é в съчет. ~á **dráha** спорт. пътека, писта за засилване, за затичване
rozbíh|at se, -ám se несв. 1. (kam) затичвам се, потеглям, започвам да бягам, да тичам (нанякъде) 2. започвам, тръгвам (за производство) 3. обикн. мн. -áme se раздалечаваме се: **ulice na křižovatce se ~ají** на кръстопътя улиците се раздалечават 4. обикн. мн. -áme se разбягваме се, пръскаме се на различни страни: **jeho myšlenky se ~aly** мислите му се разпиляваха, не можеше да се съсредоточи
rozbíhavý, -á, -é 1. дивергентен; който постепенно се раздалечава, разделя 2. разпръскващ се, разбягващ се: ~é **myšlenky** разбягващи се, неспокойни мисли
rozbíječ, -e м. разкольник, дезорганизатор, вредител: ~ **stávek** стачкоизменник
rozbíječský, -á, -é разкольниковски: ~á **taktika** разкольниковска тактика; ~é **snahy** разкольниковски стремѐжи
rozbíjet, -ím, 3. мн. -ejí/-í несв. (со) 1. чупя (нещо): ~el **sklenice** той чупеше чаши 2. разрушавам, подкопавам, спъвам (приятелство, единство), провалям (събрание), внасям разкол (в нещо)
rozbírání, **rozebírání**, -í ср. 1. разглобяване, демонтиране 2. разлагане, анализ 3. обсъждане, разискване
rozbír|at, **rozebír|at**, -ám несв. 1. (со) разглобявам, демонтирам (нещо) 2. (со) анализирам (нещо), правя анализ (на нещо): ~at **větu** правя разбор на изречение 3. (кого – вин.) обсъждам (някого)
rozbit, -iji/разг. -iju св. (со) 1. разбия, счупя (нещо): ~it **sklo** счупя стъкло; ~it **pouta** счупя, разкъсам окъви 2. нараня, счупя (нещо): ~it si (pádem) **koleni** нараня си коляното (при падане) 3. подкопая (нещо), внеса разкол (в нещо) 4. разг. изнѐся, скъсам от носене (дрехи, обувки и под.): ~ila si **boty** тя си скъса обувките 5. в съчет. ~it **stan** опъна палатка; ~it **stanový tábor** разпъна палатъчен лагер; ~it **stan ve městě** установя се, установя седалището си в града (за група хора, за организация и под.)

rozbit|ý, -á, -é счупен, строшен, разрушен, разнебитен

rozblácen|ý, -á, -é разкалян, прогизнал

rozbočk|a, -y ж. 1. разклонение 2. разклонител
rozbolavě|l|ý, rozbolaven|ý, -á, -é в съчет. **mít (celé tělo)** ~é боли ме (цялото тяло)

rozbolav|ět, -ím нескв. (со) правя болёзен: ~ět si (klečením) koleno боли ме коляното (от коленичене)

rozbol|et, обикн. третол. -í, 3. мн. -í/-ejí св. (кого – вин.) започне да боли (някого): ~ela mě z toho hlava глава ме заболя от това

rozbor, -u м. спец. разбър, анализ, изследване: ~ slovní език. лексикален разбър; ~ větný език. синтактичен разбър, разбър на изречение

rozboř|it, -ím св. (со) съборя, срүтя, разрушя (нещо)

rozboř|it se, обикн. третол. -í се св. събори се, срүти се, разруши се, рүхне

rozbour|at, -ám св. (со) съборя, разрушя, разваля (нещо)

rozbouřen|ý, -á, -é развълнуван, бушүващ, развихрен: ~é moře бушүващо морё

rozbouř|it, -ím св. (со) развълнувам, разбушүвам, развихря (нещо): vichřice ~ila moře бұрята развълнува морёто; сйлният вятър разбушүва морёто

rozbour|it se, -ím се св. развълнувам се, разбушүвам се, развихря се: krev se mi ~ila v žilách кръвта ми заигра, разбушүва се във вените

rozbreč|et se, -ím св. св. разплача се, разрева се, зацүвря: ~ela se radostí тя се разплака от радост

rozbroj, -e м., обикн. само мн. rozbroje, -ů разногласия, раздори, разпри, несъгласия, караници, остри спорове

rozbredl|ý, -á, -é кишав, рядък, воднист: ~ý sníh кишав сняг

rozbrešk, -u м. разсърване, зоряване, развиделяване: za ~u на разсърване; ~ svobody прен. изгрев на свободата

rozbrešk|nout se, безл. -ne се св. 1. разсърме се, развидели се, зорори се 2. прен. стәне ясно, ясно ◆ **rozbrešk|nout se, безл. -ne** се св. 1. разсърме се, развидели се, зорори се 2. прен. стәне ясно, ясно

rozbu|jet se, обикн. третол. -í се св. разрасне се, избуи прекомёрно, разпространи се

rozbuš|it se, обикн. третол. -í се св. забие, затупти, заблска: srdce se mu ~ilo očekáváním сърцёто му заби в очакване

rozbušk|a, -y ж. детонатор, детонаторна капсула

rozcest|í, -í ср. кръстопът, кръстовище: životní ~í житейски кръстопът, съдбоносен момент в живота; stála na ~í тя беше на кръстопът и прен.

rozcitlivě|l|ý, -á, -é разчүвстван, прочүвствен, прекалено чувствителен

rozcuchán|ý, -á, -é разрöшен, разчөрлен, чөрлав
rozcuch|at, -ám св. (кого со) разрöша, разчөрля (някого, нещо)

rozcuch|at se, -ám се св. разрöша се, разчөрля се
rozcvič|it se, -ím се св. направа гимнастика, раздвйжа се, разтүпча се, разкърша се с гимнастически упражнения

rozcvičk|a, -y ж. гимнастика, гимнастически упражнения за раздвйжаване, за загрыване: ranní ~a ведрина; ~a v továrně, v úřadě производствена гимнастика

rozcvič|ovat se, -uji се/разг. -uju се нескв. правя гимнастика, раздвйжвам се, разтүпквам се, разкършвам се

rozčarován|í, -í ср. разочарование

rozčar|ovat, -uji се/разг. -uju св. (кого, по-рядко со) разочаровам (някого, нещо)

rozčepýřen|ý, -á, -é накокошинен, наёжен, настрхнал, разпёрен, с разрöшени пера (за птици)

rozčepýř|it, -ím св. (со) наёжа, накокошиня, надүя (перата си) (за птици)

rozčepýř|it se, -ím се св. наёжа се, накокошиня се, разпёря се, надүя се

rozčeř|it, -ím св. (со) развълнувам, набраздя, набрчкам, накдря (водна повърхност): větřík ~il hladinu ветречът развълнува, набразди, накдри водната повърхност

rozčeř|sat, -šu/-sám св. (со) разреша (коси)

rozčilen|í, -í ср. раздражение, нервйране, яд, ядосване, разтревөжване: třást se ~ím трепёря от яд, от гняв

rozčilen|ý, -á, -é разтревөжен, раздражен, нервйран, ядосан: tak ~ého jsem ho neviděla не съм го виждала така нервйран, ядосан

rozčil|it, -ím св. (кого – вин.) ядосам, разсърдя, нервйрам (някого)

rozčil|it se, -ím се св. разсърдя се, нервйрам се, разтревөжа се, ядосам се: ~il se nad dopisem той се ядоса, нервйра се от писмөто

rozčil|ovat se, -uji се/разг. -uju се нескв. ядосвам се, нервйрам се, тревөжа се, разстрөйвам се, възмущавам се

rozčís|nout, -nu св. (со) 1. разцёпя, разсёка, раздвой (нещо): blesk ~l strom светкавицата разцёпи дърво 2. разреша, срёша на път (ко-са): ~nout si vlasy срёша си косата на път

rozčlen|it, -ím св. (со) разчленя, разделя на части, на пасажы (текст, пространство и под.)

rozčleň|ovat, -uji се/разг. -uju нескв. (со) разчленявам, разделям на части (нещо)

rozčtvrt|it, -ím св. (со) разделя (нещо) на четвър-

тинки; разрёжа, разсека (нещо) на четири части

rozdlat, -ám св. (кого, со кому) 1. раздám (някого, нещо на някого): ~at karty, vysvědčení раздám карти, свидетелства 2. подаря на мнозина последователно: ~at dětem všechny bonboniery подаря на всички ♦ ~at si to s někým разг. премёря си силите с някого

rozdvát, -ám несл. 1. раздávám 2. подарявам (на мнозина)

rozdlít, -ám св. (со) 1. запóчна, подхвана (нещо): ~at práci запóчна (някаква) работа; mám ~aný oběd запóчнал съм да готвя обяд 2. разглобя, разтýря, разопаковам (нещо): ~at motor разглобя мотор, двигател; ~at balíček разопаковам пакет, колёт 3. разтвóря, разбъркам (нещо): ~at barvy размийа, разбъркам бой; ~at vápno разбъркам, разтвóря вар 4. запáля (нещо): ~at oheň v kamnech запáля огън в пёчката, запáля пёчката

rozdlávat, -ám несл. (со) 1. запóчвам (нещо) 2. разглобявам, разврзвам, разтýрям, разопаковам (нещо) 3. разбърквам (нещо) 4. размёстам (нещо) 5. разпáлвам (нещо)

rozdléní, -á, -é разделён: ~ý svět разделён свят

rozdlít, -ím св. (со на со, до чёго; со кому) 1. разделя, разделя на части (нещо): ~it pozemek na parcely разделя учástьк земя на парцели; ~it vlasy pěšinkou разделя коса на път; průvod se před mostem ~il шествието се раздели пред моста; obec se ~ila na dva tábory село се раздели на два тábory ♦ ~it si každým ~il ще раздаде сърцето си (на всички); добродушен, всеотдаён, човёк е, с широко сърце 2. разпределя, класифицирам (нещо на някого): ~it poštu разпределя пощата; ~it zboží do prodejen разпределя стоки по магазини

rozdlovací, -í, -í раздёлящ, раздёлителен: ~í znaménko език. препинáтелен знак

rozdlóvač, -e м. техн. 1. разпределител (в машини и под.) 2. делкó (на автомобил)

rozdlóvat, -uji/разг. -uju несл. (со) 1. деля, разпределям, разпределям (нещо) на части 2. разпределям (нещо) 3. класифицирам, сортирам (нещо)

rozdlóvat se, -uji se/разг. -uju se несл. 1. раздёлям се 2. разпределям се

rozdlóvní, -y ж. база, разпределителен пункт

rozdlóvník, -a м. разпределителен списёк, адресник, вёдомост (за изплащане на заплати и под.)

rozdl, -u м. 1. рáзлика, разлйчие: třídní ~y клáсови разлйчия клáсова диференциация; bez ~u без рáзлика, еднáкво 2. мат. рáзлика

rozdlílně нар. разлйчно

rozdlílnost, -í ж. разлйчие, несхóдство

rozdlílný, -á, -é разлйчен, нёеднáквъ, йнакъв

rozdlít, -ám несл. (со; кому со čím) раздирám, разкёсвам, наранявам (нещо; някому нещо с нещо): trní jí ~alo sukni тръните й раздйраха полáта; ~at někomu srdce svými řečmi терзáя, кёсам сърцето на някого с дýмите си

rozdlívořit se, -ím se св. 1. разбеснёя се, побеснёя, разгневя се, вбёся се 2. разлудýвам се

rozdmých, -ám св. (со) 1. раздýхам, разпáля (огън): ~at oheň, válečný požár разпáля огън, воёнен пожáр 2. прен. раздýхам, разпáля, подбýдя (нещо), подстрекáя (за нещо): ~at vzporu разпáля бýнт; подтйкна към бýнт

rozdmýchávat, -ám несл. (со) 1. раздýхам, разпáлвам (нещо) 2. прен. раздýхам, разпáлвам, подбýждам, подстрекáвам (за нещо)

rozdlívání, -á, -é разлудýван

rozdlíváť se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se св. разлудýвам се

rozdráp, -ám/-u св. (со) разчёша, разчóпля, разчёпкам, раздерá (нещо)

rozdrásat, -ám св. (со) издерá, разкёсам (нещо): ~at srdce прен. разкёсам сърце (от мýка)

rozdráždení, -í ср. раздразнёние, възбýда

rozdráždený, -á, -é раздразнен, възбýден

rozdráždit, -ím св. 1. (кого, со) раздразня, разгневя (някого, нещо) 2. (со) възбýдя, събýдя (нещо): ~it něčí zvědavost събýдя нёчие любопытство 3. (со) подлютя (рана и под.): ~it ránu подлютя рáна

rozdrážd'ovat, -uji/разг. -uju несл. 1. (кого – вин.) раздразвам, разгневявам (някого) 2. (со) възбýждам (любопытство) 3. (со) подлютявам, разлётвам (рана и под.)

rozdroc'ovat, -uji/разг. -uju несл. 1. (со) раздробявам, стрйвам, смáчквам (нещо) 2. (кого, со) разгромявам, съкрушáвам, поразявам, смáзвам (някого, нещо)

rozdrchaný, -á, -é 1. разчóрлен 2. раздърпан 3. разнебйтен

rozdrobit, -ím св. (со) раздробя, разтрошá, раздёля (нещо): ~it dědictví раздёля, раздробя наслёдство; ~it jednotu подкóпáя, разрушá едйнство

rozdrob'ovat, -uji/разг. -uju несл. (со) раздробявам (нещо)

rozdrolit, -ím св. (со) раздробя, стрйя, натрошá (нещо)

rozdrolit se, -ím se св. раздробя се, стрйя се, натрошá се

rozdrolovat, -uji/разг. -uju несл. раздробявам, стрйвам, натрошáвам

rozdr|t|it, -ím св. 1. (co) раздробя, стрия, смачкам (нещо) **2. (koho, co)** разгромя, съкруша, поразя, смажа (някого, нещо): **~it soupeře** разгромя съперник
rozdružovač, -e м. техн. сепаратор, отделител
rozdu|n|ět se, обикн. третол. -í se св. разкънті се, започне да кънті
rozdu|p|at, -ám, rozdu|p|nout, -nu св. (co) изпотпча, смачкам, сгзя, стпча (нещо): **~at záhon** изпотпча, стпча леха
rozdu|rd|it se, -ím se св. разсърдя се, нацупя се, разфуча се
rozdu|voj|it, -ím св. 1. (co) разделя (нещо) на две **2. (koho – вин. od koho)** разделя, отделя (един от друг): **osud je ~il** съдбата ги раздели; **ani smrt nás ne-í** дори и смъртта няма да ни раздели
rozdu|voj|it se, -ím se св. раздвоя се, разделя се на две, разцпя се на две: **cesta se ~ila** пътят се раздели на две
rozdu|voj|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) раздвоявам, разделям, разцпявам (нещо) на две
rozdu|voj|k|a, -у ж. електр. разклонител
rozeb|í|ání, rozeb|í|rat въз. rozb|í|ání, rozb|í|rat rozeb|í|rateln|ý, -á, -é разглобяем
rozeb|ran|ý, -á, -é 1. изчърпан, разпродаден **2.** разглобен, демонтиран
rozeb|rat, -eru св. 1. (co) разглобя, демонтирам (нещо) **2. (co)** напраща разбор, анализирам (нещо) **3. (co)** изуча, обсъдя (материал и под.) **4. (co)** разграбя, изчърпам (стоки и под.): **kniha je ~rána** книгата е изчърпана, разпродадена **5. (koho – вин.)** поговоря сериозно, искрено (с някого): **důkladně syna ~ral** той поговори искрено надълго и нашироко, от сърце със сина си
roze|č|íst, -čtu св. (co) започна да четя, зачета (нещо)
rozedm|a, -у ж. в съчет. ~a plíc мед. белодробен емфизем
rozedn|ě|ní, -í ср. разсъмване, развиделяване
rozedn|it se, обикн. безл. -í se св. разсъмне се, настпи ўтро, развидели се, раздени се
rozedn|iv|at se, обикн. безл. -á se нескв. разсъмва се, развиделява се, разденява се
rozedran|ý, -á, -é 1. разкъсан, раздърпан **2.** издраскан
rozed|rat, -eru св. (co) 1. раздера разкъсам (нещо) **2.** издраскам (нещо)
rozed|í|rat, -ám нескв. (co) 1. раздирам, разкъсвам (нещо) **2.** издрасквам (нещо)
roze|h|nat, -ženu св. (koho, co) разгônia, разпђдя, пропђдя (някого, нещо): **~hnat demonstranty**

разгônia демонстранти; **~hnat vzpomínky** пропђдя спомени; **~hnat mraky** разпръсна облаци
roze|h|nat se, -ženu se св. 1. засия се, спъсна се, затичам се, разтичам се **2. (čít po kot, po čet)** замáхна да удáря (някого, нещо с нещо)
roze|hr|át, -aji/разг. -aju св. (co) 1. започна да играя (нещо) **2.** започна да свъря, засвъря (нещо)
roze|hr|át se, -aji se/разг. -aju se св. 1. разиграя се **2.** разсвъря се
roze|h|rán|í, -í ср. 1. разгорещяване **2.** стопляне, затопляне
roze|h|ř|át, -řeji/разг. -řeju св. (co) 1. нагорещя, сгорещя, разгръа, загръа, затопля (нещо): **~řát pánev** сгорещя тиган **2.** стопя, разтопя (нещо): **slunce ~řálo sních** слънцето стопи снега
roze|h|ř|at se, -řeji se/разг. -řeju se св. 1. нагорещя се, сгорещя се, разгорещя се, загръа се, разпáля се: **motor se ~řál** моторът загръа **2.** обикн. третол. **-řeje se** стопи се, разтопи се: **máslо se ~řálo** мáслòто се стопи, разтопи се
roze|h|ř|iv|at, -ám нескв. (co) 1. загръвам, нагръвам, подгръвам, затоплям, разпáлвам (нещо) **2.** разтапям, разтопявам, стопявам (нещо)
roze|h|ř|iv|at se, -ám se нескв. 1. загръвам се, разгорещявам се, разпáлвам се: **kamna se ~ají** пещката се разпáлва **2.** обикн. третол. **-á se** разтапя се/разтопява се
rozechv|ě|lý, rozechv|ě|ný -á, -é 1. възбужден, развълнуван, разтревожен **2.** разтрепърен; затрептял
rozechv|ě|ní, -í ср. трепет, възбуда, душевно вълнение, тревога
rozechv|ět, -ím, 3. мн. -ějí св. (koho, co) 1. възбудя, развълнувам (някого, нещо) **2.** разтрепъря, накарáм (някого, нещо) да трепъри, да трепти
rozechv|ět se, -ěji se/разг. -ěju se, 3. мн. -ějí se св. 1. развълнувам се, възбуда се **2.** разтревожа се **3.** затрепъря, затрептя, разтрепъря се: **listí stromu se ~ělo** листата на дърветата затрептяха; **kolena se mu ~ěla** затрепъраха/затрепъриха му коленете; **hlas se mu ~ěl** гласът му затрепъра/затрепъри
rozechv|ív|at, -ám нескв. 1. (koho – вин.) възбуждам, разтрепървам (някого) **2. (co)** раздъръсвам, разклащам, разтрепървам (нещо)
rozechv|ív|at se, -ám se нескв. 1. вълнувам се, възбуждам се **2.** затрептя, затрепъря, разтрепъря се
roze|j|ít se, -jdu se св. 1. тръгна, отправа се, задвижа се: **prudce se ~šel** той рязко тръгна; **hodiny se ~šly** часóвникът тръгна, задвижи

се **2. обикн. мн. -jdeme se** разотидем се, разпрѣснем се: **dav se ~šel** тълпата се разпрѣсна
3. обикн. третол. -jde se разтўри се, разформирова се: **spolek se ~šel** дружеството се разформирова **4. (s kým)** разделя се (с някого): **~jít se s někým v dobrém** разделя се с някого с добро; **~jít se s někým ve zlém** разделя се с някого със скандал, с кавга **5. обикн. мн. -jdeme se** завършим с несъгласие във възгледите, в становищата: **názorově se ~šli** становищата им се разделиха
rozeklan|ý, -á, -é разцепен, цепенат, раздвоен
rozem|lít, -elu св. (co) смеля, стрія, разтроша на прах (нещо): **~lít kávu** смеля кафе
rozem|nout, -nu св. (co) стрія, раздробя, размачкам, разтроша (нещо): **~nout v prstech hrudku země** разтроша между прѣстите си бучка прѣст
rozen|ec, -ce м. остар. 1. детѣ, потѣмък **2.** земляк, съотѣчественик
rozen|ý, -á, -é 1. родѣн: **je ~á Češka** по рождѣние, по произход е чехкня **2.** с бащино име, по баща: **~á Novotná** по баща Новотна **3.** родѣн, по склѣнности: **~ý hudebník, řečník** родѣн музикант, оратор
rozepisovat *вж. rozpisovat*
rozep|nout, -nu св. (co) **1.** разкопча (нещо): **~nout knoflík, kabát** разкопча копче, палто **2.** разпѣря (ръце за прегръдка и под.): **~nout náruč** разтвѣря обятия; **~nout křídla** разпѣря крила
rozepř|e, -e ж. спор, разпра, раздор
rozep|sat, -íšu/книж. -íši св. (co) **1.** запѣчна да пиша (нещо): **~sal článek** той запѣчна да пише статия **2.** разпределя, размножа (текст и под.): **~sat výrobní úkoly** разпределя производствени задачи; **~at role** препиша отдѣлни роли от пиеса
rozep|sat se, -íšu se/книж. -íši se св. 1. запѣчна да пиша **2.** разпиша се (надълго и нашироко)
rozervanost, -i ж. 1. разпокъсаност, разпиляност (за мисли, за вещи и под.) **2.** неуравновесѣност (за човек) **3.** пресѣченост (за местност)
rozervan|ý, -á, -é 1. разпокъсан, разпилян (за мисли, за вещи и под.) **2.** неуравновесѣн (за човек) **3.** пресѣчен, неравен (за терен)
rozerv|at, -u св. 1. (koho, co) разкъсам (дрехи, книги и под.) **2. (co)** прекъсна (нещо) насилствено: **~at svazky přátelství** скъсам приятелски връзки
rozeřvan|ec, -ce м. плачльо, рѣвльо
rozeřv|at se, -u se св. 1. зарева, разрева се, завия, заплача, разплача се силно **2.** развикам се

rozeschl|ý, -á, -é разсѣхнал се: **~á lod'ka** разсѣхнала се лѣдка
rozesch|nout se, -nu se св. разсѣхна се: **necky se ~ly** коритото, нощвите се разсѣхнаха
rozesíl|at, -ám нескв. (koho, co; komu co) разпращам (някого, нещо; нещо на някого)
roze|slat, -šlu св. (koho, co; co komu) разпратя (някого, нещо; нещо на някого): **~at dopisy všem ženám** разпратя писма на всѣчки жени
rozesm|át, -ěji/разг. -ěju св. (koho – вин.) разсмѣя (някого)
rozesm|át se, -ěji se/разг. -ěju se св. разсмѣя се
rozesmát|ý, -á, -é засмян, разсмян, сияещ, широко усмѣхнат
rozesmáv|at, -ám нескв. (koho – вин.) разсмивам (някого)
rozesmáv|at se, -ám se нескв. разсмивам се
rozesněn|ý, -á, -é замечтан, блѣнуващ
rozespalost, -i ж. сънливост, съненост
rozespal|ý, -á, -é сънлив, сънен
rozestavěnost, -i ж. 1. положѣние, състояние на строеж **2.** незавършено строителство
rozestav|ět, -ím св. 1. (co) запѣчна да строя (обикн. голям строеж): **~ět dům** запѣчна строеж на къща **2. (koho, co)** наредя, поставя, подрѣдя (някого, нещо): **~ět nábytek** наредя мѣбели
rozestav|it, -ím св. (koho, co) наредя, подрѣдя, поставя по местата им последователно (някого, нещо): **~it hráče** подрѣдя играчи (по местата им); **~it židle kolem televizoru** разположа столѣве около телевизор
rozestavn|ý, -á, -é в съчет. ~ý běh спорт. щафѣта, щафѣтно бягане
rozestav|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) **1.** разпределям, разполагам (нещо) на различни места, в определѣн ред, в определѣно разположѣние **2.** запѣчвам да строя (нещо)
rozestavov|at se, -uji se/разг. -uju se нескв. подрѣждам се, застъвам в определѣн ред
rozestír|at, -ám нескв. (co) постылам, разстылам (покривка и под.)
rozestír|at se, обикн. третол. -á se нескв. разпростыра се, разположен е: **rovina se před nimi ~á** пред тях се простыра равнина
rozest|lat, -elu св. (co) **1.** постѣля, застѣля, раздигна, пригѣтвя (легло) за спанѣ **2.** разстѣля (слама и под.)
rozestoup|it se, обикн. мн. -íme se св. 1. разделим се, направим път, отдрѣпнем се настрана от пътя (за много хора) **2.** раздалечим се (за дъски, за паркет и под.)
rozestup, rozstup, -u м. 1. разтвѣр, раздалечѣност **2.** интервал, дистанция
rozestup|ovat se, обикн. мн. -ujeme se нескв. 1. раз-

дѣляме се, правим път на някого, отдръпваме се встрани (*за много хора*) **2.** раздалечаваме се (*за дъски, за паркет и под.*)

rozeztýlat, -ám неск. (со) **1.** раздигам, постылам, застылам, приготвям (*легло за спане*) **2.** разстылам (*слама и под.*)

rozesých|at se, rozesých|at se обикн. третол. **-á se** неск. разсѣхва се

rozeš|ít, -íji/разг. -iju св. (со) зашия, започна да шия (*дрехи*)

rozešív|at, -ám неск. (со) зашивам, започвам да шия (*нещо*)

rozeštív|at, -u св. (*кого – вин.*) насѣскам, настрѣя един срещу друг (*някои*)

rozeštív|at, -ám неск. (*кого – вин.*) насѣскам, подстрекавам, настрѣявам (*някои*) един срещу друг

rozet|a, -y ж. розетка

rozet|nout, roztít, -nu св. (*кого, со*) разсека, разкъсам (*някого, нещо*): **~nout mečem pouta** разсека окѡви с мѣч

rozetřen|ý, -á, -é **1.** разтрѣт, стрѣт **2.** размѣзан

rozetřít, -řu/книж. -ru св. (со) **1.** стрѣя на прах (*нещо*) **2.** размѣжа (*нещо*)

rozevír|at, rozvír|at, -ám неск. (со) разтвѣрям, отвѣрям (*нещо*)

rozevír|at se, rozevír|at se, -ám se неск. **1.** разтвѣрям се, отвѣрям се **2.** разкрѣвам се, открѣвам се

rozevřít, -řu/книж. -ru св. (со) разтвѣря, отвѣря (*нещо*): **~ít náruč** разтвѣря обятия

rozevřít se, -řu se/книж. -ru se св. **1.** разтвѣря се, отвѣря се: **padák se ne~řel** парашютът не сѣ отвѣри **2.** разкрѣя се, открѣя се

rozezleně нар. ядѡсано, сѣрдѣто, гнѣвно

rozezlenost, -i ж. сѣрдѣтост, гнѣвност

rozezlen|ý, -á, -é ядѡсан, сѣрдѣт, гнѣвен

rozezl|ít, -ím св. (*кого – вин.*) ядѡсам, разгневѣя, разсѣрдя (*някого*)

rozeznán|í, -í ср. разпознаване, различаване

◆ **rozeznat, -ám** св. (*кого od koho; со od čeho*) разпозная, различа (*някого от някого, нещо от нещо*)

rozeznávac|í, -í, -í отличителен: **~í znaménko** отличителен, различителен бѣлег

rozeznáv|at, -ám неск. (*кого od koho, со od čeho*) разпознавам, различавам, отличавам (*някого от някого, нещо от нещо*)

rozezn|ít, -ím св. (со) зазвѣня, издам звѣк (*с нещо*); накарвам (*нещо*) да звучи, да звѣни; приведа (*нещо*) в звучене

rozezn|ít se, -ím se св. зазвѣча, зазвѣня, издам звѣк

rozeznív|at, -ám неск. (со) зазвѣнявам, издавам

звѣк (*с нещо*); накарвам (*нещо*) да звучи, привѣждам (*нещо*) в звучене

rozeznív|at se, -ám se неск. зазвѣчавам, прозвѣчавам, зазвѣнявам, запѡчвам да звуча

rozezvuč|et, -ím св. (со) накарвам (*нещо*) да звучи, приведа (*нещо*) в звучене

rozezvuč|et se, обикн. третол. -í se св. зазвѣчи, издаде звѣк

rozežran|ec, -ce м. експр. пейор. лакомия, лѡкомник, ненасѣтник

rozež|rat, -eru св. (со) разѣм, проѣм, пробѣя (*нещо*): **kyselina ~ere kůži** киселината ще разѣде, разѣжда кѡжата; **moli ~rali vestu** молците проѣдоха жилѣтката

rozež|rat se, -eru se св. експр. пейор. разѣм се, запѡчна да плѣоскам, да ѣм по много

rozfouk|at, -ám св. (со) раздѣхам, разпилѣя (*нещо*)

rozfouk|at se, -ám se св. раздѣхам се, запѡчна да дѣхам

rozhalen|a, -y ж. блѣза, рѣза с отвѡрена якѡ

rozhal|ít, -ím св. (со) разкрѣя, разгѡля, огѡля (*нещо*) и прен.

rozhán|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. **1.** (*кого, со*) разпрѣскам, разгѡнвам, отпѣждам (*някого, нещо*): **~ět smutné vzpomínky** прен. отпѣждам тѣжни спѡмени **2.** (со) техн. разширявам (*трѣби и под.*)

rozháranost, -i ж. **1.** разстрѡеност, обѣрканост, дезорганизаця: **~ manželství** разстрѡеност на семейство **2.** остар. разпѡленост

rozháran|ý, -á, -é **1.** разстрѡен, неспокоен, неуравновесѣн **2.** рядко остар. разпѡлен, пламенен

rozház|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. **1.** (со) разхвѣрля, разпрѣсна (*нещо*): **~et květy po cestě** разхвѣрля цветѣ по пѣтя **2.** (со) разхвѣрля, разбѣркам, разреда, развала, разглобѣя (*нещо*): **všechno ve stole ~el** тѡй разхвѣрля всѣчко в бюрѡто; **~et stavebnici** разглобѣя, разбѣркам строителница **3.** (со) развала, разруша, унищѡжа (*нещо*): **~et starou chalupu** разруша старѡ кѣща **4.** (со) прѣсна, пропиля, похѡрча (*нещо*): **~el celé jmění** тѡй пропиля цѣлия имѡт **5.** (*кого – вин.*) разг. експр. разстрѡя, извада (*някого*) от равновѣсие: **tebe nic ~í** тѣбе нищо не мѡже да те разстрѡи, да те извади от равновѣсие **6.** (*кого, со; кого s kým*) разг. скарам (*някого, нещо; някого с нещо*); създам конфликт (*между някого и някого*); вкарѡм в конфликт (*някого*): **~et si to s úřady** скарам се, вляза в конфликт с институциите

rozhozovač, -e м. прахѡсник

rozhozovačn|ý, -á, -é прахѡснически, разточителен

rozhoz|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) **1.** разхвѣр-

лям, разпръсвам, пръскам (нещо) **2.** разхвърлям, развалям (нещо) **3.** разрушавам (нещо) **4.** пилѐя, прахосвам (пари) **5.** в съчет. **~ovat rukama** размахвам ръце, жестикулирам

rozhlas, -u м. 1. радио (разпръскване): **vysílat ~em** излъчвам, предавам по радиото; **posludat ~em** слушам ♦ **~ovní** радиоточка **2.** радио (сграда, институция)

rozhlásit, -ím св. (со) разглася, обявя, известя, оповестя (нещо)

rozhlásit se, -ím se св. стана широко известен

rozhlasov|ý, -á, -é радиоразпръсквателен; който се отнася към радио: **~á hra** радиопиеса; **~ý hlasatel** говорител, диктор по радиото; **~ý komentátor** радиокоментатор; **~é pásmo** радиомонтаж; **~ý pořad** радиопредаване; **~ý přijímač** радиоприемник; **~á stanice** радиостанция; **~ý vysílač** радиопредавател

rozhled, -u м. 1. глѐдка **2.** кръгозор, хоризонт **3.** информираност, осведоменост: **člověk s velkým ~em** човек с широк поглед; **má ~ v literatuře** той е осведомен, подготвен по въпросите на литературата

rozhledn|a, -y ж. наблюдателница

rozhlednout se, -nu se св. оглѐдам се, озѐрна се

rozhlížet se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se неск. оглѐждам се, обхѐждам с поглед надко̀ло

rozhněvaně нар. сърдито, разгневѐно

rozhněvan|ý, -á, -é разсърден, разгневѐн

rozhněv|at, -ám св. (ко̀ho – вин.) разсърдя, разгневя, ядѐсам (някого)

rozhněv|at se, -ám se св. 1. разсърдя се, разгневя се **2. само мн. -áme se остар.** скараме се: **starí přátelé se ~ali** старите приятели се скараха

rozhod|ce, -ce м. съдия, рѐфер, арбитър

rozhodčí I, -ího м. съдия, рѐфер, арбитър

rozhodčí II, -í, -í арбитражен: **~í komise** арбитражна комиси́я; **~í soud** арбитражен съд

rozhodit, -ím св. (со) 1. разхвърля, разпръсна, мѐтна (нещо): **~it hnůj po poli** разхвърля то̀р по нива; **~it peřiny** мѐтна, разхвърля, премѐтна, слѐжа пѐхени юргани да се проветрѐват **2.** разгърна, отмѐтна, отворѐя, разтворѐя, раздѐля рязко (нещо): **~il šosy, než si sedl** то̀й отмѐтна полите на палтѐто, преди да сѐдне; **~it okno** рязко отворѐя прозѐрец; **~it ruce/rukama** разтворѐя, разпѐря ръце **3.** хвърля, мѐтна, замѐтна, намѐтна, покрия, застѐля рязко (нещо): **~ili pláště na slámu** застлѐха слáмата с шлиферите си; мѐтнаха на слáмата шлиферите си; **~it síť** хвърля, разпѐна, замѐтна мрѐжи **4. екстр.** хвърля във въздуха, взрѐвя, уни-

щожа (нещо): **podminovat a ~it pilíř** минирам и хвърля във въздуха, взрѐвя пилѐн

rozhodně нар. 1. решително, безсѐмнѐно, безуслѐвно **2.** твърдо, безапелациѐнно, енергично

rozhodnost, -i ж. 1. решителност, решимост, категоричност: **žádat s ~í** изисквам, настоявам решително **2.** твърдост, безапелациѐнност, енергичност

rozhodnout, -nu св. (со; о ѐет; в ѐет) решà, взѐма решѐние (за нещо, по отношение на нещо)

rozhodnout se, -nu se св. решà се, взѐма окончателно решѐние: **~nout se pro pokrok** избира пѐтя на прогрѐса; **ještě není ~nut/se ne~l** още не ѐ решил

rozhodnut|í, -í ср. решѐние: **konečné ~í** окончателно решѐние; **podle ~í** съгласно решѐнието; **dospět k ~í** стѐгна до решѐние

rozhodnut|ý, -á, -é решѐн, гѐтов за нѐщо

rozhodn|ý, -á, -é решителен, твърд, енергичен, несѐмнѐн, безусловен: **~ý okamžik** решàващ, решителен, вàжен момѐнт; **~á opatření** решителни мѐрки; **~ý talent** несѐмнѐн, безусловен талàнт (за човек)

rozhodovat, -uji/разг. -uju неск. взѐмам решѐние, решàвам: **to ne~uje** това не ѐ решàващо, не ѐ вàжно

rozhdující, -í, -í решàващ

rozhojnit, -ím св. (со) умножа, увелича, обогатя, разширя (нещо)

rozhojnit se, -ím se св. увелича брѐя си, умножа се, обогатя се, разширя се, размножа се

rozhojňovat, -uji/разг. -uju неск. (со) увеличавам, умножавам, обогатявам, размножавам (нещо)

rozhojňovat se, -uji se/разг. -uju se неск. умножавам се, увеличавам брѐя си, обогатявам се, разширявам се, размножавам се

rozhorleně нар. 1. рѐвностно, стра̀стно, възбѐдено **2.** раздра̀нено, с негоду̀вание

rozhorlen|í, -í ср. 1. усърдие **2.** ентузиàзм **3.** негоду̀вание, раздра̀нение

rozhorlenost, -i ж. 1. негоду̀вание **2.** стра̀стност, възбѐденост, пла̀менност

rozhorlen|ý, -á, -é 1. раздра̀нен, негоду̀ващ **2.** стра̀стен, възбѐден, пла̀менен

rozhorl|it se, -ím se св. 1. възнегоду̀вам, възмутя се **2.** запàля се, екзалтирам се

rozhorl|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. 1. негоду̀вам, възмуща̀вам се **2.** запàлвам се, ентузиàзирам се

rozhořčeně нар. възмутѐно, гнѐвно, раздра̀нено

rozhořčen|í, -í ср. възму̀щение, негоду̀вание, гняв

rozhořčenost, -i жс. възмушчение, негодувание, гняв

rozhořčen|ý, -á, -é ядосан, възмутен, негодуващ: ~ý boj ожесточена борба

rozhořč|it, -ím св. (koho – вин.) разгневя, възмутя (някого), ядосам, докарвам (някого) до негодувание

rozhořč|it se, -ím se св. възмутя се, разгневя се, ядосам се

rozhořč|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (koho – вин.) възмушчавам (някого), докарвам (някого) до негодувание, разгневявам, ядосвам

rozhořč|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. ядосвам се, възмушчавам се, разгневявам се

rozhoř|et se, обикн. третол. -í se св. разгоря се: oheň v kamnech se ~el огънят в печката се разгоря

rozhořív|at se, обикн. третол. -á se нескв. разгаря се, разгорява се, запалва се

rozhost|it se, обикн. третол. -í se св. въдвори се, възцари се: ~ilo se hluboké ticho въдвори се гробна тишина

rozhoup|at se, -u se/-ám se св. 1. разлюлех се, разклата се, разтреса се 2. (k čemu) разг. експр. размърдам се, реша се (на нещо) след дълго колебание, изчакване: nakonec se ~al k odchodu най-сетне той се реши да тръгне

rozhovor, -u м. разговор; интервю: dát se do ~u започна разговор; poskytnout novináři ~ дам интервю на журналист

rozhořov|it se, -ím se св. разговоря се, разприказвам се

rozhrab|at, -u св. (co) разровя, разгреба (нещо): ~at seno разровя сенò

rozhrabáv|at, -ám, rozhrab|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) разравям, разгръбвам (нещо): ~at popel разравям пепел

rozhran|í, -í ср. граница, междà, сѝнор: na ~í dvou století на границата между два века

rozhrn|nout, -nu св. (co) 1. разтвори, разгърна, отметна (нещо) настранѝ: ~nout košili разтвори си ризата; ~nout záclony дрѝпна, разтвори пердѝта; ~nout oponu вдѝгна завѝса 2. разпрѝсна, разхвърля, разстѝля, разри́на (нещо): ~nout těsto разстѝля тестò върху кѝрпа; ~nout zeminu разпрѝсна, разри́на земя

rozhrn|ovat, -uji/разг. -uju (co) нескв. 1. разтвърям, разгрѝщам, отмятам, разделям, пòря (нещо): ~ovat si vlasy отмятам си косàта; ~ovat veslem vlny пòря с веслò вълните 2. разпрѝсвам, разхвърлям, разстѝлям (нещо): ~ovat slámu pod dobytek разхвърлям, разстѝлям, постѝлям слàма на добитѝка

rozhrý|zat, -žu/-zám св. (co) разгриза, изгриза (нещо)

rozhrýzáv|at, -ám нескв. (co) разгризвам, изгризвам (нещо)

rozhrěšen|í, -í ср. опрощение на греховѝте: dávat ~í давам опрощение на греховѝте

rozhýb|at, -ám св. (koho, co) раздвѝжа, размърдам (някого, нещо)

rozhýb|at se, -ám se св. 1. раздвѝжа се, размърдам се 2. спорт. загрѝа се

rozhýř|it se, -ím se св. разгуля се

rozcház|et se, обикн. мн. -íme se, 3. мн. -ejí se/-í se св. 1. разотѝваме се (на различни страни), разпрѝсваме се: ~et se domů разотѝваме се по домоѝте 2. (s kým) раздѝляме се, скѝсваме (с някого): ~et se s někým v dobrém, ve zlém раздѝлям се с някого с добрò, с лошò 3. стѝгаме до несъгласие; възгледѝте, мнѝнията, дѝйстви́ята ни се раздѝлят: ~íme se v názorech възгледѝте ни не съвпàдат; sólistka se ~í s orchestrem солистката е в дисонàнс с оркѝстрà

rozchecht|at, -ám св. (koho – вин.) разкикòтя, разсмѝя (някого)

rozchecht|at se, -ám se св. разкикòтя се, разсмѝя се

rozchod, -u м. 1. разотѝване 2. раздѝляне 3. раздѝление, скѝсване: ~ manželství развòд 4. воен. ~! свободни сте! 5. техн. ~ kolejí разстояние между рѝлсите

rozchod|it, -ím св. 1. (koho, co) раздвѝжа; разтѝпча, разхòдя (някого, нещо): ~it strnulé nohy раздвѝжа, разтѝпча вдѝрвѝни кракà; ~it pacienta po obrně раздвѝжа пациѝнт след парàлиза 2. (co) разтѝпча, разтѝгна, поднòся (обувки и под.) 3. (co) разгàзя, изпотѝпча, разнесà с кракàта си (нещо): chodci ~ili bláto минувàщите разгàзиха, разнѝсоха калтà; ~it snìh изпогàзя, изпотѝпча сняг 4. (co) прекàрам в хòдене (време): ~ila celý den тѝ прекàра цѝлия дѝн в хòдене, в обикàляне

rozchod|it se, -ím se св. 1. проходѝя (след болест) 2. разтѝпча се 3. засѝля се да хòдя

rozchodn|a, -y жс. в съчет. na ~ou на прощàване, на раздѝля

rozchodník, -u м. бот. зàяково зѝле (билка) (Sedum): ~ velký зàяково зѝле

rozinka вж. hrozinka

rozjařen|ý, -á, -é развеселѝн, възбòден; кòйто е в добрò настроѝние

rozjař|it, -ím св. (koho – вин.) развеселѝя, повдѝгна тòнуса (на някого)

rozjař|it se, -ím se св. развеселѝ се, оживѝ се

rozjasan|ý, -á, -é весѝл, развеселѝн, ликòващ

rozjasn|it, -ím св. (co) разяснѝя, прояснѝя, изяснѝя

(нещо): **najednou se mu ~ilo** изведнѣж му просвѣтна; изведнѣж му стана ясно
rozjektan|ý, -á, -é разтрепѣран; който е с трѣкащи зѣби; заѣкващ, пелтѣчещ (от *страх*)
rozje|t, -du св. 1. (со) подкарам, задвижа (возило): **~t koně, auto** подкарам кон(е), кола 2. (со) разг. разработя, задвижа (дейност): **~t výrobu** разработя, задвижа производство 3. (кого – со) прегѣзя, сгѣзя, смѣчкам, смѣжа (някого, нещо) с превозно средство: **~t řepu** смѣчкам, сгѣзя цвекло
rozje|t se, -du se св. 1. засиля се, забързам, ускоря се: **kůň se ~l** конят се засили, забърза 2. трѣгна, замина, потѣгля, задвижа се, раздвижа се: **vlak se ~l** влакът потѣгли; **~l se do města** той трѣгна, замина за градъ; **~l se domů** той си трѣгна за вкъщи с превозно средство 3. обикн. мн. **-deme se** разотидем се с превоз; заминем в различни посоки: **poslové se ~li na všechny strany** прѣтениците заминаха, се прѣснаха на различни страни 4. разг. задвижа се, заработя: **podniky se ~ely naplno** предприятията заработиха с пълно натоварване, с пълнен капацитѣт
rozjet|ý, -á, -é 1. разбит, разровен, разгѣзен (от минаване на превозни средства): **~á cesta, dlažba** разбит път, настилка 2. задвижен, засилен: **~é auto sotva zastavilo** засилената кола едва успя да спре 3. муз. дисонантен, нехармоничен: **~é hlasy** дисонантни гласове
rozjezd|it, -ím св. (со) разбия, разкалям, разваля (път, пътека), като минавам с кола
rozjezd|it se, -ím se св. загрѣя (се): **hokejisté se museli ~it** хокеистите трябваше да загрѣят
rozjímán|í, -í ср. размисъл, размишление, съзерцание
rozjím|at, -ám несв. размислям, медитирам, замислям се над нещо, обмислям (нещо)
rozjímav|ý, -á, -é 1. склѣнен към размисъл, към медитация, към обмисляне 2. замислен
rozjitrěn|ý, -á, -é 1. подлютен (за рана) 2. раздръзнен (за човек)
rozjitrě|it, -ím св. 1. (со) подлютя, раздръзня (рана и под.) 2. (кого – вин.) прен. възбужда, развълнувам: **~it spor** раздѣхам спор
rozjívzen|ý, -á, -é 1. разпѣснат, немйрен, палав (за дете) 2. зѣещ, разтѣрен
rozjížd|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í несв. (со) 1. задвижвам, подкарвам (нещо): **~ět vůz** подкарвам кола 2. разработвам, задвижвам (организация): **~ět soutěž** задвижвам, движа състезание, конкурс 3. размѣчвам, размѣзвам (нещо) с кола: **~ět cesty** разбивам пътища от возене 4. разнасям (нещо): **auta ~ějí hlinu** колите разнасят кал

rozjížd|ět se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se несв.
 1. трѣгвам, потѣглям, засилвам се: **lokomotiva se ~í** локомотивът трѣгва, потѣгля; **auto se ~í** колата трѣгва, засилва се 2. прен. плѣзгам се, движа се: **jeho ruka se ~í po papíře** ръката му се плѣзга, движи се по хартията 3. разработвам се, раздвижвам се: **sklárna se ~í** стѣкларската фабрика се разработва 4. (кат) заминавам (за някъде): **~ěl se někdy do Prahy** той понякога заминаваше, пътуваше, прескачаше до Прага 5. обикн. мн. **-íme se** разпрѣскваме се, разделяме се (с превозни средства): **hosté se ~ějí** гостите се разотиват, заминават си в различни посоки 6. спорт. загрѣвам: **hokejisté se před zápasem ~ějí** хокеистите загрѣват преди мач
rozjíždě|k|a, -y ж. 1. набѣране на скорост, трѣгване 2. спорт. квалификации; предварителен етап в състезание (по гребане, по велосипедизъм и под.)
rozkaš|at se, -u se св. закашлям се, разкашлям се
rozka|t|it se, -ím se св. развилнѣя се, разлютя се, разярѣ се
rozkaz, -u м. заповед, нареджане; повѣля: **z ~u/na ~** по заповед; **vydat, splnit, odvolat ~** издѣм, изпълня, отменя заповед; **cestovní ~** командировъчно; **jízdní ~** пътен лист
rozkáz|at, -žu/книж. -ži св. (кому со) заповѣдам, порѣчам, наредѣ (на някого нещо)
rozkazovac|í, -í, -í заповѣден, повелителен: **~í způsob** език. повелително, заповѣдно наклонѣние; **~í věta** език. повелително, заповѣдно изречѣние
rozkazovačn|ý, -á, -é заповѣднически, повелителен, командаджийски
rozkaz|ovat, -uji/разг. -uju несв. (кому; кому со) заповѣдвам, порѣчвам, наредждам (на някого нещо)
rozklad, -u м. 1. разлагање, разложѣние, разпадање: **~ světla** физ. дисперсия; **~ na prvočinitele** мат. разлагање на прѣсти множителни 2. упадък, разруха 3. анализ, изложѣние, разбор: **podat ~ o dnešní situaci** предлѣжа анализ на днѣшното положѣние
rozkládac|í, -í, -í сгѣваем, разтегѣтелен: **~í lůžko** сгѣваемо легло; **~í stůl** разтегѣтелна маса; **~í židle** сгѣваем стол
rozkládačk|a, -y ж. 1. предмѣт, който се разглобява и сглобява 2. походно легло
rozklád|at, -ám несв. (со) 1. разполагам, наредждам, разпростирам (карта) ♦ **~atruka** мажестикулирам, ръкомахам 2. хим. физ. мат. разлагам (нещо) 3. демонтирам, разглобявам

(нещо) **4.** разлагам (нещо): **válka ~á spo-lečnost** войната разлага обществото **5.** остар. разяснявам, тълкувам (нещо) нашироко, с много подробности

rozkladný, -á, -é разложителен, гниещ, гнилостен: **~é živly** разложителни елементи; **~á kritika** деструктивна критика

rozklep|at, -u/-ám св. (со) **1.** разбия, счукам, раздробя (нещо) **2.** оформя, изтъня с чуване (ламарина и под.)

rozklep|at se, -u se/-ám se св. разтрепери се, затрепери, разтреса се: **~at se zimou** разтрепери се от студ

rozklep|nout, -nu св. (со) **1.** счупя (яйце) **2.** изтъня с чуване (метал)

rozklí|it se, обикн. *третол.* **-í se** св. разлепй се

rozklouv|at, -u, rozklob|at, -ám, rozklov|nout, rozklob|nout, -nu св. (со) разкълва, раздробя (нещо) с кълване

rozklouv|at se, -u se, rozklob|at se, -ám se св. разкълва се, започна да роня с кълване, започна да кълва (за птица)

rozklmit, -u м. **1.** физ. двойна амплитуда **2.** люлеене, трептене, вълнуване, вибриране

rozklmit|at, -ám св. (со) разлюлеля, разтрепера, развълнувам (нещо); накарам (нещо) да трепти

rozkmotř|it, -ím св. (кохо – вин. s kým) скърам, разсърдя, разваля достлук (на някого с някого)

rozkmotř|it se, -ím se св. (s kým) разг. експр. скърам се, разделя се, разваля достлук, разваля си приятелството (с някого)

rozkohout|it se, -ím se св. разг. експр. наежа се, напера се, разфуча се

rozkol, -u м. **1.** църк. разкол, схизма **2.** разцепление, противоречие

rozkoléb|at, -ám св. (кохо, со) залюлеля, разлюлеля (някого, нещо)

rozkolísan|ý, -á, -é неустойчив, разколебан, нестабилен, разлюлян

rozkolís|at, -ám св. **1.** (со) разклата, разлюлеля (нещо) **2.** (кохо, со) разколебеля (някого, нещо): **~at někoho** разколебеля някого; **~at odborné názvosloví** разколебеля специалната терминология

rozkolník, -a м. разколник, отцепник

rozkop|at, -u/-ám св. (со) **1.** разкопая, разровя (нещо) **2.** разрита; разхвърлям, разбия (нещо) с ритане

rozkoš, -e ж. блаженство, наслада, удовольствие: **tělesná ~** сладострастие

rozkošat|ět (se), обикн. *третол.* **-í se** св. разклонй се, станё кичест, разпростре короната си (за растения)

rozkošně нар. разкошно, прелестно, очарователно

rozkošník, -a м. сладострастник

rozkouk|at se, -ám se св. разг. поогледам се, прогледна, ориентирам се (в тъмнина) и прен.

rozkou|sat, -šu/-sám св. (со) **1.** сдъвча, раздробя на парчета с дъвкане, раздъвча (нещо) **2.** прехапя, прегриза на няколко части

rozkousk|ovat, -uji/разг. -uju несв. (со) разделя, раздробя (нещо) на парчета

rozkous|nout, -nu св. (со) сдъвча, прегриза, прехапя (нещо) на две части

rozkrádač, rozkradač, -e м. разхитител: **~ majetku** разхитител; който разхищава, краде имущество

rozkrádán|í, -í ср. разхищаване, разграбване, разпиляване с кражби

rozkrád|at, -ám несв. разграбвам, разпилявам с кражби, разхищавам

rozkráj|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. (со) разрѐжа (нещо) експр. и да се разкъсам, и да се убия, не мога да направя това

rozkráj|ovat, -uji/разг. -uju несв. (со) разръзвам, наръзвам (нещо) с нѐж

rozkr|ást, -adu св. (со) разграбя, разкрада, изпокрада, разхитя (нещо)

rokročen|ý, -á, -é разкращен

rozkróč|it se, -ím se св. разкраща се

rozkróčmo нар. разкращено

rozkró|jit, -ím св. (со) разрѐжа (нещо), разделя (нещо) на части с нѐж

roz krok, -u м. разкращ, разг. чатал (на човек)

rozkrápan|ý, rozkrápan|ý, -á, -é експр. скърцащ, пресипнал, прегракнал, груб (за глас); дрънчаш, фалшив (за музика)

rozkráp|at, rozkráp|at, -u, rozkráp|nout, rozkráp|nout, -nu св. (со) експр. разбия, счупя, строша (нещо)

rozkríč|et, -ím св. (со о кот) разглася, разнеса (нещо за някого)

rozkríč|et se, -ím se св. **1.** закрепця, завикам, започна да крещя, да викам **2.** (на кохо) разкрещя се, развикам се, накарам се (на някого)

rozkrík|nout se, -nu se св. **1.** провикна се, закрепця, кресна **2.** (на кохо) кресна, скърам се (на някого) **3.** обикн. безл. **-ne se** разнесе се, разчъе се (за вест): **~lo se** разнесе се вест

rozkrík|ovat, -uji/разг. -uju несв. (со) разнасям, разгласявам (нещо), бия тъпан (за нещо)

rozkrík|ovat se, -uji se/разг. -uju se несв. **1.** закрепцявам, разкрещявам се, крещя **2.** (на кохо) разкрещявам се, кърам се (на някого)

rozkutál|et se, обикн. *третол.* **-ejí se/-í se** св.

covní morálku подпопая трудова дисциплина, рѣд

rozleptáv|at, -ám *несв. (со)* 1. разяждам, прояждам (*нещо*) 2. разколебавам, разстрѣйвам (*нещо*): ~at **důvěru** подпопавам, разколебавам доверіе

rozlet, -u 1. началo на излитане, засилване за полет 2. *прен.* полет, размах (*на фантазията и под.*)

rozlét|at se, разг. rozlít|at se, обикн. мн. -áme se *несв. и св.* 1. разлетѣм се/разлетяваме се/разлитаме се на различни страни 2. засилвам се/засиля се за полет; започвам/започна да летя

rozlet|ět se, -ím se, rozlét|nout se, разг. rozlít|nout se, -nu se *св.* 1. обикн. мн. -íme se/-neme se разлетѣм се, разпрѣснем се с летѣне: **vrabci se ~ěli na všechny strany** вrabчѣтата се разлетяха на всѣчки страни; **kuličky se ~ěly po zemi** топчѣтата се прѣснаха по земята 2. стрoпаша се, прѣсна се на парчѣта: **mísa spadla a ~ěla se na kusy** купата падна и се прѣсна на парчѣта 3. отвѣрѣ се рязко: **okno se průvanem ~ělo** прозѣрецът рязко се отвѣри от течѣніето 4. *и безл.* -í se, -ne se прѣсне се, разнесѣ се, разпространи се, разчѣе се (*за новина, за звук и под.*): **zpráva se ~ěla po celém městě** новината плѣзна из цѣлия град; **potom se ~ělo, že...** посѣе се разчѣ, че... 5. засиля се за полет, започна да летя; хѣкна, започна бѣрзо движѣние: **pták se ~ěl k nebi** птицата литна в небѣто; **děti se ~ěly k matce** децата хѣкнаха, припнаха при мѣйка си

rozlet|ovat, -uji/разг. -uju *св. (со)* разлепя (*нещо запоено*), разпоя

rozlězt se, обикн. třetol. -eze se *св.* 1. разпѣлзѣ се, плѣзне на всѣчки страни 2. разпрострѣ се, разпространи се: **kouř se ~ezl po celém bytě** димът се разпрострѣ из цѣлата кѣща

rozlež|et se, обикн. třetol. -í se *св.* 1. узрѣе, отлежи (*за хран. продукти*): **sýr se ~el** сирѣнето узрѣ, отлежѣ 2. узрѣе, съзрѣе, избѣстри се: **všechno se mu přes noc ~elo v hlavě** през ноштѣ тѣй размисли; през ноштѣ мислите му се изясниха, проясниха, избѣстриха се

rozlícen|ý, -á, -é разлютѣн, разярѣн

rozličnost, -i *ж.* разлѣчие, разнообразіе

rozličn|ý, -á, -é разлѣчен, разнообразѣн

rozlišen|ý, -á, -é разделѣн, разграничѣн, диференциран

rozliš|it, -ím *св. (koho, co; koho co od koho, od čeho; mezi kým, mezi čím)* различѣ, разграничѣ, отличѣ, диференцирам (*някого, нещо от ня-*

кого, от нещо): **~it dobré od špatného** направя разлика между добро и зло
rozlišovac|í, -í, -í отличителен, различителен, разграничителен, диференциращ, диакритичен:
~í znaménko език. диакритичен знак
rozl|šov|at, -uji/разг. -uju несл. (koho, co; koho, co od koho, od čeho; mezi kým, mezi čím) различавам, отличавам, разграничавам, диференцирам (някого, нещо от някого, от нещо)
rozl|ít, -iji/-eji/разг. -iju/-eju св. (co рядко čeho) разсипя, разлѐя (нещо): **~it mléko na stůl** раз-
 лѐя мляко на масата
rozl|ít se, обикн. третол. -ije se/-eje se св. разлѐе се: **víno se ~ilo po ubruse** виното се разля по
 покривката
 той се ядѐса
rozl|ít se, -ím se св. разяря се, разлѐютя се, силно се ядѐсам
rozl|íst|něn|ý, -á, -é трѐгнат, разчѐвстван, опечалѐн
rozl|íst|něn|it, -ím св. (koho – вин.) трѐгна, размекна, разчѐвствам, натѐжя (някого)
rozl|íst|něn|it se, -ím se св. трѐгна се, разчѐвствам се, натѐжя се, размекна се
rozloh|a, -u ж. плѐщ, квадратѐра
rozl|om|ít, -ím св. (co) разчѐпя, разломя (нещо):
~it housku разчѐпя хлѐбче
rozlos|ován|í, -í ср. 1. тираж, тиражиране, тѐглене (на лѐтария) 2. решаване на въпрос с жребий
rozlos|ovat, -uji/разг. -uju несл. (co) решя (въпрос) с тѐглене на жребий
rozl|ouč|en|á, -é ж. раздѐяла, прощаване; в съчет. на **~ou** за сбѐгом, на раздѐяла, на прощаване; **večer na ~nou**
rozl|ouč|en|í, -í ср. 1. раздѐяла, раздѐляне 2. сбѐгѐване, прощаване
rozl|ouč|ít, -ím св. (koho; koho s kým) разделя, разлѐча (някого; някого от някого): **~it manželství** разтрѐгна брак
rozl|ouč|ít se, -ím se св. (s kým, s čím) разделя се, **se se světem** почина, умрѐ, разделя се с живота, със света
rozloup|nout, -nu св. (co) разчѐпя (орех), разцѐпя (плод): **~nout švestku, broskev** разцѐпя слива, прѐскова
rozlousk|nout, -nu св. (co) разчѐпя, разтрошя (черупка и под.)
rozložen|ý, -á, -é 1. мат. хим. физ. разлѐжен 2. разлѐбѐн, демонтиран 3. заредѐн, разпѐлѐжен, нагласѐн
rozložit, -ím св. 1. (co) разгѐна, разполѐжа; раз-

гѐрна (нещо), извѐдя съдържание (на нещо): **~it lehátko** разгѐна походно леглѐ; **~it noviny** разгѐрна вѐстник; **~it si před sebou batoh** извѐдя си нещата от раницата 2. (co) разполѐжа, подрѐдя, наредя (нещо): **~it si po stole spisy** наредя си, разполѐжа си книжата на масата; **~it své zboží** наредя стѐката си; **správné ~ení pracovních sil** правилно разполѐжение, разпределѐние на работната сила 3. (co) разглѐбя, разделя (нещо) на чѐсти: **~it strojek na součástky** разглѐбя машинка на чѐсти; **~it pohyb na fáze** разделя движѐние на фѐзи 4. (co na koho, co) разделя, разпределя (нещо между някого, между нещо): **~it náklad na všechny účastníky** разпределя товар между всѐчки учѐстници; **~it váhu těla na obě nohy** разпределя тежестта на тѐлото върху двѐта крака 5. (co na co) мат. хим. физ. разлѐжа (нещо на съставлящи): **záření ~ilo barvivo** излѐчването разлѐжи оцветителя 6. (koti co) остар. разг. оснѐвно обясня (някому нещо)
rozložit se, -ím se св. 1. (kde, рядко kam) разполѐжа се, изтѐгна се, излѐгна се, полѐгна, сѐдна удобно (някъде): **~it se v křesle** разполѐжа се, изтѐгна се в креслѐ 2. (kde) книж. разпрострѐ се, спѐсна се, възцаря се (някъде): **šero se ~ilo dědinou** полумракът се разпрострѐ, спѐсна се над сѐлото; **na obou stranách byly ~eny sady** от двѐте страни се простѐраха градини 3. обикн. мн. **-íme se (kde)** наредѐм се, подрѐдѐм се (някъде): **výletníci se ~ili na louce** екскурзиантите се разполѐжиха на ливадата 4. разпѐдна се, разглѐбя се, разлѐжа се и прен. 5. мат. хим. физ. разлѐжа се (на съставлящи)
rozložiteln|ý, -á, -é сглѐбяем, разглѐбяем
rozložit|ý, -á, -é 1. разклонѐн, стволѐват (за корона на дърво) 2. (широко)плѐщест (за човек)
rozlušt|en|í, -í ср. 1. отгѐтване, разгадѐване, решѐние (на гатанка, кръстословица) 2. разврѐзка
rozlušt|ít, -ím св. (co) 1. разгадѐя, решѐя, отгѐтна (гатанка и под.) 2. разчѐта, разшифровам (писменост, почерк и под.)
rozmač|et, -ím, 3. мн. -eji/-í св. (co) разкисна, размекна (нещо) във вода, в тѐчност
rozmačk|at, -ám, rozmačk|nout, -nu несл. (koho, co) размѐчкам, смѐчкам, смѐжа (някого, нещо)
rozmaħ|at se, обикн. третол. -á se несл. засѐлва се, увеличава се, разрѐства се, взѐма ширѐки размѐри
rozmach, -u м. 1. размѐх, разцвѐт, подѐм, полѐт 2. махане, замѐхване, размѐхване (на ръка, крак и под.)

rozmanitě нар. разнообразно, пѣстро, многообразно
rozmanitost, -i ж. разнообразіе, пѣстрота, многообразие
rozmanit|ý, -á, -é разнообразен, пѣстр, многообразен
rozmar, -u м. прищявка, каприз: ~у **přírody** капризи на природата
rozmarně нар. 1. капризно, своенравно 2. вѣсело, шеговито, забавно
rozmarň|ý, -á, -é 1. капризен, своенравен 2. вѣсел, забавен, шеговит
rozmarýn|a, -y ж., по-рядко **rozmarýn, -u** м. бот. розмарин (*Rosmarinus officinalis*)
rozmařil|ec, -ce м. разпѹснат, разточителен човѣк, разсипник
rozmařil|ý, -á, -é 1. разпѹснат, прахоснически, разсипнически, разточителен 2. по-рядко развеселѣн, бѹен
rozmasř|ovat, -uji/разг. -uju св. (*кого, со*) масажирам, разтрѣя, размачкам, намачкам (*някого, нецо*)
rozmazaně нар. неясно, размазано, замѣглено, нечетливо
rozmazan|ý, -á, -é неясен, размазан, замѣглен, нечетлив
rozmaž|at, -ž св. (*кого*) 1. намажа, размаж (*нецо*) 2. (*со*) преувелича, надѹя, раздѹя (*новина и под.*): ~**zat před lidmi každou maličkost** преувелича, раздѹя пред хората всяка дреболия
rozmazlen|ec, -ce м. глѣзен човѣк, глѣзльо, мамино синчѣ
rozmazlen|ý, -á, -é разглѣзен
rozmazl|it, -ím св. (*кого – вин.*) разглѣзя (*някого*): ~**it dítě** разглѣзя детѣ
rozmazl|it se, -ím se св. разглѣзя се: **dítě se u babičky ~ilo** детѣто се е разглѣзило у баба си
rozmazl|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (*кого – вин.*) разглѣзвам, глѣзя (*някого*)
rozmazl|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. (*кого – вин.*) разглѣзвам се, глѣзя се (*някого*)
rozmaž|nout, -nu св. (*со*) 1. размаж (*нецо*): ~**nout si sazi na nose** размаж сажда по носѣ си 2. разг. експр. преувелича, раздѹя (*новина и под.*): ~**nout případ v novinách** раздѹя слѹчай вѣв вѣстниците
rozměkl|ý, -á, -é размѣкнат, омѣкнал
rozměk|nout, -nu св. 1. омѣкна, размѣкна се: **cesta deštěm ~la** пѣтят се размѣкна от дѣждѣ 2. рядко прен. омѣкна, трѹгна се
rozměň|it, -ím св. (*со*) раздробя, стрѣя, смѣля (*нецо*)

rozměň|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (*со*) стрѣвам, раздробявам, смѣлам (*нецо*)
rozměň|it, -ím св. (*со, со за со*) развалаѣ, разменя (*нари*)
rozměr, -u м. 1. размѣр, измерѣние 2. мащѣб: **nabývat nebývalých ~ů** придобѣвам небѣвали мащѣби
rozměrn|ý, -á, -é голѣм, обшѣрен, простѹрен, мащѣбен; който е с голѣми размѣри
rozměř|it, -ím св. (*со*) размѣря, разпределя (*нецо*): ~**it si čas** разпределя си врѣмето
rozmet|at, -ám св. (*со, по-рядко кого*) разхвѣрлям, разпрѣсна, развалаѣ, разтѹря, разпилѣя: ~**at sazbu** развалаѣ наѹбор (*в печатница*)
rozmez|í, -í ср. 1. грѣница, сѣнор, междѣ 2. промеждѹтък, интервал
rozmích|at, -ám св. (*со, со s čím*) размѣся, разбѣркам (*нецо с нецо*)
rozml|ý, -á, -é остар. мнѹго мил, прѣлестен, очаровѣтелен
rozmístěň|í, -í ср. разпологане, настанѣване, разпредѣление на различни мѣстѣ, дислокация: ~**í absolventů** разпредѣление на абсолвѣнти
rozmíst|it, -ím св. (*кого, со*) настанѣя, разположа, разпределя (*някого, нецо*) на различни мѣстѣ; дислоцирам (*някого, нецо*)
rozmišř|ovat, -uji, -í, -í настанѣтелен, разпредѣлителен, дислокациѹнен
rozmišř|ka, -ky ж., обикн. мн. **rozmišř|ky, -ek** свѣда, раздѹр, несѣгласіе, скарване
rozmlácen|ý, -á, -é 1. разбит, счѹпен, стрѹшен 2. изморѣн, разнебитен: **jsem celý ~ý** чѹвствам се страшно изморѣн, разнебитен
rozmlát|it, -ím св. (*со*) счѹпя, разбия, натроша (*нецо*) на парчѣта
rozmlát|it se, -ím se св. счѹпя се, стѣна на парчѣта
rozmlouv|at, -ám нескв. 1. (*о čet, s kým*) разговѣрям, бесѣдвам (*за нецо с някого*) 2. (*коти со*) разубѣждавам (*някого за нецо, в нецо*), убеждавам (*някого*) да се откаже (*от нецо*)
rozmlsan|ý, -á, -é злѹйд, разглѣзен, придиричѣв на ядене
rozmluv|a, -y ж. разговор
rozmluv|it, -ím св. 1. (*кого – вин.*) разговѣря, разприказвам (*някого*) 2. (*коти со*) разубѣдя (*някого от нецо, за нецо*), убѣдя (*някого*) да се откаже (*от нецо*)
rozmluv|it se, -ím se св. разговѣря се, разприказвам се
rozmnož|it, -ím св. (*кого, со; кого о со, čím*) размножа, увелича брѹя (*на някого, на нецо; с няколко, с нецо*)
rozmnož|it se, -ím se св. 1. размножа се; увелича

се, нара̀стна на брѝй **2.** размножа̀ се, да̀м потѝмство

rozmnžořovac|í, -í, -í размножителен: **~í stroj** ротативна, размножителна машина

rozmnžořován|í, -í *ср.* размножа̀ване, нара̀стване на брѝй

rozmnžoř|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (кого, со)* размножа̀вам, увелича̀вам на брѝй (*няка̀го, неѝцо*)

rozmnžoř|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. 1.* размножа̀вам се, множа̀ се, нара̀ствам на брѝй **2.** размножа̀вам се, да̀вам потѝмство

rozmnžořovn|a, -y *жс.* размножителен пункт, размножителен цѝх, печатница

rozml|oci se, разг. rozml|oct se, обикн. третол. -ůže se *св.* нара̀сне, разра̀сне се, разра̀стѝ се, взѝме ширѝки размѐри, уси́ли се, увели́чи се: **nespokojenost se ~ohla mezi lidmi** недово̀лството сред хо̀рата нара̀сна

rozmoč|it, -ím *св. (со)* разкѝсна, размѝкна (*неѝцо*) вѝв вода̀

rozmoč|it se, -ím se *св.* размѝкна се, разкѝсна се вѝв вода̀

rozmok|nout, обикн. третол. -ne *св.* си́лно се разка̀ля, разкѝсне се от дѝжд

rozmont|ovat, -uji/разг. -uju *св. (со)* размонти́рам, разглоба̀, демонти́рам (*неѝцо*): **~ovat motor** разглоба̀ двигатѝл (*на части*)

rozmot|at, -ám *св. (со)* размота̀я, разви́я (*неѝцо оплетено, заплетено*): **~at spletitou situaci** *прен.* изясня̀, спра́вя се със заплетѝно, с обѝркано положѝние

rozmráz|it, -ím *св. (со)* размразя̀ (*неѝцо*) и *прен.*

rozmrázovač, -e *м.* у̀ред, те́чнос̀т за размразя̀ване; антифриз

romrz|at, rozmrzáv|at, -ám *несв.* размразя̀вам се, размрѝзвам се

rozmrzele, rozmrzeně *нар.* разсѝрдено, сѝрдѝто, навѝсено, недово̀лно, кѝсело

rozmrzel|ý, rozmrzen|ý, -á, -é разсѝрден, сѝрдѝт, навѝсен, недово̀лен, кѝсел: **je ~ý na celý svět** це́лия̀т свѝт му е крѝв

rozmrz|et, -ím *св. (кого – вин.)* ядѝсам, разсѝрдя̀, разгне́вѝ, разстрѝа (*няка̀го*): **neúspěch ho ~el** несполу̀ката, неуспѝхът го ядѝса

rozmrz|et se, -ím se *св.* ядѝсам се, огорча̀ се, разсѝрдя̀ се

rozmrzl|ý, -á, -é размразѝл се, размразѝн

rozmrz|nout, -nu *св.* размразя̀ се, размрѝзна се

rozmysl, -u *м.* *книж.* в сѝчет. **jednat s ~em** деѝствам обмѝслѝно, разсѝдлѝво, предпазлѝво; **jednat bez ~u** деѝствам бѝрзо, прибѝрзано, бѝз да се замѝслям

rozmysl|it si, rozmysl|et si, -ím si *св. 1.* размѝсля

за нѐщо, обмѝсля задѝлбочѝно: **ještě si to ~ím** ще си помѝсля о̀ще **2.** отменя̀ решѝниѝто си: **s tím odjezdem si to ~el** то̀й се отка́за от пъту́ването

rozmyslně *нар.* разсѝдѝтелно, разсѝдлѝво, предпазлѝво, обмѝслѝно

rozmysln|ý, -á, -é разсѝдлѝв, предпазлѝв, обмѝслѝн

rozmyšlen|á, -é *жс. в сѝчет. на ~ou* за размѝсъл, за обмѝсляне, за размѝсляне: **měl jsem dost času na ~ou** ймах доста̀тъчно вре́ме за размѝсъл, за обмѝсляне; **dávám vám dva dny na ~ou** да̀вам ви два̀ де́на сро́к да размѝслѝте, да си помѝслѝте, да решѝте

rozmyšlen|í, -í *ср.* размѝсъл: **čas na ~í** вре́ме за размѝсъл

rozmyšlen|í, -í *ср.* (по̀-продѝлжително) мѝслѝне, размишлѝние, обмѝсляне: **odpověděl po jistém ~í** то̀й отговѝри, сле́д като размѝсли; **bez ~í** бѝз да му мѝсли

rozmyšl|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se *несв.* мѝсля, обмѝслям, размѝслям: **nemohli jsme se dlouho ~et** не мо́жехме дѝлго да мѝслим, да размѝсляме

rozmyšl|et si, -ím si, 3. мн. -ejí si/-í si *несв. 1.* размѝслям, мѝсля си **2.** (*со*) колеба̀ се, двоумя̀ се, скло́нен сѝм да се отка́жа (*от неѝцо*)

roznášeč, roznašeč, -e *м.* **1.** носѝтел, раздава́ч, разносва́ч: **~ balíků** разносва́ч на коле́ти; **~ bacilů** носѝтел на ба́цили, ба́цилоно́сѝтел **2. прен.** клюка̀р

roznáš|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв. (со, кого)* разна́сям (*неѝцо, ня̀кого*); разпростра́нявам (*неѝцо*)

roznáš|ka, -y *жс.* разна́сяне (*на сто̀ка, на по̀ща и под.*)

rozněcovač, -e, rozněcovatel, -e *м.* подбуди́тел, подстрека́тел, подпалва́ч

rozněc|ovat, -uji/разг. -uju *несв. книж. (со)* **1.** разпа́лвам, запа́лвам (*огъ̀н*) **2.** подбѝждам, подти́квам, разду́хвам, подстрека̀вам, възпламеня̀вам (*неѝцо*): **~ovat nepřátelství mezi národy** *прен.* подбѝждам вражда̀ между наро́дите

roznemo|ci se, разг. roznemo|ct se, -hu se/roznemož|u se *св. (-; на со/čím)* разболѐя се, заболѝя (*–; от неѝцо*): **~hl se na chřipku** то̀й заболѝя от грип

rozn|ést, -esu *св. 1.* (*со*) разнеса̀ (*сто̀ки, по̀ща и под.*): **~ést hostům pítí** разнеса̀, серви́рам пѝе-
ние
~ést nákaz *експр.* напра́вя ня̀кого на пѝх и пра́х; сразя̀ ня̀кого (*в дискусѝя и под.*) **2.** (*со*) разнеса̀, разпростра́ня (*неѝцо*): **vítr ~esl listí** вѝтѝрът разне́се, разду́ха листа̀та; **~ést nákazu** разнеса̀,

разпространя зарѣза **3.** (co) разг. прѣсна, похѣрча и под.: **~ést peníze, jmění** прѣсна парй, имѣт **4.** (co) разкѣжа, разнесѣ, разпространя (новина и под.): **~ést klevety** разнесѣ клѣюки **5.** (koho – вин.) разг. експр. одѣмам, изключѣ, очѣрня (някого), разнесѣ (за някого) недоброжелѣтелни клѣюки: **drbny ~esly děvče** клѣюкарките одѣмаха, очѣрниха момичето

rozn|ést se, обикн. третол. и безл. **-ese se** св. **1.** разнесѣ се, разпространя се: **ptačí píseň se ~sla lesem** пѣтѣ пѣсен се разнесѣ из горѣта **2.** разчѣ се, прѣсне се, разнесѣ се (новина и под.): **~eslo se o něm, že se bude ženit** разчѣ се за него, че ще се жѣни; **sláva umělce se ~esla po světě** слѣвата на творѣца се прѣсна по светѣ **3.** запѣчне да снѣса (за кокошки и под.)

roznětk|a, -y ж. техн. възпламенител, възпламенителна капсула, детонатор

roznětnic|e, -e ж. техн. взривна машина, разг. ѣдска машина

rozněžněl|ý, rozněžněn|ý, -á, -é разнѣжен, разчѣвстван

rozněžn|it se, -ím se св. разнѣжа се, разчѣвствам се

roznít|it, -ím св. (co) **1.** разпѣля, възпламеня **2.** прен. разпѣля, възбѣдя, ентусиизирам: **~it požár válek** книж. разпѣля военен пожѣр

roznos|it, -ím св. (co) разнесѣ постепѣнно (нещо): **~it pozvánky** разнесѣ покѣни на различни мѣстѣ

roznož|it, -ím св. физкулт. разкрѣча се, застѣна в разкрѣчен стоѣж

roznožk|a, -y ж. **1.** разкрѣчка **2.** физкулт. прѣскок на ѣред в разкрѣчка

roznožmo нар. физкулт. (отскок, прѣскок, подскок и под.) с разкрѣчка

rozohně|n|ý, -á, -é **1.** възпламенѣн, разпѣлен **2.** прен. запѣлен, възтѣржен, ентусиизирам, пламенен

rozohn|it, -ím св. (koho, co; koho čím) **1.** възпламеня, разпѣля (някого, нещо; някого с нещо) **2.** прен. вѣодушевѣ, раздѣхам, ентусиизирам (някого, нещо с нещо): **hádká se ~ila** кавгѣта се разгорѣ

rozo|rat, -řu/-rám св. (co) разорѣ (нещо)

rozoráv|at, -ám несв. (co) разорѣвам (нещо)

rozoum|ek, -ku м. **1.** умал. ум, разум **2.** експр. умниче, ѣмно детѣ: **to je náš ~ek** товѣ е наше-то умниче, ѣмно детѣ

rozpačitě нар. стеснително, смутѣно, нерѣшително

rozpačit|ý, -á, -é **1.** стеснителен, притеснителен **2.** нерѣшителен, несмѣл, несѣгурен: **~ý člověk**

нерѣшителен човѣк; **~ý úsměv** стеснителна усмѣвка

rozpad, -u м. разпѣдане, разложѣние, разлѣгане: **~ kolonializmu** разпѣдане на колониализма; **~ radioaktivních prvků** физ. разпѣдане на радиоактивни елемѣнти

rozpad|at se, rozpadáv|at se несв. **1.** обикн. третол. **-á se** разпѣда се, разлѣга се, разрушѣва се **2.** безл. **-á se** запѣчне да валѣ, завалѣ (за гѣст продѣлжителен сняг)

rozpad|nout se, обикн. третол. **-ne se** св. **1.** разпѣдне се, разрушѣ се **2.** прен. разделѣ се, разцѣпи се

rozpak|ovat, -uji/разг. -uju св. (co) разопѣквам, развѣя (нещо)

rozpak|ovat se, -uji se/разг. -uju se несв. смущѣвам се, стеснявам се: **~ovat se říci, napsat** стеснявам се да кѣжа, да напиша

rozpa|ky, -ků м. само мн. **1.** стеснѣние, смущѣние: **být v/na ~cích** смущѣвам се, смутѣн съм; **přijít, upadnout do ~ků** смутѣ се; не знѣя каквѣ да прѣва от смущѣние **2.** несѣгурност, колебѣние: **být dlouho na ~cích** дѣлно се колебѣя **3.** съмнѣние, затруднѣние

rozpálen|ý, -á, -é **1.** нажежѣн: **~á kamna** нажежѣна пѣчка **2.** прен. разпѣлен, разгорѣшѣн: **~é tváře** пламѣтѣщи бѣзи; **dítě je celé ~é** детѣто горѣ, ѣма температура

rozpál|it, -ím св. **1.** (co) нажежѣ, нагорѣшѣ (нещо): **slunce ~ilo půdu** слѣнцето нажежѣ земѣта **2.** (koho – вин.) прен. разпѣля, ентусиизирам (някого): **~it publikum** възпламеня, доведѣ до възтѣрг пѣбликата

rozpál|it se, -ím se св. **1.** нажежѣ се, нагорѣшѣ се **2.** разгорѣшѣ се, ентусиизирам се

rozpal|ovat, -uji/разг. -uju несв. **1.** (co) нажежѣвам, нагорѣшѣвам (нещо) **2.** (koho – вин.) прен. разпѣлвам, възпламенявам, ентусиизирам (някого)

rozpal|ovat se, -uji se/разг. -uju se несв. **1.** нажежѣвам се, нагорѣшѣвам се **2.** разпѣлвам се, възпламенявам се, пламѣвам, ентусиизирам се: **~ovat se hněvem, láskou** експр. пламѣвам, възпламенявам се от гнѣв, от любѣв

rozpá|rat, -řu/-rám св. (co) **1.** разпѣря (нещо) **2.** разплѣтѣ (пуловер и под.)

rozparcel|ovat, -uji/разг. -uju св. (co) разпарцѣлирам (нещо), разделѣ (нещо) на парцѣли: **~ovat pole** парцѣлирам нѣва

rozpar|ek, -ku м. цѣпка, страничен отвѣр на полѣ; рѣзрез на полѣ

rozpařen|ý, -á, -é напѣрен, нагорѣшѣн от пѣра

rozpař|it, -ím св. (koho, co) загрѣя, стѣпля на пѣра, напѣря (някого, нещо)

rozplěci, разг. **rozplěct**, -eču/книж. -eku св. (со)

1. започна да пекà (нещо) 2. опека (нещо) до крèхкост: ~ci tvrdé housky препека stàри хлèбчета

rozpečet[it, -ím св. (со) разпечàтя (нещо), махна печàт (от нещо)

rozpékat, разг. **rozpíkat**, -kám нескв. (со) 1. напичам, започвам да пекà, да грèя (нещо) 2. опичам (нещо) до крèхкост

rozpěrk[a, -y ж. техн. разпòрка, разпънка; лòст за поддържане на разстояние

rozpěrn[ý, -á, -é раздалечаващ, раздалечителен

rozpětí[í, -í ср. 1. раздалеченост, разстояние между две тóчки 2. диапазон, òбсèг, рàдиус на дèйствиe; интервàл: v ~í dvou hodin в грàниците, в рàмките на двà чàса 3. авиац. разпèреност (на крила на самолет)

rozpích[at, -ám св. (со) избодà, нараня с убòждания (нещо): ~at si při šití prsty избодà си прèстите при шие

rozpínací[í, -í разкопчаващ се: ~í bunda яке с щип

rozpínat se, -ám se нескв. 1. разкопчавам се 2. разширявам се, разпростирам се 3. прен. проявявам експанзивност, разполагам се пòнаширòко

rozpínavě нар. 1. разширяващо се 2. експанзивно, експанзионистично 3. надýто, горделиво, самонадèяно

rozpínavost, -i ж. 1. експанзионизъм 2. физ. хим. разширяемост (на газове и под.)

rozpínavý[ý, -á, -é 1. физ. хим. разширяващ се 2. експанзивен: ~á politika експанзивна политика

rozpis, -u м. разписàние, програма, разпределèние: ~ výrobních úkolů разпределèние на производствени задàчи

rozpisk[a, -y ж. спецификация (формуляр)

rozpis[ovat, rozepisovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) 1. разпредèлям, възлàгам (нещо): ~ovat úkoly разпредèлям, възлàгам задàчи 2. преписвам (отделни части) в пòвече екземпляри: ~ovat noty преписвам нòти по пàртии 3. оstar. обявявам (конкурс и под.)

rozplít se, -iji se/разг. -iju se св. 1. обикн. третол. -ije se разлèе се, разтечè се (и попиe) (за течност): kaňka se ~ila кàпката се разтèче и попи 2. обикн. третол. -ije se разлèе се, размàже се, загуби (ясни) очертàния (за буква и под.): písmeno se ~ilo бýквата се размàза 3. рядко разпия се, запия се; започна да пия (много)

rozpítv[at, -ám св. (со) 1. направа дисèкция (на

нещо) 2. прен. анализирам в подрòбности (творба, чувство и под.)

rozplácl[ý, rozplácnutý, -á, -é сплèскан, приплèскан, разплèскан

rozplác[nout, -nu св. (кого, со) разплèскам, сплèскам, смàчкам, смàжа (някого, нещо): ~nout mouchu убия, смàчкам мухà

rozplákat, -áču/книж. -áči св. (кого – вин.) разплàча, разревà (някого)

rozplákat se, -áču se/книж. -áči se св. разплàча се, разревà се

rozplán[ovat, -uji/разг. -uju св. (со) планирам, запланувам, изработя подрòбен плàн (за нещо)

rozplavb[a, -y ж. квалификационен, подрòбен етап от състезàние по плуване

rozplav[it, -ím св. (со) размия, разтвòря (глина, кал и под.)

rozplemen[it se, обикн. третол. -í se св. размножи се, развèди се, разплоди се, наплоди се (за животно)

rozplesk[nout, -nu св. (со) сплèскам, смàчкам, разплèскам (нещо)

rozplesk[nout se, -nu se св. сплèскам се, разплèскам се

rozplést, -etu св. (со) разплетà (нещо): ~ést si copу разплетà си плитките

rozplést se, обикн. третол. -ete se св. разплетè се **rozplét**[at, -ám нескв. (со) разплита (нещо)

rozplét[at se, обикн. третол. -á se нескв. разплита се

rozplízl[ý, -á, -é 1. размèкнат, разкиснат, лгав и прен. 2. разлят, неясен, с неясни очертàния; размйт, мъгльав: ~ý referát разлят, размйт доклад

rozply[nout se, -nu se св. 1. обикн. третол. -ne se разлèе се 2. обикн. третол. -ne se разтопи се 3. обикн. третол. -ne se прен. разпрèсне се, разнесè се, изчèзне: poslední naděje se ~nula изчèзна, изпари се и последната надежда 4. разтопя се (от нещо): samou láskou by se ~nul от любов щеше да се разтопи

rozplýv[at se, -ám se нескв. 1. обикн. третол. -á se разлива се 2. обикн. третол. -á se разтопява се 3. обикн. третол. -á se прен. изчèзва, губи се 4. (čít) експр. разтапям се (от нещо): ~at se ochotou разтапям се от любèзност, от любèзничене

rozplývav[ý, -á, -é 1. размàзан, полутèчен, топящ се 2. неясен, мъгльав; кòйто e с неясни грàници; неопределèн

rozpoč[et, -tu м. 1. бюджет: státní ~et държавен бюджет **udělovat** **čáru, škrt přes ~et** осуeтя намерèнията, плàновете на някого

rozpočítadl|o, -a *ср.* (дѣтска) бройлка, брѣнка
rozpočít|at, -ám, rozpočíst, -čtu *св. (со)* раз-
 пределя, направа си сметка, пресметна, из-
 числя (нещо): **~at si peníze** разпределя си
 парите, направа сметка на парите си
rozpočítáv|at, -ám *несв.* изчислявам, пресмятам,
 права сметка: **~at na prstech** смятам, броя на
 прѣсти
rozpočtář, -e *м.* човѣк, който изработва бюджет
rozpoj|it, -ím *св. (со od čeho)* разпой, разединя,
 отделя, откача (нещо от нещо)
rozpoj|it se, -ím se *св.* разпой се, разединя се,
 отдели се, откача се: **lokomotiva se ~ila** локо-
 мотивът се откачи
rozpoj|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со od čeho)*
 разпоявам, разединявам, отделям, откачвам
 (нещо от нещо)
rozpoj|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* раз-
 появам се, разединявам се, отделям се, от-
 качвам се
rozpolcen|í, -í *ср.* 1. разполовяване, разделяне
 на две части 2. *прен.* раздвояване
rozpolcen|ý, -á, -é 1. разполовен, разсечен,
 разделен на две 2. *прен.* раздвоен
rozpolc|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* 1. раз-
 сичам на две (нещо) 2. *обикн. третол. -uje*
прен. раздвоява (някого)
rozpoložen|í, -í *ср.* душевно разположение,
 настроение
rozpolť|it, -ím *св. (со)* 1. разрежа на две, разпо-
 ловя (нещо) 2. *обикн. третол. -í* *прен.* раз-
 двой (някого)
rozpome|nout se, -nu se *св. (na koho, na co)*
 спомня си, сѣта се, досѣта се (за някого, за
 нещо): **~nula se na své dětství** тя си спомни за
 дѣтството си
rozpomín|at se, -ám se *несв. (na koho, na co)*
 спомням си, сѣщам се, досѣщам се (за някого,
 за нещо)
rozpor, -u *м.* 1. противорѣчие: **dostávat se do ~u**
 изпадам в противорѣчие; **třídní ~u** класови
 противорѣчия; **jeho slova jsou v ~u s jeho**
činy думите му са в противорѣчие с дѣлата
 му 2. несъгласие, спор, разногласие
rozporc|ovat, -uji/разг. -uju *св. (со)* разделя
 (нещо) на порции: **~ovat moučník** разделя
 сладкиш на порции
rozporné *нар.* 1. противоречиво 2. противо-
 положно
rozpornost, -i *ж.* 1. противоречивост 2. проти-
 воположность
rozporn|ý, -á, -é 1. противоречив: **~á bytost**
 същество, изтъкано от противорѣчия 2. про-

тивоположен: **~é myšlenky** противоположни
 мисли, идеи
rozpouštěd|l|o, -a *ср. физ. хим.* разтворител
rozpoušt|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв. (со)* 1. *хим.*
 разтварям (нещо) 2. разпускам, разтърям
 (нещо): **~ět parlament** разпускам парламѣнт
 3. разпускам, отпускам (нещо): **~ět vlasy**
 разпускам коси
rozpoutan|ý, -á, -é 1. развързан 2. разбушван,
 развихрен: **~é živly** разбушвани стихии
rozpout|at, -ám *св.* 1. (koho, co) развържа, осво-
 бодя (някого, нещо): **~at vězni ruce** развържа
 ръцете на затворник 2. (со) *прен.* развихря,
 раздъхам, разпала (нещо): **~at válku** пре-
 дизвикам, разпала война
rozpout|at se, -ám se *св.* 1. развържа се 2. разра-
 зя се, развихря се: **bouře se ~ala** бурята се
 разрази, развихри
rozpovídat se, -ám se *св.* разприказвам се,
 разприкажа се
rozpozn|at, -ám *св. (со)* разпозна, различа, иден-
 тифицирам (нещо): **lékař ~al chorobu** лекарят
 постави диагноза
rozpoznávac|í, -í, -í отличителен, различителен,
 идентификационен
rozpracovan|ý, -á, -é 1. разработен 2. който е в
 стадий на разработване, на изработване: **~á**
výroba започнато, но незавършено производ-
 ство; **~é projekty** проекти в стадий на раз-
 работка
rozprac|ovat, -uji/разг. -uju *св. (со)* 1. заработя,
 започна работа (върху нещо): **~ovat článek**
 започна работа върху статия 2. разработя, раз-
 вийа (нещо): **~ovat námět pro film** разработя
 сюжет за филм 3. разработя, приуча (нещо)
 към работа: **~ovat prsty** разработя, раздвижа
 прѣсти за работа
rozpraskan|ý, -á, -é 1. напукан 2. олющен
rozprask|at se, обикн. третол. -á se *св.* 1. на-
 пуква се (за лед, устни, ръце и под.) 2. олющи
 се (за мазилка)
rozpráš|it, -ím *св.* 1. (со) разпрѣсна, разсипя,
 прѣсна (прахообразна субстанция); пулве-
 ризирам (течност) 2. (koho – вин.) *прен.*
експр. разпрѣсна, разбий на пух и прах (ня-
 кого) 3. (со) унищожа (нещо): **~it pochybno-**
sti, iluze разсѣя, пропѣдя съмнѣния, илюзии
rozprašovač, -e *м.* пулверизатор, спрѣй
rozpraš|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. (со) раз-
 прѣсвам, разсипвам, прѣскам (прахообразна
 субстанция); пулверизирам (течност) 2. (ко-
 хо – вин.) *прен. експр.* разпрѣсвам, разбивам
 на пух и прах (някого) 3. (со) разсѣйвам, про-
 пѣждам, унищожавам (нещо)

rozprav|a, -y ж. 1. лит. разсъждение, трактат 2. обсъждане, разискване, беседа: **parlamentní ~a** парламентарни разисквания, дебати **rozpráv|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í** неск. (о кот, о чет; со; s kým) 1. разprávям, разказвам (за някого, за нещо; нещо; с някого) 2. беседвам: **~ět o plánech do budoucna** дискутирам върху планове за бъдещето

rozprá|et, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. (о кот, о чет; со; s kým) 1. разprávям, разказвам (за някого, за нещо; нещо; с някого) 2. беседвам: **~ět o plánech do budoucna** дискутирам върху планове за бъдещето

rozprch|nout se, обикн. мн. -neme se св. разбягаме се, разпръснем се: **kluci se ~li jako hejno vrabců** момчетата се разбягаха, разпръснаха като ято врабци

rozprod|at, -ám св. (со) разпродам (имот, стока и под.)

rozprodáv|at, -ám неск. (со) разпродавам (нещо): **~at zboží** разпродавам стока

rozprodej, -e м. разпродажба: **~ levného zboží** разпродажба на преоценени стоки

rozprostí|at, -ám неск. (со кат, по чет) простирам, разпростирам, постылам (нещо някъде, върху нещо)

rozprostír|at se, обикн. третол. -á se неск. разпростира се, разстїла се

rozprostř|ít, -řu св. (со кат, по чет) разпростра, простра, разположа, разстїля (нещо някъде)

rozprostř|ít se, обикн. третол. -ře se св. 1. разпростре се, разстїле се/разстїли се (за мъгла) 2. прен. спусне се, настани се: **noc se ~řela** нощта се спусна

rozproud|ít, -ím св. 1. (кого, со) раздвїжа, приведа в движение (някого, нещо) 2. (со) накарам (нещо) да течє, да струй 3. (со) прен. подхва̀на, предизвикам (нещо): **~it diskusi** предизвикам дискусия

rozproud|ít se, обикн. третол. -í se св. 1. раздвїжи се, приведе се в движение 2. заструй, потече, раздвїжи се: **krev se mu ~ila cvičením** кръвта му се раздвїжи от гимнастиката 3. прен. разгорй се: **~ila se diskuse** пла̀мна, започна оживєна дискусия

rozprsk|nout se, -nu se св. избўхна, прїсна се на мálки парчєта

rozprš|et se, безл. -í se св. заваля (джд): **(k ránu) se ~elo** призори заваля

rozprád|at, -ám неск. (со) 1. разтъкавам, разплїтам, разнїщвам (нещо): **~at koberec** разтъкавам кїлим 2. разпростїрам, изплїтам (мрежа) 3. развївам, разгрїщам (разговор, дебат)

rozpráh|nout, -nu св. (со) размáхна, замáхна: разпїря, разпростра (ръце): **~nout náruč** разтвóря обътия;

rozpráh|nout se, -nu se св. (-; čím) 1. замáхна: **~nul se po klukovi** (-; с нещо) тóй замáхна към момчєто 2. разпрєгна (кон и под.)

rozpráh|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) разпростїрам, разпїрвам, размїтам (ръце и под.)

rozpráh|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. (-; čím) замáхвам (-; с нещо)

rozpř|íst, -edu св. (со) 1. разтъка, разплєта, разнїщя (тъкани и под.): **~íst koberec** разнїщя кїлим 2. разпростра, изплєта (мрежа и под.): **pavouk ~edl v koutě pavučinu** паяк изплєте, разпростря паяжина в ѓгъла; **~edl síť svých nástrah** прен. тóй разположи, изплєте мрежата си от клóпки 3. книж. остар. развїя в подробности (идеи, дискусия и под.)

rozpř|íst se, -edu se св. 1. разпрєда се, запóчна интензивно да прєда: **kočka se ~edla** кóтката се разпрєде, размїрка 2. книж. разгїрна се, развїя се, развїржа се (за разговор, дебат и под.): **~edla se živá diskuse** разгїрна се оживєна дискусия

rozptyl, -u м. физ. диспєрсия, разсїйване: **~ světla** разсїйване на светлїната 2. разпрїсване; воен. разсредотчáване

roptýlen|í, -í ср. 1. разсїйване, разпрїсване 2. развлєчение, разведряване, разсїйване 3. физ. разпрїсване, дифúзия

rozptýlenost, -i ж. 1. разпїляност, разхвїрляност 2. разсїяност

rozplýlen|ý, -á, -é 1. разпрїснат 2. прен. разсїян: **být ~ý** разсїян сьм

rozptýl|ít, -ím св. 1. (со) разпрїсна, разпїлєя (нещо): **slunce ~ilo ranní mlhu** слнцєто разпрїсна ўтрїнната мъгла; **~it bacily** разпрїсна, разнеса бацили, зараза 2. (кого, со) разпрїсна, разбїя, разгóня: **~it nepřítel** обърна в бягство, разпрїсна, разбїя враг; **vítr ~il mraky po nebi** вятърът разгóни облаци по небєто 3. (со) разсїя, разпрїсна, пропїдя (мисли и под.): **~it pochybnosti, obavy, rozpaky** разсїя, пропїдя сьмнєния, страховє, колебáния 4. (кого, со) разсїя (някого), отвлєка внимáниєто (на някого): **hra ~ila pozornost dětí** играта разсїя децáта, отвлєче внимáниєто на децáта 5. (кого – вин.) разсїя, разведря, развесєля (някого): **kniha vás ~í** кнїгата ще ви разсїє, ще ви разведри; **potřebuje společnost, která by ji ~ila** тя їма нўжда от компáния, кóято да я разсїє

rozptýl|ít se, -ím se св. 1. обикн. третол. -í se разпрїсне се, прїсне се, разпространї се, разпїлєє се: **vůně se ~ila vzduchem** аромáтът се прїсна, разнїєє из вїздуха 2. обикн. мн. -íme се прїснем се, разбягаме се, разпрїснем се в

различни посѣки: **děti se ~ily po zahradě** децата се прѣснаха в градината **3. обикн. третол. -í se** разсѣе се, разпрѣсне се, стопи се: **obavy se ~ily** страховѣте се разсѣяха, стопиха **4. разсѣа се (за човек): pozornost lidí se ~ila** вниманието на хората се разсѣа **5. разсѣа се, разведрѣ се, развеселѣ се: ~it se četbou, hrou** развлека се, разведрѣ се с четене, със свирене **rozptylk|a, -y ж. физ.** разсѣйваща лѣща **rozpůjč|it, -ím св. (co)** раздѣм, дѣм на зѣм на различни мѣста (нещо) **rozpůjč|ovat, -uji/разг. -uju неск. (co)** раздѣвам, дѣвам на зѣм на различни мѣста (нещо) **rozpuk, -u м.** разпукване, развиване (на цвят, на пѣнка): **děvče v ~u mládí** прен. разцѣфваща в млáдост девѣйка **rozpukan|ý, -á, -é** разпукан, напукан: **horečkou ~é rtu** напукани от висѣка температура љстни **rozpuk|at (se), обикн. третол. -á (se) неск.** **1.** пѣка се, напѣква се **2.** разпѣква се, разцѣфтва, разцѣфва, развива се **rozpukl|ý, -á, -é** разпукнат, разпукнал; напукан, пукнат, попукан **rozpuk|nout (se), обикн. третол. -ne se св.** **1.** пѣкне се, напѣка се: **stěna se na mnoha místech ~la** стената се пѣкна, се е напѣкала на много мѣста **2.** разпѣкне се, разцѣфти, разцѣфне, развие се: **růže sotva ~la** рѣзата едвѣ е разпѣкнула цвѣт **rozpůl|it, -ím св. (co)** разделя на двѣ чѣсти, разполовя (нещо) **rozpustil|ec, -ce м. 1.** немѣрно, пѣлаво детѣ; немѣрник, лудѣтина **2.** разѣздан човек **rozpustilost, -i ж. 1.** пѣлавост, немѣрство **2.** разѣзданост **rozpustil|ý, -á, -é 1.** пѣлав, немѣрен **2.** разѣздан **rozpust|it, -ím св. 1. (koho, co)** разпѣсна, освобѣдѣ (някого, нещо): **~it žáky** разпѣсна ученици; **~it parlament** разпѣсна парламѣнт; **~it personál, vojsko** освобѣдѣ, съкратѣ персонал; разпѣсна войска; **it si vlasy** разпѣсна, развѣржа си косата **2. (co; co v čem)** разтвѣря (нещо; нещо в нещо): **~it látku** хим. разтвѣря вещество; **~it cukr v čaji** разтвѣря захар в чай **3. (co)** разтопѣ, стопѣ (нещо): **~it máslo, vosk** разтопѣ, стопѣ мѣсло, вѣсък **rozpustn|ý, -á, -é** разтворѣм **rozpuštěnin|a, -y ж.** разтвѣр **rozradostněl|ý, rozradostněn|ý, -á, -é** зарѣдван, вѣсел, развеселѣн **rozradostn|it, -ím св. (koho – вин.)** зарѣдвам, развеселѣ (някого) **rozradostn|it se, -ím se св.** зарѣдвам се, развеселѣ се

rozrazil, -u м. бот. верѣника, великденче (Veronica) **rozraz|it, -ím св. (co) 1.** разбѣя, счѣпя (нещо) **2.** разсѣка, раздвоѣ (нещо): **blesk ~il strom** светкавица разсѣче, поразѣ дѣрвѣто **3.** разбѣтам (множество от хора и под.) **rozráž|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. (co) 1.** разбѣвам, счѣпвам (нещо) **2.** разсѣчам, пѣря (вълни и под.) **3.** разбѣтвам, раздвоѣвам (множество от хора и под.) **rozrostl|ý, -á, -é** разрѣснал се **rozruch, -u м. 1.** вълнѣние, раздвѣжване, оживлѣние: **kniha vzbudila velký ~** книгата предизвика голямо вълнѣние, оживлѣние **2.** безпокойство, тревѣга, смут, смущѣние **rozr|ůst se, обикн. третол. -oste se св. 1.** разрѣсне се, избуй: **strom se mohutně ~ostl** дѣрвѣто мѣчно избуй **2.** разрѣсне се, придобѣ значителни размѣри: **město se hodně ~ostlo** градѣт много се разрѣсна **rozrůst|at se, обикн. третол. -á se неск. 1.** избуйва: **maliní se ~alo po celé zahradě** малините избуйваха, обхвѣщаха цялата градина **2.** разрѣства се, разпространѣва се, нарѣства: **město se ~á** градѣт се разрѣства; **dluhy se ~ají** дълговете нарѣстват **rozrušen|í, -í ср. 1.** вълнѣние, възбѣда: **~ím nemohla usnout** от вълнѣние тя не мѣжеше/не можѣ да заспѣ **2.** разстрѣйване, разрушѣване, разпѣдане **rozrušen|ý, -á -é 1.** развълнѣван, възбѣден, разтревѣжен, разстрѣен (за човек) **2.** разрушѣн, нарушѣн, разстрѣен (за предмет) **rozruš|it, -ím св. 1. (koho – вин.)** развълнѣвам, разтревѣжа, разстрѣя, смѣтя (някого): **přítelova smrt ho velmi ~ila** смѣртта на приятѣля много го разстрѣи **2. (co)** разрушѣ, разстрѣя, унищожѣ (нещо): **~it výrobu** разстрѣя, подкѣпѣя, нарушѣ производство **rozruš|it se, -ím se св. 1.** развълнѣвам се, разтревѣжа се, разстрѣя се, смѣтя се **2. обикн. третол. -í se** разрушѣ се, разстрѣи се **rozrůzn|it, -ím св. (koho, co) книж. 1.** разграничѣ, диференцирам (нещо от нещо), открѣя, отличѣ (нещо) **2.** различѣ, разнообразѣ, разсѣя (нещо); създѣм различѣя (между нещата): **~it výrazové prostředky** разнообразѣ, създѣм различни изразни средства **rozrýp|at, -ám/-u св. (co)** разрѣя, разрѣвя, набраздѣ, разкѣпѣя (нещо) **rozr|ýt, -yji/разг. -uju св. (co)** разрѣбя, набраздѣ, издѣлбѣя (нещо): **tvář ~ytá vráskami, jizvami** лицѣ, набраздѣно от брѣчки, издѣлбѣно от рѣни, от бѣлезѣ

rozřad|it, -ím св. (co) разпределя, разделя, подреда, наредя (нещо) по някакъв признак: **~it vozu** ж.п. разпределя вагони според направлението

rozřad|ovat, -uji/разг. -uju несл. (co) разпределям, разделям, подреждам, наредждам, класифицирам (нещо)

rozřed|it, -ím св. (co; co čím) разреда (нещо; нещо с нещо): **~it víno vodou** разреда вино с вода

rozřeš|it, -ím св. (co) решава, разреша (спор и под.)

rozřeš|it, -ím св. (co) решава, разреша (спор и под.): **~it problém, spor** разреша проблем, спор; **~it rovnici** решава уравнение

rozřez|at, -žít/-zám св. (co) разреза; нарежа (нещо): **~zat novou knihu** разреза нова книга

rozříz|nout, -nu св. (co) разреза, срежа, реже (нещо): **~nout jablko** разреза ябълка

rozsad|it, -ím св. (koho – вин.) 1. разположа (някоу) да седнат на много места: **~it hosty kolem stolu** наредя гости да седнат около масата 2. (co) разсажда, насажда, засажда (нещо): **~it sazeničky** насажда разсад

rozsad|it se, обикн. мн. -íme se св. насядаме, седнем на различни места, разположим се: **~ili se do lavic** насядаха, разположиха се, седнаха по чиновете

rozsah, -u м. 1. обем, големина, размер: **~ rozemku** големина на парцел 2. обсег, обхват: **~ působnosti** обсег, обхват на компетентност; **~ nástroje, hlasu** диапазон на музикален инструмент, на глас; **~ výroby, slovníku** обем на производство, на речник; **v ~u něčeho** в границите, в рамките на нещо; **v plném, v celém ~u** в пълен обем

rozsáhle нар. обширно, пространно, обемно

rozsáhlost, -i ж. обширност, пространност, обем, обемност

rozsáhl|ý, -á, -é обширен, пространен, обемен: **~á síť obchodů** широка мрежа от магазини; **~é znalosti** обширни познания

rozsáp|at, -u/-ám св. (koho, co) разкъсам свирепо (някого, нещо): **pes ~al slepici** кучето разкъса кокошка

rozsáz|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. 1. (koho – вин.) разположа (някоу) да седнат на различни места 2. (co) разсажда (нещо)

rozsaz|ovat, -uji/разг. -uju несл. 1. (koho – вин.) разполагам (някоу) да седнат на различни места 2. (co) разсаждам (нещо)

rozsed|at se, -ám se несл. 1. обикн. мн. **-áme se** сядаме на различни места, настаняваме се да седнем: **hosté se ~ají na svá místa** гостите сядат по местата си 2. обикн. мн. **-áme se** отдръпваме се, раздалечаваме се със сядане:

~ají se, aby mu uvolnili místo те се отдръпват, раздалечават се, за да му освободят място да седне 3. обикн. третол. **-á se** пъка се, разцепва се, напъква се, разтваря се: **staré trámy se už ~ají** старите греди вече се пъкат; **suchem se půda ~á** от сұшата земята се пъка

rozsedl|in|a, -y ж. пукнатина, цепнатина, разсёд: **~a ve zdi** пукнатина в стената

rozsed|nout, -nu св. (co) повреда, унищожа (нещо) при сядане: **~nout si klobouk, brýle** смачкам си шапката, очилата при сядане

rozsed|nout se, -nu se св. 1. обикн. мн. **-neme se** насядаме на различни места: **~nout se kolem stolu** насядаме около масата 2. обикн. мн. **-neme se** отдръпнем се, раздалечим се със сядане: **~li se po místnosti** те се разпръснаха да седнат из стаята 3. обикн. третол. **-ne se** пъкне се, разпъкне се, сцёпи се: **skály se ~ly** скалите се пъкнаха, сцёпиха

rozsek|at, -ám, rozsek|nout, -nu св. (koho, co) 1. разсека (веднъж на две парчета), разсека

развързва Гърдиевия възел 2. насека, нацёпя (дърва) 3. счүпя, разбия, смачкам, потроша, унищожа (нещо): **~at auto při havárii** разбия, счүпя кола при катастрофа; **kritik ~al premiéru** прен. критикът направи премиерата на пұх и прах, критикът разнищи премиерата ◆ **cucky, na padrt'** напұва нёщо на сол, разбия нёщо на пұх и прах

rozsev, -u м. 1. разсяване, разсёйване 2. мед. разсёйки

rozsévač, -e м. 1. сеяч 2. разносител, разпространител: **~ bacilů** разпространител на бацили

rozšev|at, -ám несл. (co) 1. сёя, разсявам, посявам (нещо) 2. прен. книж. разпространявам, разнасям (нещо): **kulomet ~al smrt** картёчницата сёеше смърт

rozsl|ít, -ejí/разг. -eju св. (co) 1. посёя, насёя (нещо) 2. прен. книж. разпространя, разнеса (нещо): **~ít hrůzu, zkázu** разнеса ужас, гибел

rozsoch|a, -y ж. чатал, соха, разсөха: **~a stromu** вилообразно, чаталесто стебло или клон

rozsochat|ý, -á, -é чаталест, разохат

rozsoud|it, -ím св. 1. (co) остар. отсёдя, решава (нещо), взёма отношение (по нещо): **těžko ~it, na čí straně je vina** трұдно е да се отсёди кой е виновен 2. (co) остар. взёма съдебно решение (по нещо): **~it spor** взёма решение по спор 3. (koho – вин.) отсёдя, решава, кажа кой е прав: **nehádejte se, ~ím vás** не сё карайте, аз ще кажа кой е прав!

rozst|onat se, -ůnu se св. разболёя се, заболёя:

rozsyplat, -u/-ám св. (co) 1. насыпа, изсыпа (*нещо*): ~at drůbeží zrní насыпа зърно/зърна на птици 2. разсыпа (*нещо*): ~at slánku разсыпа солница 3. срůта, съборя (*сграда и под.*): ~at pec съборя пещ

rozsyplat se, обикн. третол. -e se/-á se св. 1. насыпе се 2. разсыпе се, изсыпе се 3. срине се, разпадне се, събори се, срůти се **prádlo se ~alo** бельото се скъса, разпадна се

rozsypráv|at, -ám нескв. (co) насыпвам, разсыпвам изсыпвам (*нещо*)

rozsypráv|at se, обикн. третол. -á se нескв. 1. насыпва се, изсыпва се 2. рони се, разпада се, сине се

rozšafně нар. далновидно, внимателно, разумно, благоразумно

rozšafnost, -i ж. далновидност, благоразумност

rozšafn|ý, -á, -é далновиден, внимателен, благоразумен, разумен

rozšifř|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) дешифрирам (*нещо*): ~at tajnou zprávu дешифрирам тайно съобщение, известие

rozšíř|í, -í ср. 1. мед. разширение, увеличение: ~í žaludku разширение на стомаха 2. разпространение, дистрибуция: kniha dosáhla značného ~í книгата получи широко разпространение

rozšíř|it, -ím св. (co) 1. разширя, увелича (*нещо*): ~it ulici разширя улица; ~it výrobu aut разширя, увелича производството на автомобили; ~it zlomek мат. разширя дроб 2. разпространя, разглася (*идея, новина и под.*)

rozšíř|it se, обикн. третол. -í se св. 1. разшири се, увеличи се 2. разпространи се, разнесе се, разгласи се

rozšíř|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) 1. разширявам, увеличавам (*нещо*) 2. разпространявам, разнасям, разгласявам (*нещо*)

rozšíř|ovat se, обикн. третол. -uje se нескв. 1. разширява се, увеличава се 2. разпространява се, разнася се, разгласява се

rozškátulk|ovat, -uji/разг. -uju св. (co) експр. (педантично и формално) разпределя, сортирам (*нещо*)

rozškleb|it, -ím св. (co) 1. изкривя (*лице*) в гримаса 2. разкривя, разтвора (*уста*)

rozškleb|it se, -ím se св. 1. направа гримаса 2. разтвора, раззина уста

rozškrábáv|at, -ám, rozškrab|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) издрасквам, разчесвам (*нещо*)

rozškráb|nout, -nu, rozškráb|at, -ám св. (co) издраскам, разчеша (*нещо*)

rozškrť|nout, -nu св. (co) запала с драскане (*клетка кибрит*)

rozškub|at, -ám, rozškub|nout, -nu св. (со) разкъсам, изкъсам (нещо), раздѣра (нещо) на парчета: **~at zlostí dopis** от ѝд накъсам писмò на парчета

rozšlap|at, -u/-ám св. 1. (koho, со) стѣпча, изпотѣпча, сгъзя, смъчкам, изпогъзя (някого, нещо): **~at jahody na záhoně** изпотѣпча лехà с ѝгоди 2. (со) разгъзя, разширя; разнесà (нещо): **~at popel po pokoji** разгъзя пѣпел из стàята 3. (со) разтѣпча, разгъзя, разширя (обувки) 4. (со) завъртя с гъзене, с кракà (нещо): **~at kolo** задвѣжа колелò с кракà 5. (со) пейор. разглася, разпространя, одумам (нещо) по-дробно

rozšlap|nout, -nu св. 1. (koho, со) стѣпча, смъчкам, смàжа (някого, нещо): **~nout ořech** счупя òрех с крак 2. (со) поднòся, разгъзя (обувки) да се разширят

rozšleh|at, -ám св. (со) разбѣя (сметана и под.): **~at bilek** разбѣя белтък

rozšněř|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) развържа (обувки, корсет и под.)

rozšněřováv|at, -ám нескв. (со) развързвам (нещо): **~at (si) boty, šněřovačku** развързвам си обувки, корсет

rozšpendl|it, -ím св. (со) махна карфѣци (от нещо); разг. разкарфѣча (нещо)

rozšrot|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) смѣля, раздробя на дребно (фураж), направа ярма, силажѣрам (нещо)

rozšroub|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) развинтя (нещо)

rozštěp, -u м. сцѣпено, разцѣпено, разпукано място

rozštěpen|ý, -á, -é разцѣпен, разединен, разпукан

rozštěpl|it, -ím св. 1. (со) разцѣпя (нещо) 2. (koho, со) разделя, разединя (някого, нещо): **~it hnutí, organizaci** разединя, разцѣпя движѣние, организация; внесà разкòл в движѣние, в организация

rozštípl|at, -ám св. (со) нацѣпя (нещо): **~at dříví** нацѣпя дървà

rozštípl|nout, -nu св. (со) разцѣпя (дърво и под.)

rozšřouch|at, -ám св. (со) размъчкам, стрѣя (нещо): **~at brambory** смъчкам, стрѣя картòфи (на пюре)

rozšum|ět se, обикн. третол. -í se, 3. мн. -ějí se/-í se св. зашумѣ, разшумѣ се, вдѣгне шум

rozťáč|et, -ím, 3. мн. -ějí/-í нескв. 1. (koho, со) завъртам, завъртявам (някого, нещо): **~et vrtuli, kolotoč** завъртам пѣрка, витлò; завъртам въртелѣжка 2. (со) публ. развъртам, засѣйвам (дейност и под.): **~et výrobu** развъртам, задѣйствам производство 3. (со) размо-

тавам, развивам, разгъвам (нещо): **~et hadici** размотавам маркуч; **~et svinutou látku** разгъвам навѣт (на тòп) плàт 4. (со) разг. експр. разпилявам, прѣскам, хàрча (пару)

rozťáč|et se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se нескв. 1. завъртам се 2. разгрѣщам се, развъртявам се, развивхрям се (за дейност и под.) 3. развъртявам се, размотавам се

rozťah|at, -ám св. (со) експр. 1. разхвърля, разпрѣсна, размѣкна, разнесà (вещи и под.) 2. размѣкна, разнесà, изпокрадà (вещи и под.)

rozťah|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) 1. разпѣрвам, разгрѣщам, разтѣгам (нещо): **~ovat rybářské sítě** разгрѣщам, разпростѣрам, хвърлям рибàрски мрѣжи; **~ovat náručí** отвàрям, разтвàрям обѣтия 2. разтѣгам, разширявам (нещо): **~ovat harmoniku** разтѣгам акордеòн

rozťah|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. 1. разпѣрвам се, разгъвам се, разгрѣщам се 2. обикн. третол. **-uje se** разтѣга се, разширява се: **teplem se tělesa ~ují** физ. телàта се разширяват от топлинàта 3. намѣствам се, настанявам се на чуждо място, разпростѣрам се

rozťáh|nout, -nu св. (со) 1. разтегля, разтѣгна (нещо): **dát si ~nout boty** дам да ми разширят обувките 2. опѣна (нещо) 3. разгърна (вестник), разтвòря (чадър)

rozťáh|nout se, -nu se св. опѣна се, изтѣгна се: **~nout se na ledě** падна, изпружа се върху ледà **rozťáp|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í** нескв. (со) 1. запàлвам, разпàлвам, наклàждам (печка) 2. разтопявам (метал и под.)

rozťál|ý, -á, -é разтопен

rozť|át, -aji/разг. -aju св. разтопя се и прен.: **po těch slovech ~ál** прен. след тѣзи думи тòй се разтопи, омѣкна от умилѣние

rozťav|it, -ím св. (со) разтопя, стопя (метал и под.)

roztažnost, -i жс. 1. еластичност, разтегàемост, разширяемост 2. физ. разширяемост, дилатация

roz|téci se, разг. roz|téc se, обикн. третол. -teče se св. потечѣ, разлѣе се, разтечѣ се, разтопи се: **vosk se horkem ~tekl** вòськът се разтопи, потѣче от топлинàта; **voda se ~tekla po podlaze** водàта потѣче, заля пода

rozteč, -e жс. техн. разстояние, стѣпка: **pólová ~** пòлюсно разстояние; **~ děrování** фотогр. стѣпка, гъстотà на перфорацията

rozťekaně нар. разсѣяно, невнимàтелно

rozťekanost, -i жс. разсѣяност, несъсредотòченост

rozťekan|ý, -á, -é разсѣян, разпилян, невнимàтелен

roztrous|it, -ím *св. (co)* 1. разсіпя, разпрѣсна, разпилѣя (*нешо*): ~it **drobné** прѣсна дрѣбни

парѣ **2.** *прен. експр.* разпространя, разнеса (нещо): **~it klepy** разнеса клюки, пусна слухове
roztrpčeně *нар.* огорчено
roztrpčen|í, -í *ср.* огорчение
roztrpčen|ý, -á, -é огорчен
roztrpč|it, -ím *св. (кого – вин.)* огорча (някого), разваля настроението (на някого)
roztrpč|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (кого – вин.)* огорчавам (някого), развалям настроението (на някого)
roztruš|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* **1.** *прен.* разпространявам, разнасям (клюки и под.) **2.** разсипвам, разпръсвам, разпилявам (едно по едно)
roztržitě *нар.* разсёяно
roztržitost, -i *ж.* разсёяност
roztržit|ý, -á, -é разсёян, несъсредоточен: **~ý pohled, profesor** разсёян поглед, професор
roztrž|ka, -y *ж.* разрив, скърване, разединение; раздъл, скъсване (на отношения)
roztrás|at, -ám *несв. (кого, со)* разтръсвам, раздрусвам (някого, нещо): **~ala ho zimnice** разтръсваше го, тресеше го треска
roztrás|at se, -ám se *несв.* разтрепървам се, затрепървам, разтрисам се
roztr|ást, -esu *св. 1. (кого, со, по-рядко кѹт, čím)* разтръсам, раздрусам, накарам да трепти (някого, нещо): **nemocného ~ásla zimnice** треска разтресе, втресе болния; **vítr ~ásl listí** вятърът развяжи, накара да трептят листата **2. (кого, со)** раздрусам, раздрънкам (някого, нещо): **~ást si ve voze kostí** раздрусам си костите в колата **3. (со)** отупам, изтръскам, разбухна (нещо): **~ást vlasy** тръсна, разбухна коса
roztr|ást se, -esu *св.* затрепържа, разтрепържа се, втресе ме: **~ást se pláčem** разтрепържа се от плач
roztrěp|at, -ám *св. 1. (кого, со)* разтръся, раздрусам, разтрепържа (някого, нещо): **strach ho ~al** страхът го раздруса, разтрепери; **vítr ~al vlajky** вятърът развя, разтръси знамената **2. (со)** изтръскам, разтръскам, разбия, разбухна (нещо): **~at seno** разтръскам, разбухна сеното; **~at olej v lihu** разбия масло в спирт **3. (кого – вин.)** раздрусам, раздрънкам (някого): **jízda ~ala cestující** пътуването раздруса пътниците
roztrěp|at se, -ám se *св. 1.* раздрусам се, разтрепържа се **2.** разрошвам се, обърквам се
roztrěpáv|at, -ám *несв. 1. (кого, со)* разтръсвам, раздрусвам (някого, нещо) **2. (со)** разчепквам, разбухвам, разнищвам (нещо)
roztrěpáv|at se, -ám se *несв. 1.* разтръсвам се

2. *обикн. третол. -á se* разнищва се, разчепква се, оръфва се
roztrěpen|ý, -á, -é орфан, разнищен: **~é manžety** разнищени маншети
roztrěp|it, -ím *св. (со)* **1.** разнищя (нещо): **~it látku ve švech** разнищя плат по шёвовете **2.** разбия, разделя, разцёпя (нещо): **~it rákosku** разбия, разцёпя тънка пръчка
roztrěsen|ý, -á, -é разтрепёран, трепёрец, тресящ се
roztrídě|n|í, -í *ср.* класифициране, разпределение, сортиране
roztríd|it, -ím *св. (кого, со)* разпределя, класифицирам, сортирам (някого, нещо): **~it děti do věkových skupin** разпределя деца по възрастови групи
roztrísk|at, -ám *св. (со)* *експр.* изпочупя, натроша (нещо), разбия (нещо) на парчета: **vzteky ~al nábytek** той изпотроши мебелите от яд
roztrísk|nout, -nu *св. (со)* *книж.* разбия, строша, счупя (нещо): **auto se ~lo o strom** колата се разби о дърво/в дърво
roztríště|nost, -i *ж.* раздробёност, разпокъсаност
roztríšt|it, -ím *св. 1. (кого, со)* разбия, раздробя, счупя (някого, нещо): **~it kost** счупя кост; **~it lebku** разбия череп **2. (со)** разбия, разпокъсам, разделя (нещо) на части: **~it podnik** разбия, раздробя предприятие **3. (со)** разбия, подкопая, разсёя (нещо): **~it pozornost, zájem** разсёя внимание, интерес
roztríšt|it se, обикн. третол. -í se *св. 1.* счупи се, раздоби се, разби се **2.** разсёе се, разпокъса се, раздели се на части **3.** подкопае се, разби се
roztrů|it, -ím *св. 1. (кого, со)* разтръсам, раздрусам, накарам да трепти (някого, нещо): **nemocného ~ásla zimnice** треска разтресе, втресе болния; **vítr ~ásla listí** вятърът развяжи, накара да трептят листата **2. (кого, со)** раздрусам, раздрънкам (някого, нещо): **~ást si ve voze kostí** раздрусам си костите в колата **3. (со)** отупам, изтръскам, разбухна (нещо): **~ást vlasy** тръсна, разбухна коса
roztrů|it se, -esu *св.* затрепържа, разтрепържа се, втресе ме: **~ást se pláčem** разтрепържа се от плач
roztrěp|at, -ám *св. 1. (кого, со)* разтръся, раздрусам, разтрепържа (някого, нещо): **strach ho ~al** страхът го раздруса, разтрепери; **vítr ~al vlajky** вятърът развя, разтръси знамената **2. (со)** изтръскам, разтръскам, разбия, разбухна (нещо): **~at seno** разтръскам, разбухна сеното; **~at olej v lihu** разбия масло в спирт **3. (кого – вин.)** раздрусам, раздрънкам (някого): **jízda ~ala cestující** пътуването раздруса пътниците
roztrěp|at se, -ám se *св. 1.* раздрусам се, разтрепържа се **2.** разрошвам се, обърквам се
roztrěpáv|at, -ám *несв. 1. (кого, со)* разтръсвам, раздрусвам (някого, нещо) **2. (со)** разчепквам, разбухвам, разнищвам (нещо)
roztrěpáv|at se, -ám se *несв. 1.* разтръсвам се

смётка; **přijít k ~u** вразумя се, дойде ми умът в главата; **připravít někoho o ~** подлудя някого; **ztratit ~** подлудя, изгубя разум, изгубя си ум; **nejde mi to na ~** не мога да разбера, да осъзная, да проумяя това; умът ми не го побъра; **přišlo mi na ~** хрумна ми, дойде ми на ум; **měj ~** бъди разумен; **má zdravý ~** здравомислещ е; **to dá zdravý ~** това се разбира от само себе си; **tahat ~y z někoho** вода се по чужд акъл; **vzít ~ do hrsti** събера си ума, акъла (в главата) **2.** *обикн. мн. rozum|y, -ů* разсъждения, умъване, възгледи: **vykládat své ~y** *прен.* мъдрювам, глаголствам **3.** идя, измишльотина, фантазия: **to je ~ koupat se v takové zimě** що за измишльотина да се къпеш в такъв студ
rozumář, -e *м.* умник, философстващ, дървен философ
rozumbrad|a, -y *ж. експр.* умник, философстващ, дървен философ

rozum|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í нескв. 1. (коти, četu) разбирам, схващам, проумявам (някого, нещо): **~et hovoru** разбирам говор; **všichni ~ěli, že to nejde** всички разбираха, че това не може да се **~et strojům** разбирам от това; **nechtěl tomu ~ět** той не искаше да проумее, да разбере това **2.** (коти, četu) разбирам (от нещо), ориентиран съм (в нещо), специалист съм (по нещо): **~ět strojům** разбирам от машини; **~ět hudbě** разбирам от музика; **sám sobě ne-í** и той не знае как да **~et si (s kým)** разбирам (някого), проявявам разбиране (към някого), разбирам се (с някого): **~ěli si beze slov** те се разбираха без думи **4.** (četu, jak) разбирам, схващам (нещо, някак); влагам (някакъв) смисъл (в нещо): **~ěla lásce jako flirtu** тя разбираше любовта като флирт; **co tím ~íte** какво имате предвид, какво искате да кажете **rozumně нар.** разумно, разсъдливо, умно, зряло **rozumný, -á, -é** разумен, разсъдлив, умел: **~á cena** умерена, разумна цена; **není s ním ~á řeč** не можеш да се разбереш с него; **to je ~ý nápad** това е умно, добро хрумване, идея **rozum|ovat, -uji/разг. -uju нескв.** умвам, мьдрувам, философствам **rozumov|ý, -á, -é** умствен, интелектуален; който се отнася към разум **rozut|ěci se, разг. rozut|ěci se, обикн. мн. -ečeme se, rozutik|at se, обикн. мн. -áme se св.** разбягаме се, пръснем се: **peníze se ~ekly** прен. парите се пръснаха, изпариха се **rozuzlen|í, -í ср.** развързка, разрешение: **tragické ~í dramatu** трагична развързка на драма; **~í politické krize** разрешение на политическа криза **rozvád|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í нескв. 1.** (co) прокарвам (вода, электричество и под.) **2.** (koho – вин. s kým) разделям, скарвам (някого с някого) **3.** (koho – вин.) развѣждам (съпрузи) **4.** (co) развивам (мисъл, идея и под.) в подробности **rozvád|ět se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se нескв.** развѣждам се **rozvah|a, -у ж.** **1.** благоразумие, предпазливост, присъствие на духа: **dělat něco s ~ou** правя нещо обмислено; **bez ~y** необмислено, безразсъдно; **zachovat, ztratit ~u** запазя, загубя благоразумие **2.** равномётка, баланс: **aktivní, pasivní ~** икон. активен, пасивен баланс; **konečná ~a** окончателна, заключителна равномётка; **udělat ~u** направя равномётка

rozvác|ovat, -uji/разг. -uju св. (co) 1. валирам, разбия, утъпча с валик (нещо): **~ovat kámen, uhlí** валирам камък, въглища **2.** валцувам, развалцувам (нещо): **~ovat kov na plech** валцувам метал на ламарина **rozvál|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. (co) 1.** разтòча, изтъня (нещо), направя (нещо) плòско чрез тòчене: **~et těsto** разтòча тестò на корà **2.** утъпча, изпомàчкам, изпотъпча, изпогàзя (трева и под.) с търкаляне: **~et postel** изпомàчкам леглò **3.** изтъркалям, избутам (нещо) на различни страни: **~et balvany ze zbořeniště** разбутам, изтъркалям голèми камъни от мястото на разрушение **rozvalin|a, -у ж.** развалина, руина **rozvař|it se, -ím se св. 1.** разваря се **2.** запòчна да се варя **rozvášněn|ý, -á, -é** пламнал от страст, страстен, възбужден **rozvášn|it se, -ím se св.** пламна от страст, възбужда се **rozváz|at, -žu/книж. -ži св. 1.** (co) развържа (нещо): **~at vázanku** развържа вратовръзка **2.** (koho, co) отвържа, развържа, освободя (някого, нещо): **~at mu ~alo jazyk** винòто му развърза езика, тòй се разприказва **3.** (co) разваля, прекратя, разтрòгна (нещо): **~at pracovní smlouvu** разваля, прекратя трудов дòговор **4.** отпýсна се, почувствам се свободен, разлудя се, разпýсна се: **po odchodu učitele děti ~aly** слèд като учителят си отиде, децàта се разлудяха **rozváz|at se, -žu se/книж. -ži se св.** развържа се, отвържася **~alsmu jazyku** книжмусе развърза **rozvaz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) 1.** развързвам (нещо) **2.** прекратявам, приключвам, прекъсвам (нещо): **~ovat pracovní poměr** юрид. прекратявам трудово правоотношение **rozvaz|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. 1.** развързвам се **2.** обикн. третол. прекратява се, разваля се, разтрòгва се (за дòговор) **3.** чувствам се свободен, разлудявам се, разпýскам се **rozváz|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. (koho, co)** развòзвам, разнàсям, достàвам (някого, нещо) **rozváz|it, -ím св. (co) 1.** размèря, отмèря (нещо) по дòзи **2.** размисля, обмисля (нещо): **~it si odpověď** обмисля òтговора си **rozvaž|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1.** (co) размèрвам, отмèрвам (нещо) по дòзи **2.** размислям, обмислям (нещо), разсъждавам (за нещо) **rozvázk|a, -у ж.** развòзване, достàвяне (по дòмовете)

rozvážně нар. разсъдително, внимателно, умно, благоразумно

rozvážnost, -i жс. разсъдливост, умност, благоразумност

rozvážný, -á, -é разсъдлив, внимателен, мъдър, благоразумен

rozvědčík, -a м. разузнавач

rozveden|ý, -á, -é 1. разведен: ~ý muž разведен мъж 2. широк, подробен, детайлен, разгърнат, изчерпателен

rozvědk|a, -y жс. разузнаване, разведка

rozverně нар. немърно, палаво, весело, разпуснато

rozvernost, -i жс. палавост, немърство, разпуснатост

rozvern|ý, -á, -é палав, немьрен, весел, разпуснат

rozvesel|it, -ím св. (koho – вин.) развеселя (някого)

rozvesel|it se, -ím se св. развеселя се

rozvěš|it, -ím св. (co) накача, закача, окача (разни предмети последователно на различни места): ~it obrazy na stěnách окача картини по стените

rozv|ést, -edu св. 1. (koho – вин.) разведà, заведà (някого) последователно на много места: ~ést učně po dílnách разведà, заведà ученици по цеховете 2. (co) прокарам, прекарам (нещо): ~ést vodu po celém domě прокарам вода в цялата къща 3. (koho – вин. s kým) скарам, разделя (някого с някого): to dovede ~ést nejlepší přátele това може да скара и най-добри приятели 4. (koho – вин.) разведà (съпрузи) със съдебно решение 5. (co) развия, разгърна (текст и под.): ~edl námět v celý román той разви сюжета в цял роман

rozv|ést se, -edu se св. разведà се

rozvěš|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. (koho, co) накача, окача, закача (различни предмети последователно на разни места)

rozvěš|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) накачвам, окачвам, закачвам (различни предмети последователно на разни места)

rozvětven|ý, -á, -é разклонен, кичест

rozvětvi|t se, обикн. третол. -í se св. разклони се, стане кичест

rozv|ézt, -ezu св. (koho, co) развoзà (някого); разнесà, доставя (нещо) по домовете (с превоз)

rozví|ejíc|í, -í, -í в съчет. ~í člen větný език. второстепенна част на изречението

rozví|jet, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. (co) 1. развивам, размотавам, разгъвам (нещо) 2. обикн. третол. -í развива, разпуква цветни пъпки, разцъфтява: stromy ~ely květy дърветата развиваха цвят 3. развивам, усъвършенствам, разгръщам (нещо): ~et obchodní styky раз-

вивам търговски връзки; ~et své umění развивам, разгръщам изкуството си 4. език. развивам (нещо): ~et větný člen развивам част на изречението

rozví|jet se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se нескв. 1. обикн. третол. -í se развива се, размотава се: svitek filmu se ~í ролка филм се размотава 2. обикн. третол. -í se развива си цветà, цъфти: květy se ~eli цветовете се развиваха 3. развивам се, усъвършенствам се, разгръщам се: literatura se ~í литературата се развива

rozviklan|ý, -á, -é 1. разклàтен: ~ý stůl разклàтена, нестабилна маса 2. разколебан (за убеждения и под.)

rozvikl|at, -ám св. 1. (co) разклàтя (нещо): ~at židli разклàтя стòл 2. (koho, co) разколебàя (някого, нещо), разклàтя (убеждения и под.): ~at něčí přesvědčení разклàтя, разколебàя убеждението на някого

rozvikl|at se, -ám se св. 1. обикн. третол. -á se разклàти се 2. разколебàя се

rozvi|nout, -nu св. (co) 1. размотàя, развия (нещо), разповия (бебе) 2. разгърна (нещо) 3. разгърна (дейност)

rozvinut|ý, -á, -é 1. развит: hospodářsky ~é země развити в икономическо отношение страни 2. размотан, развит, разгърнат 3. разгърнат

rozvírat, rozvírat se вж. rozevírat, rozevírat se

rozvíř|it, -ím св. (co) 1. завихря (нещо), приведа (нещо) във въртеливо движение 2. развихря (нещо)

rozvíř|it se, обикн. третол. -í se св. 1. завихри се, завърти се 2. развихри се, засили се

rozvíř|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (co) завихрям (нещо): ~ovat prach завихрям, въртя прах 2. (koho, co) развихря (някого, нещо): zábava se ~uje веселбата се развихря

rozvíř|ovat se, обикн. третол. -uje se нескв. 1. завихря се, завърта се 2. развихря се, засилва се

rozv|ít, -iji/разг. -iju св. (co) 1. обикн. третол. -ije развие, разпукне цвят: stromy ~ily pupence дърветата развиха пъпки 2. развия, усъвършенствам, разгърна (нещо): ~ít talent развия, разгърна талант 3. книж. развия, разгърна (картина, план и под.)

rozv|ít se, обикн. третол. -ije se св. разцъфти, развие се, разпукне цвят

rozvít|ý, -á, -é 1. разпукнат, цъфнал 2. развит, напреднал 3. език. разширен: ~ý větný člen разширена част на изречението

rozvláčně нар. мѹдно, развлечено, бавно

rozvláčnost, -i жс. мѹдност, развлеченост, бавност

rozvláchn|ý, -á, -é мѹден, развлечен, бавен: ~ý

- děj románu** мўдно развіццё на дзействе в роман; **~á práce** мўдна рэбота
- rozvl|ěci**, разг. **rozvl|ěct**, -eč|/книж. -eku св. (co) **1.** развлекá, размькна, затьгря (на различни места), разнесá, разграбя, разпилея, разкрадá (нещо): **~ěct majetek, knihovnu** разграбя, замькна имот, библиотека **2.** разнесá, разпространя, разпрьсна (нещо): **~ěci nákazu po městě** разнесá, разпрьсна зараза из града **3.** разтэгна, разтэгля, разтòча (нещо) във врёмето
- rozvl|ěci se**, разг. **rozvl|ěct se**, обикн. третол. -eče se св. **1.** развлечё се, разпространя се, разнесё се **2.** разтэгне се, разтòчи се във врёмето
- rozvlekle** нар. мўдно, развлечено, провлáчено
- rozvlekl|ost**, -i ж. мўдност, равлеченост, провлáченост
- rozvlekl|ý**, -á, -é мўден, развлечен, провлáчен
- rozvln|it se**, обикн. третол. -i se св. развълнўва се (за водни басейни): **moře se ~ilo** морето се развълнўва
- rozvod**, -u м. **1.** развòд **2.** прокарване (на вода, на электричество и под.) **3.** разпределёние (на вода, на электричество и под.)
- rozvodov|ý**, -á, -é бракоразвòден: **~é řízení** юрид. бракоразвòдно дèло, съдопроизвòдство за развòд
- rozvod|í**, -í ср. геогр. вододёл, водораздёл
- rozvodn|a**, -y ж. разпределителна електро-станция, разпределително устрòйство
- rozvodn|it se**, обикн. третол. -i se св. придòйде, наводни се, стàне пълновòден (за река и под.)
- rozvodn|ovat se**, обикн. третол. -uje se несс. прийжда, стàва пълновòден (за река и под.)
- rozvodn|ý**, -á, -é техн. разпределителен: **~á síť** разпределителна мрèжа; **~á deska** разпределително таблò; **~á hřídél** разпределителен вáл
- rozvodovost**, -i ж. процèнт на развòдите, коэффициент на развòдите
- rozvoj**, -e м. **1.** развòй, развìтие **2.** размàх, подём **3.** мат. развìтие (в система)
- rozvojev|ý**, -á, -é развìващ се: **~é země** развìващи се страни
- rozvor|a**, -y ж. **1.** разтòка **2.** бравá мартынка (на прозорец и под.)
- rozvoz**, -u м. развòзване, разнàсяне, достàвяне по домовète
- rozvoz|it**, -ím св. (co) развòзя, разнесá, достàвя (нещо) по домовète
- rozvrácen|ý**, -á, -é разлòжен, дезорганизìран, разстрòен
- rozvrac|et**, -ím, 3. мн. -ejí/-í несс. (co) **1.** разлàгам, дезорганизирам, разстрòйвам, подкòпàвам (система и под.) **2.** разрушàвам, събàрям, счòпвам (нещо)
- rozvrat**, -u м. разрўха, разпàдане, дезорганизàция, разлòжение: **~ společnosti** разрўха на обществòто
- rozvrát|it**, -ím св. (co) **1.** разлòжа, подкòпàя, разстрòя, дезорганизирам (система и под.) **2.** рядко разрушá, събòря, унищòжá (нещо)
- rozvratnick|ý**, -á, -é подривен, вредителски, разложителен
- rozvratnictv|í**, -í ср. вредителство, подривна дèйност
- rozvratník**, -a м. вредител
- rozvratně** нар. вредителски, подривно
- rozvratn|ý**, -á, -é вредителски, подривен
- rozvrh**, -u м. **1.** план, прогрàма, разпределёние: **~ dne** днёвен рèжим **2.** разписàние, график: **~ přednášek** разписàние на лèкциите
- rozvrh|nout**, -nu св. (co) **1.** разпределя (нещо); изработя план, разписàние, прогрàма (за нещо): **~nout práci** разпределя рàбота, направя план за рàбота; **~nout daně, dodávky** разпределя дàнъци, достàвки **2.** подредя, разделя, устрòя, разпределя (нещо): **~nout písmo na stránce** подредя тèкст, написаното на стрàница; **~nout scénu divadelní hry** подредя, разпределя сцèна от театрàлна пиеса
- rozvrh|ovat**, -uj|/разг. -uju несс. (co) **1.** разпределям (нещо); изработвам план, прогрàма, разписàние (на нещо): **~ovat učivo** разпределям учèбен материал **2.** подрèждам, разделям, устрòйвам, разпределям (нещо): **~ovat kompozičně plochu** подрèждам плòщ композициòнно
- rozvrstven|í**, -í ср. разслоёние, разслояване, диференциация: **stylistické ~í jazyka** стилистична диференциация, стилистично разслоёние на езика
- rozvrstv|it**, -ím св. (co) **1.** разслоя, диференцирам (нещо): **sociálně ~ená společnost** социàлно разслоёно общество **2.** нанесá слòй, слòеве (от нещо): **~it smůlu po stěnách sudu** нанесá равномèрен слòй смола по стените на бьчва
- rozvrzan|ý**, -á, -é **1.** скрибўцащ, разклàтен, скърцащ **2.** разг. разстрòен (за инструмент): **~é housle** разстрòена цигўлка
- rozvržen|í**, -í ср. разпределёние на план, на прогрàма
- rozvztekle|n|ý**, -á, -é вбесèн, разярèн, освирепял
- rozvztekl|it se**, -ím se св. вбеся се, ожесточá се, разяря се, освирепея
- rozzářen|ý**, -á, -é грèйнал, сияещ, блестящ
- rozzář|it**, -ím св. (коho – вин.) накарам, направя (някого) да засияе, да грèйне, да блести

rozzár|it se, -ím se св. засияя, грейна, заблестя:
úsměvem se celá ~ila цяла засия в усмивка
rozzlobeně нар. разсърдено, ядосано, озлобено,
 разгневено
rozzlobenost, -i ж. разсърденост, озлобеност,
 разгневеност
rozzloben|ý, -á, -é разсърден, ядосан, озлобен,
 разгневен
rozzlob|it, -ím св. (*koho – вин.*) разсърдя, ядосам,
 разгневя (*някого*)
rozzlob|it se, -ím se св. разсърдя се, ядосам се,
 разгневя се
rozzuřeně нар. разярено, свирепо, бясно
rozzuřenost, -i ж. разяреност, свирепост
rozzuřen|ý, -á, -é разярен, свиреп, вбесен
rozzuř|it, -ím св. (*koho – вин.*) разяря, вбеся (*ня-*
кого): **její nevěra ho ~ila** нейната изневяра го
 разяря, вбеся
rozzuř|it se, -ím se св. разяря се, вбеся се, разбу-
 швам се, развилнѐя се: **bouře se ~ila** бърята
 се разбушва
rozžeh|it, -ím св. (*co*) разгладя (*шевовe и под*):
 ~it **záhyb** разгладя плохъ
rozžehn|at se, -ám se св. (*s kým, s čím*) простя се,
 вемисъщ(и)свиря(и) ♦ ~
 s **životem** умрѐ, простя със живѐта
rozžeh|nout, -nu св. (*co*) 1. запѐля, разпѐля (*огън*):
 ~nout **sirku, oheň** запѐля клѐчка кибрит, ѓгън
 2. свѐтна, запѐля (*нещо*): **seděl potmě, ne-**
rozžal тѓй седѐше на тѓмно, не пѓсна лѐмпата
rozžhaven|ý, -á, -é нажежѐн, разжарѐн, наго-
 рѐщѐн
rozžhav|it, -ím св. (*co*) нагорѐщя, нажежѐ (*нещо*)
rozžhav|it se, обикн. третол. -i св. нагорѐщя
 се, нажежѐ се
rozžhav|ovat, -uji/разг. -uju несв. (*co*) нагоре-
 щявам, нажежѐвам (*нещо*)
rozžhav|ovat se, обикн. третол. -uje se несв.
 нагорѐщява се, нажежѐва се
rozžín|at, -ám несв. (*co*) 1. запѐлвам (*огън*)
 2. свѐтвам, пѐля, запѐлвам (*осветление и под.*)
rozžír|at, rozežír|at, -ám несв. (*co*) разяждам,
 изяждам (*нещо*): **červi ~ají houby** червеи ядат,
 изяждат гѓбите; **rez ~á kovu** рѓждѐта разяжда
 метѐлите
rozžmoul|at, -ám св. (*co*) разг. раздѐвча, сдѐвча,
 размѐчкам (*нещо*) с усилне
rozžvýk|at, -ám св. (*co*) сдѐвча, раздѐвча, сдѐвча
 (*нещо*): ~at **kousek chleba** сдѐвча кѓсче хлѐб
rož|ec, -ce м. бот. рѓжец (*Cerastium*)
rož|eň, -ně м. шиш, грил: **kuře na ~i** пиле на
 шиш, на грил
rtěnk|a, -y ж. червѐло

живѐк

живѐк

rtuťnat|ý, -á, -é хим. в съчет. **kysličník ~ý** жи-
 вѐчен ѓкис, оксид; **sírník ~ý** живѐчен сулфид
rtuťovit|ý, -á, -é 1. подѓбен на живѐк 2. прен.
 жив, подвижен като живѐк

rtuťov|ý, -á, -é живѐчен

rub, -u м. обрѐтна странѐ, ѓпако: **na~u** наѓпаки

♦

кракѐта нагѓре б) разглѐдам подрѓбно; **po-**
znat líc a ~ slávy вкѓся медѐ и отрѓвата на
 слѐвата; **každá věc má svůj líc a ~** всѓчко си
 йма лицѐ и ѓпако, всѓко нѐщо си йма добри и
 лѓши странѐ

rubáč, -e м. миньѓр-прѓбѓйчик, копѐч

rubáš, -e м. 1. антроп. дѓлна дрѐха, рѓза 2. дѓлга
 грѓба дрѐха на монаси 3. савѐн

rubáš|k|a, -y ж. (рѓска) рубѐшка

rub|at, -ám несв. 1. (*co; –*) остар. секѐ (*нещо*):
 ~at **dříví** секѐ дървѐ 2. (*do koho, do čeho; –*)
 посѓчам, сѓсѓчам (*някого, нещо*): ~at **hlavy**
 šavlí секѐ главѐ със сѐбя 2. (*co*) копѐя, добѓвам
 (рѓда и под.)

rubín, -u м. рубѐн

rubl, -u м. рѓбла

rubopis, -u м. фин. заверѐване, завѐрка на
 пѓлица; индосамѐнт, жѓро

rubov|ý, -á, -é ѓпаков, ѓпак: ~á **strana** обрѐтна,
 ѓпака, ѓпакова странѐ

rubrik|a, -y ж. 1. рѓбрика, графѐ: **vyplňte všech-**
ny ~y dotazníku попѓлнѐте всѓчки графѐ на
 въпрѓсника, на анкѐтния лѓст 2. журн. рѓ-
 брика: **sportovní, kulturní ~a** спѓртна, кул-
 тѓрна рѓбрика (*в пресата*)

ruče нар. книж. бързо, пѓргаво, чеврѓсто

ručej, -e м. книж. и поет. рѓчей, бързѐй

ručen|í, -í ср. гаранѓия: **společnost s ~ím ome-**
zeným (s.r.o.) дрѓжество, компѐния с огра-
 ничѐна ѓтгѓвѓрност (ООД)

рѓчѐ

chat se vodit za ~u ѓстѐвам се да ме водят за
 рѓйчка, не сѓм самѓстѓтелен 2. стрелкѐ (*на*
часовник и под.)

ruč|it, -ím несв. (*za co, za koho*) гаранѓирам, по-
 рѓчитѓствам (*за нещо, за някого*): ~ím **vám**
za to, že je to tak гаранѓирам ви, че е такѐ; ~it
za nového člena порѓчитѓствам за нѓв члѐн
ručitel, -e м. порѓчитѓл, гаранѓ: **opatřit si ~e na**
půjčku осигурѓ си порѓчитѓли за зѐм

ruč|kovat, -uji/разг. -uju несв. хѓдя с рѓцѐ по
 вѓжѐ, хѓдя, увѓснал на вѓжѐ

ručně нар. рѓчно, мануѐлно

ručn|í, -í, -í рѓчен, мануѐлен: **ženské ~í práce**
 рѓкодѐлие; техн. ~í **brzda** рѓчна спѓрѓчка

ručnic|e, -e *жс.* ловджийска двучевна пұшка; пұшка

ručník, -u *м.* пешкър; кърпа за ръце, за лице

rud|a, -y *жс.* рұда: **chudá ~a** бедна рұда; **uranová ~a** уранова рұда

rudimentárn|í [-dy-], **-í, -í** **1.** рудиментарен, основен, елементарен, първоначален, примитивен **2.** остатъчен, закърял

rudk|a, -y *жс.* **1.** кафяво-червена крѣда **2.** рисунка, изпълнена с такава крѣда

rud|nout, -nu *несв.* ставам червен, почервениявам: **~nout zlostí, studem** почервениявам от гняв, от срам

rudn|ý, -á, -é рұден; който се отнася към рұда

rudoarměj|ec, -ce *м.* червеноармеец

rudolfk|a, -y *жс.* минерална вода от Марианске Лазне (от Рудолфовия извор)

rudovláš|k|a, -y *жс.* червенокоса жена

rudovous, -a *м.* червенобрад човек

rudě *нар.* червено, кърваво червено, тъмно-червено

rudost, -i *жс.* червенина

rud|ý, -á, -é червен, кърваво червен, тъмно-червен: **Rudá Armáda** Червена армия; **~é** **ру́дý** червен като рак

ruch, -u *м.* **1.** движение: **cestovní ~** туризъм; **cizinecký ~** международен туризъм **2.** шум, оживление, суетня

ruchadl|o, -a *ср. сел. стоп.* плуг

ruin|a, -y *жс.* развалина, руина: **(lidská) ~a** *прен.* експр. рұхнал, грóхнал човек

ruin|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (koho, co)* *разг.* съсипвам/съсипя, разорявам/разоря, разрушавам/разруша, превръщам/превърна в развалини (някого, нещо): **být ~ován** банкрутирал съм, в упадък съм; съсипват ме; **~ovat si zdraví** съсипвам си здравето

ruk|a, -y *жс.* ръка: **natáhnout ~u** протегна ръка; **mozolnatá ~a** мазолеста ръка; **padnout do ~ou (někoho)** падна в ръцете (на някого); **mít pevnou ~u** имам здрава ръка, здраво държа

na to дай си ръката, съгласен съм; **mít něco po ruce/při ruce** имам нещо под ръка; **~a je v rukáve** постигнато е съгласие, работата е уредена, работата е в кърпа вързана; **ruce vzhůru!** горе ръцете! **ruce pryč!** *публ.* долу ръцете (от)...; **z první ~y** от първа ръка, от първоизточника; **(kluk) je samá noha, samá ~a** (момчето) е висок и слабо; **mávnout ~ou** махна с ръка, изгубя надежда, откажа се; **sprásknout ruce** плесна с ръце, учудя се силно; **mít volnou ~u** имам свобода на действие; **myji si ruce**

измивам си ръцете, отхвърлям отговорност, вина; **špinit si ruce** цапам си ръцете, участвам в нечисти действия; **přijít, vrátit se s prázdnýma ~ama** дойда с празни ръце, върна се без нищо; **rozdávat plnýma ~ama** раздавам с пълни шепи, щедър съм; **začít s holýma ~ama** започна без нищо, от нула; **dal mi na to ~u** той ми даде честна дума, обеща ми; **přiložit ~u k dílu** хвана се на работа, включва се в работа; **práce jí jde od ~y** работата ѝ иде отръпки, спори ѝ, удава ѝ се; **mít obě ruce levé** имам две лѣви ръце; неспрѣчен съм; **(to dokážu) levou ~ou** като нищо ще го направя, лесно ще се справя; това въобще няма да ми се опрѣ; **všechno jí padá z ~y** къопава е в ръцете, неспрѣчна е; **složit ruce do klína** скръста ръце, престана да работя; **dát od toho ruce pryč** престана да се занимавам с нещо; нищо вече не ме засяга; **postupovat s někým ~u v ruce** вървим с някого ръка за ръка, действам с някого единно, в съгласие; **hrát někomu do ~y** подпомагам някого; **~a ~u myje** услуга за услуга, *разг.* тавто за тавто; **nabídnout (ženě) ~u** предложи ръката си (на жена), предложи брак (на жена); **požádat o ~u** пойскам ръка, брак; **stejnou ~ou** с един и същ пóчерк; **má dlouhé ruce** има голѣми врѣзки; **velí železnou ~ou** командва с твърда, с желязна ръка, сурово; **žít z ~y do úst** едвам свързвам двата края, живея ден за ден; **dát (za někoho) ~u do ohně** гарантирам с главата си за някого; **má vypsanou ~u** има четлив, обработен пóчерк; **vlastní ~ou (podepsat)** собственорѣчно (подпиша); **má šťastnou ~u** той/тя има лека ръка; върви му/ѝ; късметлия е

měnit něco z ~y do ~y предам, разменя нещо от ръка в ръка, лично

rukáv, -u *м.* ръкав: **vyhrnout si, vykasat si ~y** засуча, запрѣтна ръкави, *прен.* заловя се за

rukavice, -e *жс.* ръкавица: **boxerské ~e** бокс-ръкавица на някого, предизвикам някого

někým v ~ách пипам внимателно, с ръкавици по отношение на някого

rukavičkář, -e *м.* ръкавичар; производител, търговец на ръкавици

rukavičkářství|í, -í *ср.* **1.** производство на ръкавици, ръкавичарство **2.** магазин за продажба на ръкавици

rukávník, -u *м.* манишѡн

rukoděln|ý, -á, -é ръкоделен, ръчен, манифак-
търен: ~á **výroba** манифактърно производство
rukoje|ť, -ti *ж.* 1. ръкохвátка 2. дръжка (*на*
ютия, на пистолет и под.), чирѣн

rukojm|í, -ího *м.* залѡжник

rukopis, -u *м.* 1. ръкопис 2. пѡчерк

rukoudán|í, -í *ср.* ръкостискане (*за потвържде-*
ние, за обещание и под.)

ruk|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* постъпвам на
военна служба

rukově|ť, -ti *ж.* ръководство, наръчник

ruksak, -u *м.* *разг.* раница

rukulíbám *нар.* целувам ръка, благодаря по-
кѡрно

ru|la, -y *ж.* 1. *геол.* гнайс 2. *истор.* дънъчен
кадъстр

rolád|a, rolád|a, -y *ж.* рулада, рулѡ

rulet|a, -y *ж.* рулѣтка (*за игра*)

ru|lík, -u *м.* 1. *книж.* къдрица, бѡкличка, ѡхлювче
(*коса*) 2. *бот.* стъро биле (*Atropa belladonna*)

rum I, -u *м.* рѡм

rum II, -u *м.* строителни отпáдъци от стрѡеж:
~y развалини

rumb|a, -y *ж.* муз. рѡмба (*танц*)

rumělk|a, -y *ж.* киновар, цинѡбър

ruměn|ec, -ce *м.* червенина, руменина (*на лице*)

ruměn|ý, -á, -é рѡмен, зачервѣн

rumišt|ě, rumovišt|ě, -ě *ср.* 1. място, където се
събират строителни отпáдъци 2. развалина,
останки от крепост

rumov|ý, -á, -é рѡмов, който се отнася към ром:
~é **pralinky** шоколадови бонбѡни с рѡм

rumpál, -u *м.* *техн.* рудан, скрипѣц, лебѣдка,
чекрък

rumre|ch, -u *м.* *разг. остар.* шум, врява, глѣчка,
гюрултия

rumunsk|ý, -á, -é румънски

rumunštín|a, -y *ж.* румънски език

run|a, -y *ж.* *език.* рѡна, бѡква от старгерман-
ската писменост

runov|ý, -á, -é рунически: ~ý **nápis** рунически
надпис

rup, **rup**, **rup** *междум.* 1. пук-прас 2. **hej ~!** раз-
два, раз-два-три (*възглас при обща работа*)

rup|at, *обикн. третол.* -e/-á *несв.* 1. пѡка, трещи
2. пред падане, пред рѡхване е

rupi|e, -e *ж.* рѡпия (*индийска парична единица*)

rup|nout, -nu *св.* 1. *обикн. третол.* -ne изпра-
щй, изтрещй, изпѡка 2. *обикн. третол.* -ne
счѡпи се, съсипе се, претърпи крах 3. про-
падна, проваля се: ~nout u **zkoušky** проваля
се, пропадна на изпит

rusalk|a, -y *ж.* русалка

rusist|a, -y *ж.* русист; специалист по рѡски език
и литература

rusistik|a [-ty-], -y *ж.* русистика

rusizm|us, **rusism|us** [-zm-], -u *ср.* русизъм

rusk|ý, -á, -é рѡски

rusovlásk|a, -y *ж.* русокѡска; русокѡса жена,
девојка

rusovlas|ý, -á, -é русокѡс

růst I, -u *м.* 1. растѣж, развитие: ~ **průmyslu**
рѣст, развитие на промишлеността; ~ **životní**
úrovně повишаване на жизненото равнище
2. рѣст, снага, фигура

růst|a, -y *ж.* растѣние

roste do krásy девојката съзрява, разхубавя-
ва се; **slyšet trávu** ~ плаша се от сянката си,
мнителен съм; **žádný strom neroste do nebe**
нищо не ѣ вѣчно; **kam šlápne, tam (sedm let)**
tráva neroste където стѣпи, трева не никне; **s**
jídlem roste chuť апетитът идва с яденето;
roste jako z vody растѣ нѣ с дни, а с часове
2. наръствам, увеличавам се, умножавам се

rus|ý, á, -é рус

ruš|it, -ím *несв.* 1. (*со*) премахвам, унищожавам
(*нещо*): ~it **stanice** премахвам спѣрки 2. (*со*)
нарушавам, повреждам (*нещо*): ~it **něčí plány**
нарушавам, развалям плановете на някого
3. (*koho v čem, z čeho*; -) прѣча, смущавам,
разсѣйвам (*някого в нещо*): **hluk me ~í v práci**
шумът ми прѣчи в работата, прѣчи ми да ра-
бѡтя; **žák při vyučování ~í** ученикът смущава
обучението, прѣчи на занятията; **promiňte, že**
~ím извинѣте за безпокойството

rušitel, -e *м.* 1. нарушител; който нарушава рѣд
и под. 2. смутител

rušiv|ý, -á, -é смущаващ, безпокоящ, дръзнец

rušně *нар.* шѡмно, оживѣно

rušno *нар.* *предикативно* шѡмно, оживѣно

rušnost, -i *ж.* шум, оживѣност, оживлѣние,
суетня

rušn|ý, -á, -é шѡмен, оживѣн

ruštín|a, -y *ж.* рѡски език

ruštinář, -e *м.* специалист, преподавател, студѣнт
по рѡска филология

rutin|a [-ty-], -y *ж.* рутина, навик, умѣние

rutinér [-ty-], -a *м.* 1. човѣк с ѡпит, майстор в
работата си 2. *пейор.* рутинѣр, традиционалист

rutinérstv|í [-ty-], -í *ср.* 1. майсторство, ѡпитност
2. рутинѣрство

rutinn|í [-ty-], -í, -í рутѣнен, рутинѣрски, за-
костенял

rutinn|ý, -á, -é рутинѣран, ѡпитен

rutinovanost [-ty-], -i *ж.* рутинѣраност, ѡпитност

různi|ce, -ce *ж.*, *обикн. мн.* **různi|ce**, -c не-
съгласия, раздѡри, разпри

různ[ít se, -ím se несл. различавам се (по мнение, възглед и под.)

různobarevně нар. разноцветно

různobarevn[ý, -á, -é разноцветен

různoběž[ka, -ky жс., обикн. мн. **různoběž[ky, -ek** геом. пресичащи се прави

různoběžník, -u м. геом. трапецид

různoběžn[ý, -á, -é геом. в съчет. **~é přímky** кръстосани прави, пресичащи се прави

různojazyčn[ý, -á, -é разноезичен

různorodě нар. разнородно

různorod[ý, -á, -é разнороден, разновиден, различен, хетерогенен

různoměrn[ý, -á, -é разноразмерен

různost, -i жс. различност, диференцираност

různostrann[ý, -á, -é разностранен

různotvárn[ý, -á, -é разнороден, разновиден, разнообразен, различен; който е с различна форма

různ[ý, -á, -é различен, разнообразен

růž, -e жс. червило, руж

růž[e, -e жс. 1. бот. роза (Rosa): **~e šípková**

тръден; **není ~e bez trní** няма роза без бодли;

trpělivost přináší ~e пословица търпението носи успехи 2. мед. червен вятър (болест)

~e показвам си рогцата, ноктите, рогата

růžen[ec, -ce м. 1. броеница 2. сборник от молитви

růžic[e, -e жс. розетка

růžolíc[í, -í, -í румен, червенобузест

růžově нар. розово: **vidět vše** ~ виждам всичко в розова светлина

růžov[ý, -á, -é 1. розов; който се отнася към роза: **~ý sad** розова градина; **~ý olej** розово масло

2. розов (цвет): **lakovat ~ě** прен. рисувам

se do ~a насяп се добре 3. розов, радостен,

~á положението не е розово; **~é představy o světě** розови, оптимистични представи за света; **~é sny** розови мечти, сънища; **dívat se ~ými brýlemi** гледам през розови очила

rváč, -e м. експр. 1. побойник 2. остар. учил.

зубрăч

rváč[ka, -y жс. бой, побой, сбиване

rvát, rvu несл. (со з koho, z čeho; koho – вин.) късам, дерă, изтръгвам (нещо от нещо; някого): **řeka rve břehy** реката подкопăва, разкъсва бреговете си; **rval mu nůž z ruky** мъчеше се да му изтръгне ножа от ръката; **~ (si) vlasy** прен. експр. скъбя си косите (вайкам се, оплаквам се)

rvát se, rvu se несл. 1. (о со) бия се (за нещо):

lidé se o to rvou прен. хората се бият за това

2. (s kým; s čím) боря се (с някого, с нещо): **~ se s životem** боря се с живота

ryb[ka, -y жс. 1. риба: **jít na ~y** отивам за риба; **chov** ~ рибовъдство; **~y** зоол. риби (Pisces);

2. **Ryby a) астр.** Риби (съзвездие) б) Риби (хлв)♦

като вол; **mlčet jako ~a** мълча като риба; **není ani ~a, ani rak** нито риба, нито рак; **malé ~y jsou taky ~y** като няма риба, и ракет е риба; и малкият успех си е успех, има цена; **je jako ~a ve vodě** чувства се като риба във вода

rybárn[ka, -y жс. 1. рибарски магазин 2. рибен ресторант 3. жилище на рибар

rybář, -e м. рибар, риболовец

rybař[ít, -ím несл. ловя риба, риболовствам

rybářsk[ý, -á, -é рибарски: **~á vesnice** рибарско село; **~á síť** рибарска мрежа; **~ý prut** (прът за) въдица; **~ý lístek** риболовен билет

rybářstv[í, -í ср. рибарство

ryb[í, -í, -í рибен: **~í filé** рибно филе; **~í polévka** рибена чорба

rybin[ka, -y жс. 1. мирис на риба 2. нещо, което напомня риба

rybíz, -u м. бот. френско грозде (Ribes rubrum)

rybízov[ý, -á, -é който се отнася до френско грозде: **~á zavařenina** конфитюр, мармалад от френско грозде

rybnat[ý, -á, -é богат на риба: **~á řeka** богатата на риба река

rybníčnat[ý, -á, -é богат на рибни езера, на рибарници: **~á krajina** район, богат с рибни езера

rybník, -a м. изкуствено езеро, рибарник, микро-язв♦

rybníkář, rybníkář, -e м. рибовъд; специалист по рибни езера, по рибарници, по риба

rybníkářsk[ý, rybníkářsk[ý, -a, -é рибовъден; който се отнася към специалист по риба и рибовъдство: **~á škola** училище по рибовъдство

rybníkářstv[í, rybníkářstv[í, -í ср. рибно стопанство, рибовъдство

rybn[ý, -á, -é рибен: **~é výrobky** рибни продукти, изделия от риба; **~ý závod** завод за преработване на риба

rybolov, -u м. риболов

ryc[í, -í, -í 1. който служи за копăене, за рибене

2. гравьорски

řýč, -e м. бел, права лопата

řýč[et, -ím несл. рева, муча, цвѝля

řýčn[ý, -á, -é шумен, креслив, цвѝлещ

rys II, -u м. 1. черта, очертание 2. (характерна)

черта, белег, признак: **~y povahy** черти на характера
ryšak общи черти **3.** чертёж
rys|í, -í, -í рисов; който се отнася към рис
rysk|a, -y ж. резка, контролна черта, линия
ryšovac|í, -í, -í чертожен: **~í papír** паус, чертожна хартия; **~í pero** рапидограф, чертожно перо; **~í prkno** чертожна дъска
ryšovač, -e м. чертожник
ryšovadl|o, -a ср. прибор за чертане
ryšován|í, -í ср. чертане
rys|ovat, -uji/разг. -uju несов. (со) **1.** чертая, очертавам (нещо) **2.** рисувам с молив; рисувам графика; набелязвам, очертавам, описвам (нещо): **~at další rozvoj firmy** очертавам понататъшното развитие на фирма
rys|ovat se, -uji se/разг. -uju se несов. (со) очертавам се, изпъквам, проявявам се: **nebezpečí se začíná ~ovat** опасността започва да се очертава; **už se mi to ~uje** започвам да си създавам представа за това
ryšovn|a, -y ж. чертожна зала
ryšák I, -a м. риж кон
ryšák II, -u м. вино розе, розово вино (с розов цвят)
ryšav|ý, -á, -é риж, червеникав, червеножълт
ryt, ryji/разг. ryju несов. **1.** (–; со) прекопавам, обръщам (земя) с бёл: **~ záhon** прекопавам леха **2.** (со) рова, дълбая, ора (нещо): **~ písmo** дълбая букви; **~ brázdy** рова, ора бразди **3.** (do čeho; v čet; со; –) рия, дълбая (в нещо; –; нещо): **prase rylo v zemi** свинята риеше, ровеше земята; **voda ryje břehy** водата подрива бреговете **4.** (do čeho) спец. гравирам, резбовам (нещо): **~ do kovu** гравирам метал; **~ do dřeva** резбовам, правя дърворезба; **~ tiskovou desku** подготвям гравюра за печат **5.** (со kat) рядко заравям, забивам (нещо някъде): **~ prsty do země** заравям, забивам пръсти в земята **6.** (–; do koho, do čeho) експр. заяждам се (с някого, с нещо)
ryt se, ryji se/разг. ryju se несов. **1.** (v čet) рова (се) (в нещо): **dítě se rylo v písku** детето (се) ровеше в пясъка **2.** (v čet) рядко експр. рова

се (в нещо), дълбая, чопля (нещо) **3.** (kat) рядко забивам се, прониквам (някъде)
ryt|ec, -ce м. гравьор
rytectv|í, -í ср. гравьорство
rytin|a, -y ж. гравюра
ryt|ec шен, безупречен, свършен мъж; **~ smutné postavy** рицар на печалния образ
rytířsk|ý, -á, -é рицарски
rytířstv|í, -í ср. рицарство
rytířstv|o, -a ср. събир. рицари
rytmicky нар. ритмично, ритмически
rytmick|ý, -á, -é ритмичен
rytmičnost, -i ж. ритмичност
rytmu|s, -u м. ритъм: **pracovní ~us** трудов ритъм
ryt|ý, -á, -é гравирен
ryzák, -a м. червенокафяв, риж кон
ryze нар. **1.** чисто, безупречно: **~ bulharský zvyk** чисто български обичай; **~ periodický zlomek** мат. чиста периодична дроб **2.** чёстно, почтёно
ryz|ec, -ce м. бот. цветна гъба, рижик (Lactarius)
ryz|í, -í, -í **1.** чист, истински, самороден: **~í zlato** чисто злато: **~í muž** истински мъж **2.** прен. чёстен, почтён: **~í srdce** чисто, чёстно сърце
ryzk|a, -y ж. дореста, рижа кобила
ryzlink, -u м. ризлинг (вино)
ryzost, -i ж. **1.** чистота, безупречност **2.** прен. чёстност, благородство
ryžák, разг. rejžák, -u м. четка за миене на дъски
ryž|ec в **rejži** закъсал съм, в беда съм; **nechat někoho v rejži** остава някого в беда
ryž|ovat, -uji/разг. -uju несов. (–; со) промивам злато
ryžovišt|ě I, -ě ср. място, където се промива злато
ryžovišt|ě II, -ě ср. оризище, оризова нива
ryžov|ý, -á, -é оризов
rzivost, -i ж. ръждивост
rziv|ý, -á, -é ръждив
ržajíc|í, -í, -í цвилещ (за кон)
ržát, обикн. третол. ržá, 3. мн. ržají/ržou несов. цвили (за кон)

Ř

ř, Ř 1. чешикийт съгласен звук [ř] и буквата ř, която го обозначава **2.** [eř] и eř нескл. ср. название на съгласния звук [ř] и на буквата ř: **vyslovit ř** произнеса ř; **napsat malé ř, velké Ř** напиша малко ř, главно Ř

řad, -u м. воен. спорт. редица, строй: **v ~ nastoupit!** в една редица строй се!

řád, -u м. 1. орден, отличие: **nositel ~u** носител, кавалер на орден, орденоносец **2.** орден (организация): **benediktinský ~** бенедиктински орден; орден на (монасите) бенедиктинци; **~ maltézských rytířů** орден на малтийските рицари; малтийски орден (рицарски) **3.** режим, обществен строй: **společenský ~** обществен строй, **feudální ~** истор. полит. феодален строй **4.** адм. правилник, наредба, устав, кодекс, разписание: **domovní ~** правилник за вътрешния ред в жилищна сграда; **školní ~** училищен правилник; **denní ~** дневен режим; **jednací ~** регламент, дневен ред; **bojový ~** военен устав; **trestní ~** юрид. наказателно-процесуален кодекс; **kázeňský ~** дисциплинарен устав **5.** разписание: **jízdní ~** разписание (за движението на превозни средства) **6.** бот. зоол. разред

řadla, -y жс. 1. редица: **celá ~a případů** цяла редица слұчай; **postavit se do ~y** застана, наредя се в редица; **v první ~ě** преди всичко, на първо място; **v ~ě za sebou** в редица един след друг; **v ~ách dělnické třídy** в редиците на работническата класа; **po ~u let** в течение на редица години **2.** ред: **je ~a na tobě** твой ред е; **jste na ~ě** вие сте на ред; **váš řed e 3.** мат. чйслова редица; прогресия: **aritmetická ~a** аритметична прогресия **4.** линия: **útočná ~a спорт.** линия на нападението; **obránná ~a спорт.** защитна линия

řádlek, -ku м., řádkla, -y жс. 1. ред: **pište na nový ~ek!** пишете на нов ред! **psát ob dva ~y** пишете по два реда между редовете **2.** ред, леха: **~ek řepy** ред, бразда, леха цвекло

řádění, -í ср. 1. буйство **2.** бушване, вилнее, свирепстване, бесуване

řadicí, -í 1. подреждащ; който слұжи за подреждане; класификационен: **~í pořádek** класификационен ред, принцип **2. техн.** превключващ: **~í páka a)** лост за превключване

б) скоростен лост, лост за превключване на скоростите (на автомобил и под.) **3.** в съчет.

~í předpona език. модифицираща представка

řadit, -ím нескв. 1. (кого, со) нареждам, подреждам (някого, нещо): **~it knihy do knihovny** нареждам, подреждам книги в библиотека **2.** (кого – вин.) строявам (някого): **~it vojsko** строявам войска **3.** (кого, со кам) включавам, класифицирам, нареждам (някого, нещо някъде, сред други); смятам (някого за някакъв): **~íme ho mezi vědce** включаваме го, нареждаме го сред учените, числим го към учените; **~í je k svým nepřátelům** смята ги за свои врагове **4.** (со) техн. превключвам (нещо): **~it rychlosti** превключвам скорости **řadit se, -ím se нескв. 1.** (–; кам) строявам се, нареждам се (някъде): **~it se vedle sebe** обикн. мн. строяваме се един до друг **2.** нареждам се, подреждам се: **jedna myšlenka se ~í k druhé** мислите се подреждат една след друга **3.** (кам) книж. нареждам се, спадам, отнасям се (към група): **~il se k nejlepšímu** той спадаше към най-добрите, нареждаше се сред най-добрите

řadit, -ím нескв. 1. бушвам, вилнея; върлұвам: **venku ~ila bouře** навън бушуваше буря **2. експр.** вилнея, буйствам: **~it v hospodě, na hřišti** вилнея, буйствам в кръчма, на игрище **řádkla, -y жс. ред: napsat pár ~ek** напиша няколко реда; **pěkná, hezká ~a** цяла редица, цял ред (от нещо); **mám slušnou ~u knih** имам доста, немалко книги; **trvalo to hezkou ~u let** това продължи редица години, доста години **řádkovač, -e м. техн.** механизъм, който регулира разстоянието между редовете (на пишеша машина); устройство, което формира, подрежда редове

řádkování, -í ср. тип интервал, разстояние между редовете (на пишеша машина); маркировка на редове, интервали между редове řádkovat, -uji/разг. -uju нескв. правя редове; правя интервали; маркирам редове; сєя на редове

řádkový, -á, -é който се отнася към ред: **~ý honorář** хонорар според броя на редовете; хонорар на ред; **~ý secí stroj сел.стоп.** редосєялка

řádně нар. 1. редовно, регулярно, правилно; как-то трябва, както се полага: **~ platit příspěvky**

редовно плащам члѐнски внѐс **2.** легълно, законно **3.** порядъчно, здравата, солидно
řádny|ý, -á, -é 1. чѐстен, порядъчен **2.** редѐвен, действителен: **~ý profesor** редѐвен профѐсор; **~ý člen akademie** действителен члѐн на академия; **~á dovolená** полагаема се (редовна) ѓпуска; **žít ~ým životem** вѓдя редѐвен живѓт
 ♦ **řadíme-outkni** **řadíme-outkni** **řadíme-outkni** **řadíme-outkni**
 урѓк
řadov|ý, -á, -é 1. редѓвѓ **2.** спец. в съчет. **~á lod'** воен. мор. линѓен кѓраб; **~á číslovka** език. ред-но числително (ѓме); **~ý voják** воен. редник, редѓвѓ войник; **~é vojsko** воен. редѓвна войска; **schopný ~é služby** гѓден за редѓвна военна слѓжба
řádov|ý, -á, -é 1. кѓѓто принадлежѓ към религиѓзен, към рицарски ѓрден **2.** ѓрденски: **~á stužka** лѓнта за ѓрден; **~á legitimace** ѓрденска книжка
řach междум. прас, бух: **~ o stěnu** прас о стѓната, в стѓната
řach|at, -ám нескв. експр. **1.** бумтѓ, трещѓ, трѓкам (за машини) **2.** брѓщолѓвя, дърдѓря, брѓгтѓвя безспѓр
řachot, -u м. експр. **1.** трѓкане, чѓкане **2.** брѓщолѓвене, дърдѓрене
řapík, -u м. бот. дръжка на растителен лѓст
řas|a, -y ж. **1.** ресница, мѓгла **2.** гѓнка на дрѓха **3.** мн. řasy, řas бот. водорѓсли
řasen|ý, -á, -é плѓсѓран, набрѓн, драпѓран
řas|it, -ím нескв. (со) нагѓвам, набѓрам, плѓсѓрам, драпѓрам
řazen|í, -í ср. **1.** нарѓждане, подрѓждане **2.** стрѓйване **3.** превклѓчване (на скорости и под.): **automatické ~í** автоматѓчно превклѓчване на скорости
řebříc|ek, -ku м. бот. бѓл равнѓц (Achilea mille folium)
řeckokatolick|ý, -á, -é грѓцкокатолѓчески, униѓтски
řecořimsk|ý, -á, -é обикн. в съчет. **zápas ~ý** спорт. борба класѓчески стил
řeck|ý, -á, -é грѓцки: **~ý nos** грѓцки нѓс
řeč, -i ж. **1.** езѓк, рѓч, гѓвор: **umí několik ~í** знѓе нѓколко езѓка; **dar ~i** дѓр слѓво; **mateřská ~** рѓч
 ♦ **ředitel** **ředitel** **ředitel** **ředitel**
 бѓти, не ѓ скѓп на приказы; **ten mnoho ~í** **nenadělá** скѓп е на дѓми **2.** бесѓда, рѓзговор, приказване, приказки: **dát se do ~i** запѓчна да гѓвѓря; **o čem je ~?** за каквѓ стѓва дѓма? **přijít na kus ~i** дѓйда да си побѓбрим, да си поговѓрим; **nestojí to za ~** не сѓ стрѓва да се гѓвѓри за товѓ; **není mi do ~i** не мѓ е до рѓз-

говѓри ♦ **tojejiná** **tojejiná** **tojejiná** **tojejiná**
 ~ **nestála** за да се поддѓржа рѓзговорѓт; **ne-skákejte mi do ~i!** не мѓ прекѓсвайте! **jaké-pak ~i** каквѓ ѓма да се приказва; излѓшно е да се гѓвѓри; **s vámi je těžká ~** с вѓс чѓвѓк трѓдно мѓже да се договѓри, да се разберѓ **3.** езѓк. лит. рѓч: **přímá, nepřímá** ~ прѓка, непрѓка рѓч **4.** рѓч (публична): **mít ~** дѓржѓ, произнѓсям рѓч **5.** само мн. **řeč|i, -í** слѓхѓве, клѓки
řečen|ý, -á, -é 1. рѓчен, кѓзан **2.** тѓѓ нарѓченият **3.** споменѓтият
řečišť|ě, -ě ср. рѓслѓ, корѓто на рекѓ
řečnic|e, -e ж. орѓторка
řečnick|ý, -á, -é орѓторски, рѓторѓчен: **~á otázka** рѓторѓчен вѓпрѓс
řečnictv|í, -í ср. орѓторство, рѓторѓка
řečník, -a м. орѓтор: **rozený ~** орѓтор по рѓждѓние; родѓн орѓтор
řečnišť|ě, -ě ср. орѓторска трибѓна
řečn|it, -ím нескв. **1.** дѓржѓ рѓч, орѓторствам **2.** глаголствам, забрѓвам се от приказки
řečn|ý, -á, -é разгѓворчѓв, приказлѓв
řečov|ý, -á, -é рѓчев, рѓчевѓ: **~é podněty** псих. рѓчевѓ импѓлси; **~é centrum** цѓнтѓр на рѓчтѓ
řečtin|a, -y ж. грѓцки езѓк
ředidl|o, -a ср. хим. техн. разредѓтел
ředin|a, -y ж. **1.** слѓба, рѓдка бѓра **2.** нѓщо рѓдко (тѓкан, течност и под.)
řed|it, -ím нескв. (со čít) разредѓдам, разредѓвам (нѓщо с нѓщо): **~it víno** разредѓдам вѓнѓ (с вода)
ředitel, -e м. дирѓктор, управѓтел, рѓководѓтел: **podnikový ~** дирѓктор на предпѓятие; **umělecký ~** худѓжествен рѓководѓтел; **~ restaurace** управѓтел на ресторѓнт
řediteln|a, -y ж. дирѓкция, кабинет на дирѓктор, управлѓние
ředitelsk|ý, -á, -é дирѓкторски, управѓтелски: **~á důtka** мѓмрене, наказѓние от дирѓктора; **~ý fond** дирѓкторски фѓнд
ředitelstv|í, -í ср. **1.** дирѓкция, управлѓние, дирѓкторски кабинет **2.** дирѓкторство, управѓтелство
ředk|ev, -ve ж. бот. рѓпа (Raphanus sativus)
ředkvičk|a, -y ж. рѓпичка
řehn|it se, -ím se нескв. експр. (četi) смѓѓ се глѓсно, кѓскам се, кѓкѓтѓ се (на нѓщо)
řehol|e, -e ж. **1.** религиѓзен, монашѓски ѓрден, конгрегѓция **2.** ѓстав на религиѓзен, на монашѓски ѓрден; манастирски ѓстав
řeholn|í, -í, -í 1. монашѓски **2.** кѓѓто се отнѓся за религиѓзен, до монашѓски ѓрден: **~í pravidla** ѓстав на монашѓски ѓрден, на конгрегѓция

řetízkov|ý, -á, -é kòjto se otnàsja kŕm verìjka,

řeznice, -e *ж.* месарка; жена на месар
řeznický, -á, -é месарски, *разг.* касапски: **řý výrobek** месно изделие; **řý krám** месарница
řeznictví, -í *ср.* 1. месарство, *разг.* касаплък
(*професия*): **dal syna na říz** той даде сина си
да учи за месар 2. месарница, *разг.* касапница
řezník, -a *м.* месар, месопродавач, месопро-
давец; *разг.* касапин 2. *прен.* касапин, лъш
хирург
řezný, -á, -é порезен: **řá rána** порезна рана (*от
нож и под.*); **řý nástroj** инструмент, машина
за рязане; **řá rychlost** скорост на рязането
řež, -e, **řežba**, -y *ж.* сеч, клане, касапница
řící, *разг.* **říct**, **řeknu** *св.* (со; *koti* со; о кот, о
čet) река, кажа (нещо); на някого нещо; за
някого, за нещо): **cos na to řekl?** какво от-
говори ти на това? **řekněte mi své slovo** ка-
жете ми вашата дума, вашето мнение; **řekněte
mi své jméno** кажете ми името си; **krátce
řečeno** накъсо казано, с една дума; **upřímně
řečeno** искрено казано; честно казано; **tím
není řečeno, že...** това не означава, че...; **řekne
se to/ono se to řekne** лесно е да се каже; лесно
се казва; **nedá se ~** трудно е да се каже; **už
jsem řekl** казах вече думата си; **tak řekneme**
да кажем, да допуснем; **události řekly** съби-
тията потвърдиха; **srdce mu řeklo, že to je**
ona сърцето му подсказа, че това е тя; **co tomu
řeknou lidé** какво ще кажат хората за това
♦ **řeknou si** **около 100** **около 100**
от вас **б)** не очаквах това от вас; **~ si o ruku**
помоля за ръката (*на някого*); **dát si ~ (něco)**
разг. **а)** съглася се, отстъпя, склоня, *разг.* кан-
дисам (за нещо) **б)** пей давам (за нещо); не
бих имал нищо (против нещо); (нещо) ще ми
дойде таман (*за пиене, за ядене и под.*); **~
něco na sebe** признай си (за) нещо
řící, -ím *несв.* 1. рева, муча, цвия (*за жи-
вотни*) 2. *експр.* заливам се от смях, цвия
от смях
říčká, -y *ж.* умал. рекичка, речица
říční, -í, -í речен: **~í doprava** речен транспорт;
~í koryto русло на река; **~í písek** речен пясък
říční, -á, -é запотен: **jsem celý řý** вир вода съм
(*от пот*)
řídce *нар.* рядко, слабо: **~ obydlená krajina**
слабо, рядко населена област
řídící, -í, -í команден, управляващ, ръководещ,
ръководен: **~í páka техн.** лост за управление;
~í kolo кормилно колело, шурвал; **~í věta** *език.*
главно изречение
řídící, -ího *м.* 1. управител, ръководител, ди-
ректор, управляващ 2. директор на училище

řidič, -e м. 1. шофьор, ватман 2. регулатор
řidičský, -á, -é шофьорски: ~ý **průkaz** шофьорска книжка; ~á **zkouška** изпит за шофьор, изпит по кормуване

říd|it, -ím нескв. 1. (со) управлявам, кàрам (пре-возно средство): ~it **auto** кàрам лèка колà; ~it **letadlo** управлявам самолёт, пилотирам 2. (koho, co) ръководя, дирижирам (някого, нещо): ~it **dopravu** регулирам движението; ~it **schůzi** председателствам, ръководя събрание; ~it **sbor, orchestr** дирижирам хор, оркестър; ~it **utkáni** ръководя мач, състезание; рѐфер съм

říd|it se, -ím se нескв. (čím) ръководя се (от нещо), съобразявам се (с нещо): ~it se **zákonem** ръководя се от закона, съобразявам се със закона
řídít|ka, -ek ср. само мн. кормило (на велосипед, мотоциклет и под.)

řídk|ý, -á, -é 1. рядък (противопол. гъст): ~á **kaše** рядка каша, пюрè; ~ý **les** рядка гора 2. рядък (противопол. чест): ~ý **případ** рядък случай 3. рядък, скъп: ~ý **host** скъп гòст

říd|nout, **říd|nout**, -nu нескв. редèя, разреджам се: **vlasý mu ~nou** косата му оредява; **skupina dětí ~la** групата деца запòчна да оредява

říhán|í, -í ср. оригване

říh|at, -ám нескв. оригвам се: ~at **po jídle** оригвам се след ядене, след хранене

říj|e, -e ж., **říjen|í**, -í ср. рѐв на елен (през брачния период)

říj|en, -nu м. октòмври

říj|et, обикн. третол. -í, 3. мн. -ejí/-í нескв. реве, надàва рев (за елен през брачния период)

říjnov|ý, -á, -é октомврийски: **Velká ~á socialistická revoluce** Великата октомврийска социалистическа революция

říkač|ka, -y ж., **říkadl|o**, -a ср. поговорка, стìхче за деца; залгàлка

říkán|í, -í ср. 1. текст от нарòден произход в мѐрена или немѐрена реч 2. приказване 3. четивò

říkank|a, -y ж. дѐтско стìхче; залгàлка

řík|at, -ám нескв. (со; komu co; o kom, o čem) говоря, казвам (нещо; нещо на някого; за някого, за нещо): ~at **žertem** казвам на шега; ~ej, **co chceš, ale...** каквòто и да приказваш, но...; **tak ~aje/~ajíc** така да се каже; **ne nadarmo se ~á, že...** нè напрàзно се казва, че...; **co tomu ~áš?** каквò ще кажеш за товà? каквò мислиш по тòзи въпрòс? **ne~ej to na mne** не мѐ издавай, на никого не казвай за товà; **tomu se ~á** казвамò се

dokud nepřeskočíš пословица голям залг лапни, голяма дума не казвай; не сѐ хвали преждеврѐменно

Říman, -a м. римлянин

říms|a, -y ж. первàз, корниз: **podokenní ~a** подпрозоречен корниз

římskokatolick|ý, -á, -é католически, римско-католически: ~á **církev** католическа, римско-католическа църква

římsk|ý, -á, -é римски: ~é **právo** юрид. римско право; ~é **číslice** римски цифри

římsov|í, -í ср. събир. систѐма от корнизи; корнизи

řínč|et, -ím нескв. (со; čím, na co) звѐня, дрѐнчà, дрѐнкам (нещо, с нещо): **telefon ~í** телефонът силно звѐни; ~et **zbraněmi** дрѐнкам оръжие; прен. заплàшвам с война

řínčivě нар. звѐнтящо, дрѐнчàщо

řínčiv|ý, -á, -é звѐнтящ, дрѐнчàщ

řínk|at, -ám нескв. дрѐнкам, звѐня, дзѐнкам

řínkav|ý, -á, -é дрѐнчàщ, звѐнящ, дзѐнкащ, звѐнлив

řínkot, -u м. звѐнтѐне, дрѐнчѐне, дзѐнкане

řín|out se, обикн. третол. -e se нескв. вòлно струй, течè, лѐе се: **slzy se ~ou z očí** сълзи се лѐят от очите

řípa вж. řepa

říš|e, -e ж. импѐрия; царство, рàйх, държàва: **třetí ~e** истор. Трѐтият рàйх; ~e **tmy** прен. царство на мрàка; ~e **hvězd** царство на звездите; **rostlinná ~e** растително царство; флòра; **živočišná ~e** царство на живòтните, животинско царство, фàуна

říšsk|ý, -á, -é 1. импѐрски 2. държàвен: ~ý **sněm** Рàйхстаг, импѐрски парламѐнт; ~ý **kancléř** рàйхскàнцлер

ří|ť, -ti ж. задно отвѐрствие, àнус, заден прòход

řít|it se, -ím se нескв. 1. събарям се, сриям се, рухвам, рушà се 2. (kam) хвѐрлил съм се, ху̀кнал съм, вт̀рнал съм се, устремил съм се (нанякъде): **vlak se ~tí** влàкът се е устремил, летí с голяма скòрост; ~it se **do záhuby** прен. летя срещу смърттà, отивам към гíбел

říz, -u м. 1. рязкост, резливост, остротà: **to pivo, to víno má ~** тàзи бира е резлива; товà винò е силно, хвàща 2. рязане, срязване, срез, обрязка

říz|a, -y ж. рíза (старинна дълга тържествена одежда)

říz|ek, -ku м. 1. шницел: **obalovaný ~ek** паниран шницел; **přírodní ~ek** шницел натòр; **sekaný ~ek** шницел от каймà 2. рѐзен: ~ky **cukrovky** цвеклòви рѐзанки

řízen|í, -í ср. 1. ръководене, управляване: **automatické ~í** автоматично управлѐние; **dálkové ~í** дистанционòно управлѐние 2. администрация 3. регулиране 4. юрид. глѐдане на

